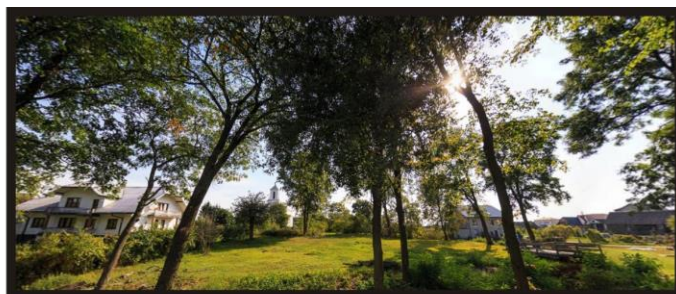

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY OBRYTE

**ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR
RADY GMINY OBRYTE
Z DNIA**

2019 r.

*Zdjęcia pozyskano ze strony:
<http://www.zdjecialotnicze.pl>*

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	7
ZESPÓŁ AUTORSKI.....	7
PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA.....	8
1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu.....	9
1.1. Ogólna charakterystyka gminy	9
1.2. Podstawowe dane o gminie.....	10
1.3. Struktura użytkowania i przeznaczenia terenów.....	10
1.4. Uzbrojenie terenu.....	10
2. Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony ..	11
2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	11
2.2. Decyzje o ustaleniu warunków zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.....	12
3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego.....	14
3.1. Położenie fizycznogeograficzne	14
3.2. Rzeźba terenu i budowa geologiczna.....	15
3.3. Wody powierzchniowe	18
3.4. Klimat	20
3.5. Gleby.....	22
3.6. Fauna i flora	25
3.7. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna.....	28
4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.....	36
4.1. Rys historyczny.....	36
4.2. Ochrona zabytków w ujęciu prawnym i praktycznym.....	36
4.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	37
4.4. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków.....	38
4.5. Stanowiska archeologiczne	40
4.6. Zagrożenia dla środowiska kulturowego	45
5. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie	

krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	46
6. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	47
6.1. Demografia	47
6.2. Zatrudnienie	52
6.3. Bezrobocie	54
6.4. Działalność gospodarcza.....	55
6.5. Oświata	58
6.6. Ochrona zdrowia.....	58
6.7. Kultura	59
6.8. Sport.....	59
6.1. Turystyka	60
7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia	63
7.1. Zagrożenia zalewowe.....	63
7.2. Zagrożenia hałasem	64
7.3. Pożary lasów	65
8. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy.....	65
8.1. Analiza ekonomiczna.....	65
8.2. Analiza środowiskowa	68
8.3. Analiza społeczna	73
8.4. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego	77
8.5. Chłonność położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej	81
8.6. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	94
8.7. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę	95
8.8. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	99
8.9. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy.....	100
8.10. Analiza SWOT.....	103
9. Stan prawny gruntów	105

10.	Występowanie obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	106
10.1.	Formy ochrony przyrody	106
10.2.	Obszar Natura 2000 Puszcza Biała	106
10.3.	Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi.....	109
10.4.	Rezerwat przyrody „Bartnia”	111
10.5.	Rezerwat przyrody „Popławy”	112
10.6.	Rezerwat przyrody „Wielgolas”	114
10.7.	Nadbużański Park Krajobrazowy	115
10.8.	Pomniki przyrody.....	116
10.9.	Zielone Płuca Polski	117
10.10.	Lasy ochronne	117
10.11.	Korytarze ekologiczne	118
10.12.	Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych.....	120
10.13.	Ochrona gruntów leśnych	120
10.14.	Strefy ograniczonego użytkowania od linii elektroenergetycznych	120
11.	Uwarunkowania wynikające z występowania terenów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	121
12.	Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla	121
12.1.	Udokumentowane złoża kopalin.....	121
12.2.	Zasoby wód podziemnych	122
12.3.	Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.....	126
13.	Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych.....	126
14.	Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami	126
14.1.	Komunikacja drogowa	126
14.2.	Komunikacja kolejowa	128
14.3.	Zaopatrzenie w wodę	128
14.4.	Odprowadzanie ścieków	129
14.5.	Elektroenergetyka	129
14.6.	Gazownictwo	129

14.7. Ciepłownictwo	129
14.8. Telekomunikacja.....	129
14.9. Gospodarka odpadami	132
15. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	135
15.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju	135
15.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości.....	137
15.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego	138
15.4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego	142
15.5. Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego	143
15.6. Strategia Gminy Obryte na lata 2016 – 2025.....	143
16. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej	
144	

WSTĘP

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte sporządził, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945) Wójt Gminy Obryte. Studium uchwaliła Rada Gminy Obryte, zgodnie z art. 12 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Uchwałą Nr z dnia 2019 r.

Zgodnie z uchwałą intencyjną Nr XIX/135/2016 Rady Gminy Obryte z dnia 28 października 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Obryte niniejszy dokument obejmuje cały obszar położony w granicach administracyjnych gminy.

Na Studium składa się:

- załącznik nr 1 – część tekstowa, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego;
- załącznik nr 2 – część tekstowa, kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- załącznik nr 3 – rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego;
- załącznik nr 4 – rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- załącznik nr 5 – uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz synteza ustaleń studium.

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium sporządzone na podstawie uchwały intencyjnej Nr XIX/135/2016 Rady Gminy Obryte z dnia 28 października 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Obryte opracował zespół projektowy w następującym składzie:

- mgr Agata Piszewska;
- mgr Rafał Łucki;
- inż. Rafał Młynek;
- inż. Janusz Piszewski;
- mgr inż. Justyna Andruszkiewicz;
- Aleksandra Fijałkowska.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE OPRACOWANIA

Opracowanie przedmiotowego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte wynika z nowych potrzeb związanych z rozwojem gminy. Zmieniające się uwarunkowania społeczne i ekonomiczne, ale także troska o zrównoważony rozwój legły u podstaw decyzji Rady Gminy o wszczęciu procedury planistycznej prowadzącej do uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte. Należy zatem przyjąć, iż Rada Gminy, która jako organ stanowiący gminy urzeczywistnia samodzielność gminy w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej na terenie gminy, w kontekście zaistniałych okoliczności, dotyczących przywołanych już zmian uwarunkowań, ważąc jednocześnie na dynamiczny i ciągły proces gospodarowania obszarem gminy, niniejszą uchwałą obligującą Wójta Gminy Obryte do opracowania stosownego studium czyni zadość wymogom racjonalności w zarządzaniu przestrzenią gminy hołdując jednocześnie obowiązującym przepisom prawa.

Diagnoza stanu istniejącego i określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego polega na ustaleniu lokalnych zasad organizacji struktury przestrzennej gminy przy równoczesnym uwzględnieniu wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, rozmieszczenia infrastruktury technicznej i społecznej oraz uwzględnieniu podstawowych elementów sieci osadniczej. Ustalenia studium winny być rozumiane jako świadome działanie władz gminy zmierzające do optymalnego wykorzystania uwarunkowań przestrzennych gminy w celu osiągnięcia wyznaczonych kierunków rozwoju. Generalną zasadą kształtowania i zagospodarowania przestrzeni gminy winny być reguły określające jej zrównoważony rozwój przestrzenny, gospodarczy, społeczny i kulturowy, który harmonizuje z uwarunkowaniami przyrodniczymi ograniczając jednocześnie degradację przyrody, nie naruszając możliwości zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte opracowano na podstawie i z uwzględnieniem następujących przepisów prawa:

- art. 18 ust. 2 pkt 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.);
- art. 9 Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1945);
- Uchwały Nr XIX/135/2016 Rady Gminy Obryte z dnia 28 października 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Obryte.

1. Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Obryte położona jest w powiecie pułtuskim, w centralno-północnej części województwa mazowieckiego. Obszar gminy obejmuje powierzchnię około 13 976 ha¹. Południowa granica gminy jest granicą z gminą Zatory, natomiast zachodnia z gminą Pułtusk. Północna granica gminy wyznacza granicę z powiatem makowskim, a wschodnia z powiatem wyszkowskim.

Rysunek 1. Położenie gminy Obryte na tle powiatu pułtuskiego.

Źródło: Dane Starostwa Pułtusk.

Gmina Obryte sąsiaduje z następującymi jednostkami administracyjnymi:

- od wschodu z gminą Rząśnik (pow. wyszkowski, woj. mazowieckie);
- od południa z gminą Zatory (pow. pułtuski, woj. mazowieckie);
- od zachodu z gminą Pułtusk (pow. pułtuski, woj. mazowieckie);
- od północy z gminą Szelków (pow. makowski, woj. mazowieckie);
- od północnego-wschodu z gminą Rzewnie (pow. makowski, woj. mazowieckie).

¹ Materiał źródłowy: Dane GUS, stan na 31.XII.2015 r.

1.2. Podstawowe dane o gminie

Gmina Obryte posiada status gminy wiejskiej. W skład gminy wchodzi 20 sołectw²: Bartodzieje, Ciólkowo Małe, Ciólkowo Nowe, Ciólkowo Rządowe, Cygany, Gostkowo, Gródek Rządowy, Nowy Gródek, Obryte, Płusy, Psary, Rozdziały, Sadykierz, Sokołowo Parcele, Sokołowo Włociańskie, Stare Zambski, Toczniabiel, Ulaski, Wielgolas, Zambski Kościelne.

Według danych Urzędu Gminy Obryte gminę zamieszkuje 4 963 osób. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego gęstość zaludnienia gminy wynosi 35 osób/km². Jest to wskaźnik zdecydowanie niższy niż średnia gęstość zaludnienia kraju (ok. 123 osób/km²) oraz niższy niż średnia gęstość zaludnienia powiatu pułtuskiego (ok. 62 osób/km²).

1.3. Struktura użytkowania i przeznaczenia terenów

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę użytkowania gruntów gminy Obryte:

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów gminy Obryte.

Rodzaj użytkowania	Powierzchnia geodezyjna w ha
użytki rolne	7 963
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	5 457
pozostałe grunty	556
RAZEM	13 976

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego na 2014 r.

W strukturze użytkowania gruntów największą część zajmują użytki rolne (7 963 ha), stanowiące około 57% całej powierzchni gminy. Drugą pozycję zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione stanowiące niecałe 40% powierzchni gminy. Ostatnie 3% zajmują pozostałe grunty.

1.4. Uzbrojenie terenu

W tabeli poniżej przedstawiono główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Obryte w infrastrukturę techniczną, dokonując przy tym porównania danych odnoszących się bezpośrednio do gminy Obryte z danymi dotyczącymi obszaru województwa mazowieckiego oraz powiatu pułtuskiego. Przedstawione dane pozyskano z informacji posiadanych przez Główny Urząd Statystyczny aktualne na rok 2015.

² Materiał źródłowy: Dane Gminy Obryte

Tabela 2. Główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Obryte na tle powiatu pultuskiego i województwa mazowieckiego.

Lp.	Główne wskaźniki	województwo mazowieckie	powiat pultuski	gmina Obryte
1.	Korzystający z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności	89,6	89,6	98,0
2.	Korzystający z kanalizacji w % ogółu ludności	67,5	67,5	52,0
3.	Korzystający z gazu w % ogółu ludności	53,5	53,5	-

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego na 2015 r.

Gmina Obryte prezentuje wysoki wskaźnik dotyczący korzystających z instalacji wodociągowej w % ogółu ludności. Niemniej zarówno na tle powiatu pultuskiego jak i województwa mazowieckiego charakteryzuje się niższą wartością tego wskaźnika. W roku 2015 wskaźnik osób korzystających z kanalizacji w % ogółu ludności wyniósł 52,0%. Był on dwukrotnie niższy od wskaźnika powiatowego i wojewódzkiego. Główny Urząd Statystyczny nie podaje danych na temat korzystających z gazu w Gminie Obryte (uzyskanie danych jest niemożliwe/niecelowe lub wartość niepodana ze względu na wysoki błąd losowy próby).

2. Uwarunkowania wynikające ze stan ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Głównym narzędziem w kształtowaniu ładu przestrzennego są obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie gminy Obryte obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- 1) uchwała Nr V/46/99 Rady Gminy Obryte z dnia 28 maja 1999 r. w sprawie zmiany w miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte (*zmiany dotyczą obszaru miejscowości Obryte i Zambski Kościelne*) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 71 poz. 2247);
- 2) uchwała Nr VII/58/99 Rady Gminy Obryte z dnia 9 grudnia 1999 r. w sprawie zmian w miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Obryte (*zmiany dotyczą miejscowości Obryte, Zambski Kościelne, Gostkowo, Rowy*) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. z 2000 r. Nr 12 poz. 90);
- 3) uchwała Nr XIV/121/2001 Rady Gminy Obryte z dnia 26 lutego 2001 r. w sprawie zmiany w miejscowym ogólnym planie zagospodarowania przestrzennego gminy

Obryte (zmiany dotyczą miejscowości Kalinowo, Obryte, Sokołowo Włociańskie, Zambski Kościelne Zambski Stare) – ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 96 poz. 1055);

- 4) uchwała Nr XVIII/130/2008 Rady Gminy Obryte z dnia 27 listopada 2008 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego działek nr 493 i 494 w miejscowości Zambski Kościelne.

Obszar objęty obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Obryte wynosi około 11,36 ha, co stanowi około 0,08% całej powierzchni gminy.

2.2. Decyzje o ustaleniu warunków zabudowy oraz o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego

Na podstawie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla terenów, dla których gmina nie posiada aktualnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji jest możliwa po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Decyzje o warunkach zabudowy wywierają znaczący wpływ na kształtowanie ładu przestrzennego. W poniższej tabeli przedstawiono rozkład wydawanych decyzji na terenie gminy Obryte w latach 2010-2015, wyszczególniając jakiego rodzaju zabudowy dotyczyły.

Tabela 3. Wydane decyzje o warunkach zabudowy na terenie gminy Obryte w latach 2010-2015.

Rodzaj zabudowy	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	68	48	22	18	23	26
Zabudowa usługowa	4	1	2	3	5	1
Inwestycja celu publicznego	8	16	8	4	6	2
Inne	11	22	11	2	6	7
Razem	91	87	43	27	40	36

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2010-2015 w gminie Obryte wydano łącznie 324 decyzje o warunkach zabudowy, średnio w skali roku wydawano 54 decyzje. Łącznie najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydano w roku 2010 (91), bardzo podobną liczbę wydanych decyzji zanotowano również w roku następnym (87). Najgwałtowniejszy spadek w stosunku do roku poprzedniego nastąpił w 2012 roku (o 44 decyzje). W analizowanym okresie najwięcej decyzji dotyczyło zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w 2010 roku (68). Na drugim miejscu uplasowały się decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Ponadto w latach 2010-2014 gmina Obryte wydała łącznie 16 decyzji dotyczących zabudowy usługowej.

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego dokonano analizy porównawczej wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Obryte, w latach 2010-2015 w odniesieniu do poszczególnych gmin powiatu pułtuskiego oraz powiatu ogółem.

Tabela 4. Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Obryte na tle gmin powiatu pułtuskiego i powiatu ogółem w latach 2010-2015.

Lp.	Nazwa gminy	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1.	Gzy	44	31	33	24	29	28
2.	Obryte	83	71	35	23	34	34
3.	Pokrzywnica	103	91	86	41	65	56
4.	Pułtusk	176	186	157	124	136	99
5.	Świercze	47	37	51	42	69	95
6.	Winnica	46	49	55	33	36	45
7.	Zatory	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>
POWIAT PUŁTUSKI		499	465	417	287	369	357

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Jak wynika z powyższej tabeli, gmina Obryte znajduje się na środkowej pozycji pod względem wydanych decyzji o warunkach zabudowy w powiecie pułtuskim w analizowanym przedziale czasowym. Największą liczbę wydanych decyzji zanotowała gmina Pułtusk, która wydała łącznie 878 decyzji.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w latach 2010-2015 na terenie powiatu pułtuskiego wydano łącznie 391 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

3. Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

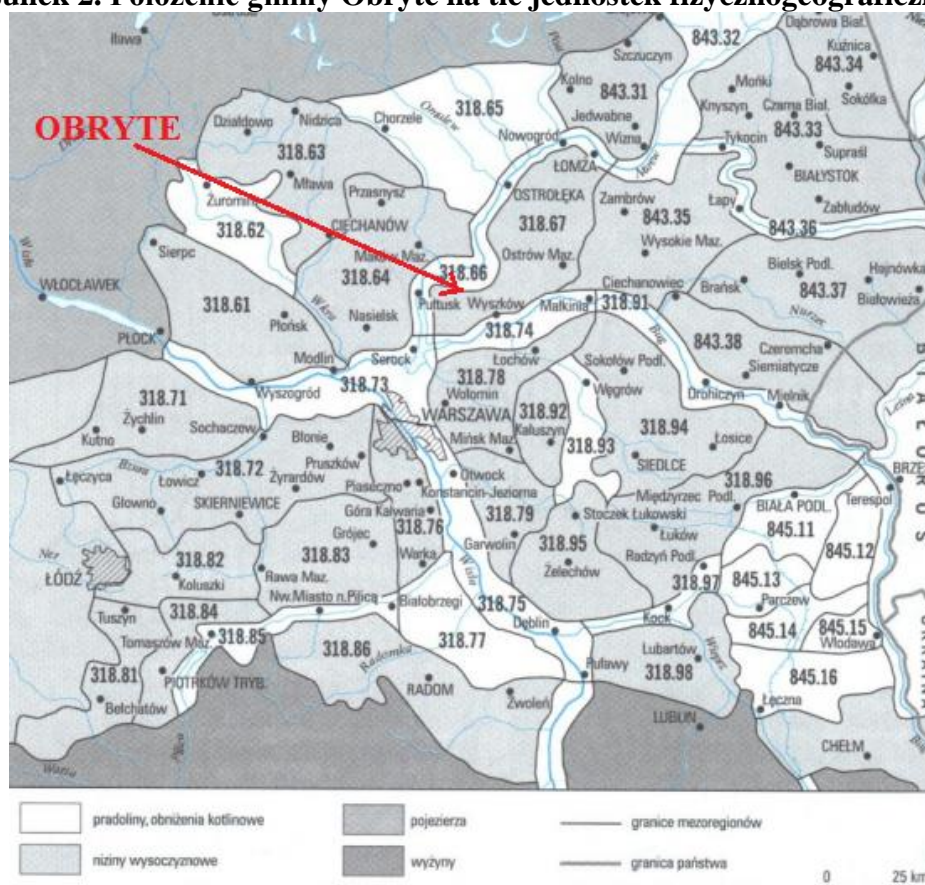
3.1. Położenie fizycznogeograficzne

Obszar gminy Obryte położony jest w centralnej części województwa mazowieckiego, na terenie powiatu pułtuskiego.

Według regionalizacji fizyczno – geograficznej Kondrackiego (2009) obszar położony jest na pograniczu dwóch mezoregionów i wchodzi w skład następujących jednostek fizyczno – geograficznych:

- Prowincja – 31 Nizina Środkowoeuropejska
- Podprowincja – 318 Niziny Środkowopolskie
- Makroregion – 318.6 Nizina Północnomazowiecka.
- Mezoregion – 318.67 Międzyrzecze Łomżyńskie i 318.66 Dolina Dolnej Narwi

Rysunek 2. Położenie gminy Obryte na tle jednostek fizycznogeograficznych.

Źródło: Raport o oddziaływaniu inwestycji na środowisko budowa obory wolnostojącej dla bydła mlecznego do 70 djp (łączna obsada zwierząt w gospodarstwie po przebudowie 120 djp), 2013.

3.2. Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Teren położony w granicach administracyjnych gminy Obryte **charakteryzuje się bogactwem i różnorodnością rzeźby terenu**. Środkowa część gminy położona jest w obrębie Międzyrzecza Łomżyńskiego, a części północna i zachodnia – należą do mezoregionu – Dolina Dolnej Narwi. Dolina Dolnej Narwi stanowi wąskie, meandrujące pasmo doliny dolnej Narwi o orientacji północny wschód-południowy zachód. Gdy pojawiają się wzniesienia Wysoczyzny Ciechanowskiej, dolina rozszerza się i zatacza wielki łuk, a rzeka skręca pod ostrym kątem ku zachodowi, ale po około 12 km (w linii prostej) znów skręca raptownie na południe i poniżej Pułtuska wpada do zaporowego Jeziora Zegrzyńskiego. Region obejmuje dwa główne tarasy: szeroki zalewowy taras łąkowy i zalesiony taras piaszczysty. Dolina wówczas ma aż 3 km szerokości i towarzyszą jej piaszczyste tarasy porośnięte przez bory sosnowe, w których utworzono rezerваты przyrody: Bartnica, Popławy oraz Wielgolas (gmina Zatory).

Międzyrzecze Łomżyńskie znajduje się między dolinami Narwi i Bugu. Są to tereny przeważnie niskie i płaskie. Znajdują się tu słabo zaznaczone ślady moren z różnych faz recesji stadiału Wkry. W pobliżu doliny Narwi rozciągają się wydmy śródlądowe.

Pod względem morfologicznym obszar gminy Obryte podzielić można na dwie zasadnicze jednostki: **wyżynę lodowcową i dolinę Narwi**. Środkowa część gminy położona jest w obrębie Międzyrzecza Łomżyńskiego, natomiast północna i zachodnia część należy do mezoregionu Doliny Dolnej Narwi. **Powierzchnia gminy ma charakter nizinny** i wykazuje niewielkie deniwelacje (dochodzące do około 30 m). Średnie wysokości mieszczą się w granicach od 83 m n.p.m. (w dolinie Narwi, między Gostkowem i Rowami) do 114,8 m n.p.m. (w okolicy Sadykierza).

Wyżyna lodowcowa jest dominującą formą geomorfologiczną i charakteryzuje się występowaniem płaskich wzgórz moren czołowych (rejon Wielgolasu), ozów i kemów (w okolicy Obrytego), a także piaszczystych równin sandrowych, których powstanie związane jest z najmłodszymi fazami zlodowaceń środkowopolskich. Wyniesiona jest od 90,0 m do ponad 115,0 m n.p.m. ze spadkami terenu do 5%. Wysoczyzna oddzielona jest od doliny Narwi stromą krawędzią erozyjną o wysokości względnej od 5 do 20 metrów która zanika w rejonie Bartodziei. Krawędzie wysoczyzny są także zamaskowane piaskami akumulacji eolicznej.

Dolina Narwi biegnie południkowo wzdłuż północnej i zachodniej części gminy, zajmuje około 1/6 powierzchni. Na północnym, równoleżnikowym odcinku szerokość waha się w granicach od 1 do 4 km, natomiast na zachodnim odcinku od 4 do 5 km. Średnie

wysokości mieszczą się w granicach od 83 do 90 m n.p.m. Ogólne nachylenie terenu w obrębie doliny jest zgodne z kierunkiem przepływu rzeki. Powierzchnię najwyższych tarasów akumulacyjnych doliny urozmaicają niewielkie, dość liczne wydmy o wysokości względnej dochodzącej do 10 metrów. W obrębie doliny wyróżnić można trzy poziomy tarasów akumulacyjnych: taras wydmy, taras nadzalewowy i taras zalewowy. Najniżej położone terasy zalewowe, położone 1 – 2 m nad poziom rzeki, utworzone przez meandrującą Narew, charakteryzują się licznymi starorzeczami, wypełnionymi wodą. Pochylony jest w kierunku krawędzi tarasu nadzalewowego, a nie w kierunku rzeki. Miejscami może zajmować do 3 km szerokości. Taras wydmy położony bezpośrednio przy wyżynie lodowcowej i nachylony jest od krawędzi wyżyny do rzeki. Na jego powierzchni występują liczne wały wydmy. Na styku obszarów wysoczyznowych i powierzchni najstarszych tarasów powstały dolinki i młode rozcięcia erozyjne oraz stożki napływowe.

Na terenie opracowania wyróżniono główny typ rzeźby terenu. Jest to **rzeźba płaskorówninna**. Rzeźba gminy (poza strefą krawędziową) nie wpływa ograniczająco na rozwój funkcji osadniczej jak i rolnictwa.

Omawiany obszar znalazł się w zasięgu **zlodowaceń: południowopolskich i środkowopolskich**. Natomiast w okresie zlodowacenia północnopolskiego obszar gminy znajdował się poza zasięgiem lądolodu. Pod względem tektonicznym obszar gminy oraz jego okolice, należą do obniżenia podlaskiego. Jednostka ta jest częścią prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Dominującą rolę w budowie geologicznej i morfologii omawianego obszaru odegrał stadiał północnomazowiecki, odpowiadający – zgodnie z obowiązującym podziałem stratygraficznym czwartorzędu - najmłodszemu ogniwu zlodowacenia Warty.

Osady czwartorzędowe pokrywają na ogół cały obszar opracowania zwartym płaszczem. Miąższość ich wynosi od kilku do 80 m – najczęściej kilkadziesiąt metrów. Osady te na terenie gminy dzielą się na: osady lodowcowe, budujące trzon wysoczyzny i tarasy erozyjne, związane z działalnością akumulacyjną lądolodu i wód roztopowych zlodowacenia Warty, płynących przed jego czołem oraz młodsze osady budujące dolinę Narwi i jej dopływy (obejmujące formy powstałe w wyniku erozji, akumulacji rzecznej i eolicznej). Utwory zlodowacenia Warty tworzą głównie ropy, mułki warwowe i piaski zastoiskowe, gliny zwałowe oraz piaski i żwiry wodnolodowcowe, a także interstadialne.

Najstarszymi **utworami czwartorzędowymi** są osady zlodowacenia południowopolskiego wykształcone jako piaski zastoiskowe i żwiry z piaskami przykryte warstwą gliny zwałowej, na której leżą piaski wodnolodowcowe o niewielkiej miąższości kończące serię osadów z tego okresu.

Wśród utworów czwartorzędowych dominują osady powstałe w okresie zlodowacenia środkowopolskiego. Najstarszym osadem tego zlodowacenia są ropy warwowe. Na nich występują gliny zwałowe stadiału maksymalnego. Piaski wodnolodowcowe stadiału maksymalnego występują powszechnie w obrębie wysoczyzn morenowych i budują główny użytkowy poziom wodonośny w ich obrębie. Wykształcone są w postaci piasków o różnej granulacji, z przewagą piasków drobnoziarnistych. Na piaskach międzymorenowych leżą ropy warwowe i gliny zwałowe stadiału mazowieckopodlaskiego. Z tego okresu pochodzą również leżące na glinie zwałowej lub bezpośrednio na piaskach międzymorenowych piaski, żwiry i głązy moren czołowych. Stadiał północnomazowiecki zaznaczył się wytworzeniem glin zwałowych.

Osady interstadiału bużańskiego wykształcone są jako piaski, częściowo mułkowate, które odsłaniają się w krawędziach doliny Narwi, m. in. w rejonie Zambsk Starych. Natomiast **osady plejstoceniowe** są osadami najmłodszymi reprezentowanymi przez zastoiskowe ropy, mułki i piaski występujące w okolicy Pułtuska, Psarów oraz na trasach erozyjnych. Podścielają one północnomazowiecki poziom glin zwałowych i ich eluwiów, występujący na powierzchni wysoczyzny morenowej. **Osady związane z fazami oscylacji czoła lodowca** reprezentowane są gliny zwałowe oraz utwory akumulacji lodowcowej i czołowomorenowej.

Reasumując na wysoczyźnie występują gliny piaszczyste i piaski gliniaste z otoczkami o zmiennej miąższości od 2 do powyżej 4,5 m – rejon wsi Bartodzieje, Wielgolas, Psary, Skłudy, Zambski Kościelne oraz piaski drobne, rzadziej średnie z otoczkami i przewarstwieniami żwirów o miąższości od 1 m do powyżej 4,5 m na pozostałym obszarze Wysoczyzny.

W okresie regresji lądolodu z terenu powstały formy akumulacji szczelinowej (kemy) oraz ozy, wodnolodowcowe osady piaszczyste równin sandrowych. W miarę topnienia lądolodu erozja wzmagala się, i stopniowo powstała głęboko wcięta dolina Narwi. Podczas zlodowacenia Wisły, powstałe doliny zapełniły się materiałem niesionym od czoła lodowca z kierunku północnego. Trwające nieprzerwanie procesy akumulacji rzecznej i erozji, doprowadziły do powstania systemu tarasów i stożków napływowych w szerokiej dolinie Narwi. W zagłębieniach powierzchni terenu osadzały się piaski i mułki i kreda jeziorna.

W Dolinie Dolnej Narwi występują piaski drobne i średnie oraz żwiry i pospółki naprzemianległe o miąższości od 1,0 m do powyżej 4,5 m (w obrębie tarasów), piaski drobne, zapyłone i piaski pylaste, luźne o miąższości od ok. 1,0 m do powyżej 4,5 m (w obrębie wydym) oraz torfy, namuły piaszczyste, piaski drobne i średnie często z domieszką

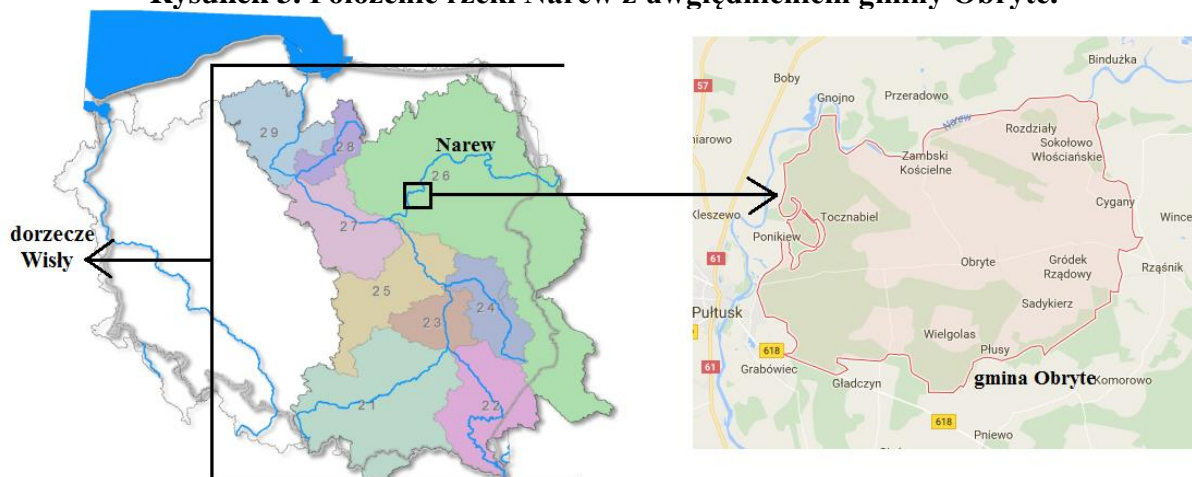
humusu, o zmiennej miąższości, przeważnie powyżej 4,5 m (w obrębie obniżeń dolinowych). W rejonie miejscowości Cygany, Sokołowo Parcele oraz Gostkowo występują gliny piaszczyste i piaski gliniaste z otczakami o zmiennej miąższości od 2,0 do powyżej 4,5 m. Liczne starorzecza, i niewielkie zagłębienia bezodpływowe wypełniają namuły i torfy.

3.3. Wody powierzchniowe

Sieć wodną gminy Obyryte tworzą wody powierzchniowe i podziemne. Wody powierzchniowe obejmują jedynie wody płynące, wody stojące to jedynie okoliczne, maleńkie stawy i zagłębienia.

Wody powierzchniowe na obszarze gminy Obyryte zajmują około 72 ha, w tym wody stojące 2 ha. Obszar gminy położony jest w **dorzeczu rzeki Narwi** (dział wodny II rzędu), prawobrzeżny dopływ Wisły.

Rysunek 3. Położenie rzeki Narew z uwzględnieniem gminy Obyryte.

Źródło: Mapa Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10 000, www.google.pl.

Narew jest piątą co do długości rzeką w Polsce, a zarazem jest największym dopływem Wisły. Początek swój bierze na Białorusi (w północno-wschodniej części Puszczy Białowieskiej), a do Wisły uchodzi na 550,5 km jej biegu. Jest rzeką nizinną, tworzy rozległe powierzchnie bagien, błot i torfowisk. Jest jedynym w Europie i jednym z trzech na świecie przykładem rzeki anastomozującej, czasami zwanej rzeką warkoczową (płynie siecią rozgałęziających i łączących się koryt). Długość rzeki wynosi 484 km, z czego większość płynie w Polsce (448 km), powierzchnia zlewni wynosi 75175,2 km².

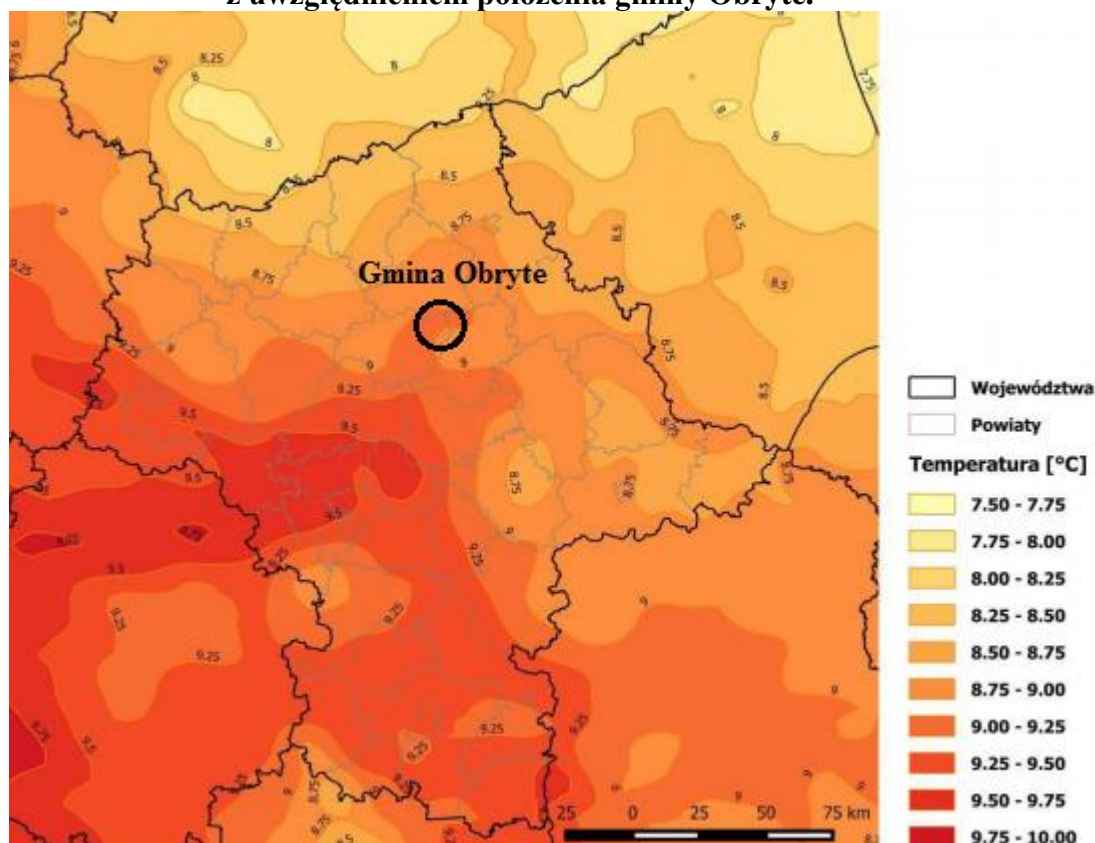
Narew stanowi naturalną północną granicę gminy i w północno-zachodniej części zmienia kierunek z równoleżnikowego na południkowy. W granicach obszaru opracowania płynie na odcinku 15 km. Teren znajduje się na obszarze zlewni cząstkowej Narwi zajmującej jej odcinek pomiędzy miejscowościami Różan i Pułtusk. Płyne delikatnymi zakolami.

3.4. Klimat

Warunki klimatyczne gminy Obryte **odznaczają się różnorodnością i zmiennością stanów pogody**, co jest związane z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych i częstą zmiennością mas powietrza. Według podziału klimatycznego Polski gmina Obryte położona jest w rejonie mazowieckopodlaskim. Klimat w gminie ma też liczne uwarunkowania lokalne w zależności ukształtowania i uwarunkowań terenu.

Obszar znajduje się pod wpływem zachodniej cyrkulacji atmosferycznej i dominujących w ciągu roku mas powietrza polarnego. Przeważają wpływy kontynentalne. Średnia roczna temperatura jest wysoka i mieści się w przedziale 8,75 – 9,25°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (średnio 18,5°C), a najzimniejszym jest luty ze średnią temperaturą -3,7°C. Dni przymrozkowe pojawiają się już we wrześniu i występują jeszcze w kwietniu, natomiast liczba dni mroźnych z temperaturą poniżej 0°C w roku wynosi 42 i przypada na styczeń i luty. Dni gorące z temperaturą powyżej 25 °C w roku jest około 38 i występują w czerwcu, lipcu i sierpniu.

Rysunek 5. Średnia roczna temperatura w województwie mazowieckim w 2015 r. z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.

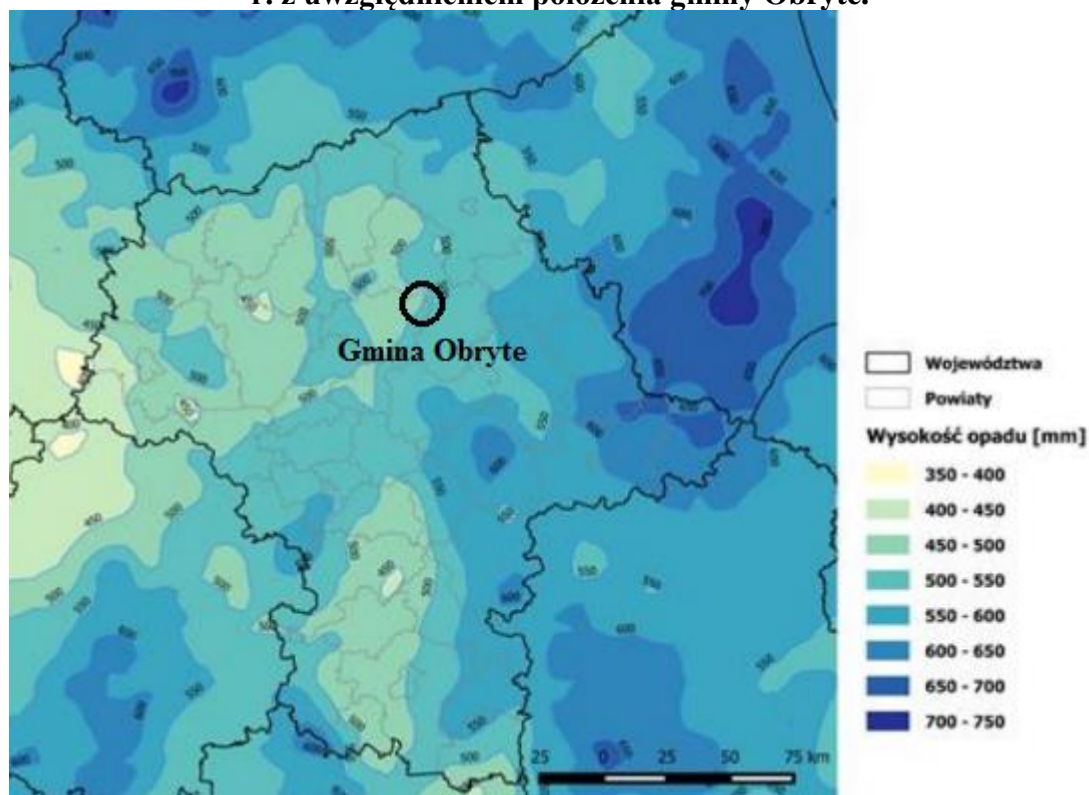

Źródło: *Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015.*

W zależności od miesiąca opady kształtują się w różnorodny sposób. Najniższy opad w ciągu roku notuje się zimą i na początku wiosny, natomiast najwyższy od maja do września

z nasileniem w lipcu. Średni roczny opad w gminie Obryte kształtuje się na poziomie około 450 – 550 mm. Pokrywa śnieżna utrzymuje się około 60-70 dni.

Rysunek 6. Średnia roczna ilość opadów (w mm) w województwie mazowieckim w 2015 r. z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.

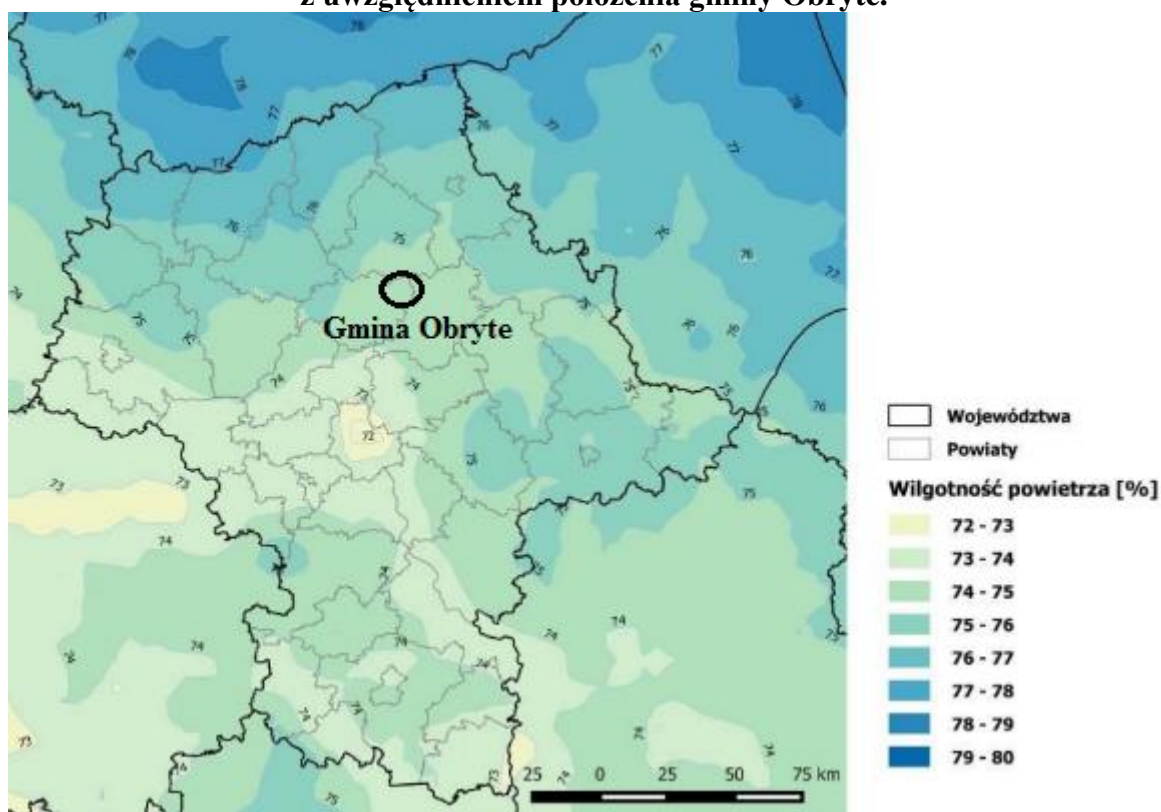

Źródło: *Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015.*

Przebieg średnich miesięcznych wartości wilgotności względnej dla gminy Obryte wskazuje na występowanie zdecydowanie niższych wartości wilgotności w okresie wiosennym i letnim, a najwyższych w miesiącach zimowych (styczeń, luty, listopad i grudzień). Średnia wilgotność względna na terenie gminy kształtuje się w granicach 74 – 75% (rys. 8).

Dominującym kierunkiem wiatrów są wiatry zachodnie (16,5%), północno-zachodnie (14,0%) ze średnią prędkością 3,4 m/s. Najrzadziej pojawiają się wiatry z kierunków: południowo-wschodniego (4,7%) i południowego (6,2%).

Rysunek 7. Rozkład średniej wilgotności względnej powietrza [%] w 2015 r. z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w województwie mazowieckim. Raport za rok 2015.

Tabela 5. Parametry charakteryzujące klimat w gminie Obryte.

Parametr	Wartość
Średnia roczna temperatura powietrza	8,75 – 9,25°C
Średnia temperatura półrocza zimowego	1,0 – 1,5 °C
Średnia temperatura półrocza letniego	14,5 – 15,5°C
Średni roczny opad	450 – 550 mm
Średnia roczna prędkość wiatru	3,4 m/s
Średnia roczna wilgotność	74 – 75%
Okres wegetacyjny	210 dni

Źródło: Opracowanie własne.

3.5. Gleby

Pokrywa glebowa na obszarze gminy ukształtowała się przed laty, na co wpływ miało m.in. zlodowacenie środkowopolskie i północnopolskie oraz procesy zachodzące w dolinach rzecznych, zagłębieniach terenowych oraz na wzniesieniach. Poza naturalnymi procesami glebotwórczymi na warunki glebowe danego obszaru wpływ wywiera działalność

antropogeniczna, gospodarka rolna i leśna.

Przeważający obszar gminy budują polodowcowe utwory piasków i żwirów, na których wykształciły się gleby lekkie i przepuszczalne. Ich skład mechaniczny tworzą słabo gliniaste piaski, stanowiące znaczny odsetek w pokrywie glebowej analizowanego obszaru. Na gleby w gminie Obryte znaczenie również ma działalność rzeki Narew i inne ciekły powierzchniowe, w obrębie których wykształciły się gleby organiczne. Najmłodszymi utworami, z których wykształciły się gleby, głównie na terenach wilgotnych, podmokłych, w obniżeniach dolin, są gleby typu: czarne ziemie właściwe i czarne ziemie zdegradowane, murszowo-mineralne i murszowate oraz torfowe i murszowo-torfowe.

Gleby w gminie Obryte charakteryzują się nadmiernym zakwaszeniem, co ogranicza przydatność rolniczą. Ich mineralne nawożenie jest wówczas nieefektywne, a nawet szkodliwe. Z tego względu występuje też potrzeba wapnowania około 75% gleb. Dodatkowo gleby charakteryzują się niską zawartością magnezu, potasu i fosforu, choć zawartość potasu i fosforu jest nieco wyższa w porównaniu do gleb powiatu pułtuskiego, a nawet całego województwa. Powyższy stan jakości gleb w gminie został oceniony na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Wesolej w 2002 r. Pobrano i zbadano wówczas 210 próbek gleby w zakresie odczynu i zasobności w makroelementy, reprezentatywnych dla obszaru 301 ha użytków rolnych.

Tabela 6. Porównanie wyników badań odczynu i zasobności w makroelementy gleb w gminie Obryte do wyników badań gleb w powiecie pułtuskim i w woj. mazowieckim.

Lp.	Wyszczególnienie	Wyniki badań w %				
		b. kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy
1	Odczyn pH:	b. kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy
	gmina Obryte	59,1	21,4	11,4	3,8	4,3
	powiat pułtuski	51,2	27,6	14,4	5,4	1,5
	woj. mazowieckie	34,0	30,0	20,0	12,0	4,0
2	Potrzeba wapnowania:	konieczna	potrzebna	wskazana	ograniczona	zbędna
	gmina Obryte	61,9	12,4	10,0	5,7	10,0
	powiat pułtuski	61,0	13,9	10,6	5,0	9,4
	woj. mazowieckie	41,0	16,0	13,0	10,0	20,0
3	Zawartość fosforu:	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka
	gmina Obryte	7,1	36,2	31,9	12,4	12,4
	powiat pułtuski	9,2	23,3	29,5	21,0	17,0
	woj. mazowieckie	8,0	24,0	27,0	18,0	23,0
4	Zawartość potasu:	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka
	gmina Obryte	20,5	47,1	22,4	7,1	2,9
	powiat pułtuski	37,4	36,4	17,4	4,9	3,9
	woj. mazowieckie	34,0	35,0	19,0	6,0	6,0
5	Zawartość magnezu:	b. niska	niska	średnia	wysoka	b. wysoka
	gmina Obryte	27,6	22,4	21,4	10,0	18,6
	powiat pułtuski	20,3	25,8	25,0	11,8	17,1

	woj. mazowieckie	18,0	23,0	28,0	15,0	16,0
--	------------------	------	------	------	------	------

Źródło: Załącznik do Uchwały Rady Gminy Obryte Nr XXV-172-2005.

Użytki rolne, zajmujące około 70% powierzchni i występują przede wszystkim na wylesionych obszarach wysoczyznowych. Na terenie gminy dominują gleby brunatne wytworzone na glinach i piaskach, charakteryzujące się dobrymi właściwościami chemicznymi i fizycznymi oraz wysoką przydatnością rolniczą. Występują dużymi płatami na całym obszarze gminy. Znaczne powierzchnie zajmują również gleby biellicowe i pseudobielicowe wytworzone z luźnych piasków i żwirów, glin, piasków i utworów pyłowych, wymagające poprawy struktury i warunków wodnych. Wspomniane gleby są przewiewne i przepuszczalne, zaliczane do IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Grunty rolne III i IV klasy bonitacyjnej podlegają ochronie. Do celów nierolniczych (w tym rekreacyjnych) powinny być wykorzystywane wyłącznie gleby o mało korzystnych lub niekorzystnych warunkach do uprawy VI lub V klasy bonitacyjnej.

Użytki zielone zajmują około 16% powierzchni użytków rolnych, występują w dolinach rzek i zagłębieniach terenowych. Po względem rolniczym są zaliczane do III kompleksu trwałych użytków zielonych. Dna dolin rzecznych i tarasy zalewowe pokryte są madami, czarnymi ziemiami oraz glebami murszowo-mineralnymi i murszowatymi. Gleby te w okresach opadów są zwykle nadmiernie uwilgotnione. Wysoki stopień zakwaszenia skał macierzystych tych gleb znacznie obniża ich wartość produkcyjną i ogranicza dobór roślin uprawnych. Na płaskich przestrzeniach doliny Narwi rozciągają się łąki i pastwiska, a także tereny upraw leśnych.

Tabela 7. Klasy bonitacyjne użytków rolnych oraz ich użytkowanie na terenie opracowania.

Użytek	Klasa III	Klasa IV	Klasa V	Klasa VI	Razem	Udział %
	[ha]					
Grunty orne	183	2741	2391	1176	6491	83,18
Sady	6	38	41	14	99	1,27
Łąki	15	112	196	78	401	5,14
Pastwiska	4	203	449	157	813	10,42
Razem [ha]	208	3094	3077	1425	7804	
Udział %	2,67	39,65	39,43	18,29		

Źródło: Załącznik do Uchwały Nr XIII/82/2016 Rady Gminy Obryte z dnia 5 lutego 2016 r. Strategia rozwoju Gminy OBRYTE na lata 2016 -2025.

3.6. Fauna i flora

Szata roślinna omawianego obszaru związana jest ściśle z uwarunkowaniem geomorfologicznym. Struktura krajobrazu prezentuje układy mozaikowe z udziałem lasów, trwałych użytków zielonych oraz drobno przestrzennych agrocenoz.

Tereny **doliny Narwi**, charakteryzują się **bogactwem i różnorodnością florystyczną**. Znajdują się tu siedliska wierzbowo-topolowych i wierzbowo-olsowych łągów, związanych z madami wykształcającymi się w dolinach rzek. Rzadsze są łągi wiązowo-topolowe. Pozostałością leśnej roślinności naturalnej są pojedyncze wierzby, topole. Dno doliny Narwi zajmują zbiorowiska roślinności wodnej związanej z starorzeczami, roślinności szuwarowej, torfowiskowej i łąkowej. Częste są tu niewielkie powierzchniowo płaty, gdzie występują kadłubowe zbiorowiska roślinne, będące pierwszymi etapami sukcesji nawiązującymi do naturalnych zespołów roślinnych. **Roślinność szuwarowa** występuje na brzegach starorzeczy odciętych lub mających okresowe połączenie z wodą przepływowa głównego ciek. Rośliny szuwarów żyją w okresowo zalewanym podłożu, w którym gromadzą się znaczne pokłady mułu i torfu. Na mało stabilnym, silnie rozwodnionym podłożu, rośliny tworzą potężne, pełzające korzenie i kłęczą, wykształcając niemal jednogatunkowe zbiorowiska. gatunki charakterystyczne dla klasy i rzędu. Gatunki charakterystyczne to: ponikło błotne, trzcina pospolita, skrzyp bagienny, szczaw lancetowaty, marek szerokolistny, pałka szerokolistna, rajgras wyniosły, tatarak zwyczajny, rdestnica, rzęsa wodna, żabieniec babka wodna, manna mielec i wiele innych charakterystycznych dla tego typu środowiska

Poza obszarami leśnymi szatę roślinną gminy Obryte budują **zbiorowiska łąkowe i pola uprawne**, z roślinnością typową dla tych ekosystemów. Tereny otwarte pól, występujące głównie w centralnej i wschodniej części gminy, ze względu na prowadzoną produkcję rolną charakteryzują się możliwością występowania roślinności segetalnej, towarzyszącej uprawom polowym.

Łąki i pastwiska stanowią około 16% powierzchni gminy Obryte. **Łąki świeże i zmienno wilgotne** występują na glebach mineralnych, organicznych lub pochodzenia organicznego, są zróżnicowane pod względem żyzności i odczynu. Związane są głównie z terenami okresowo zalewanymi. Występują też na obrzeżach zbiorowisk szuwarowych. Zbiorowiska te należą do dość bogatych florystycznie. Gatunki charakterystyczne to: krwawnik pospolity, wyczyniec łąkowy, rzeżucha łąkowa, chaber łąkowy, świetlik łąkowy, kostrzewa łąkowa i czerwona, kłosówka wełnista, groszek żółty, tymotka łąkowa, babka lancetowata, wiechlina łąkowa i zwyczajna, koniczyna łąkowa.

Na użytkach zielonych okresowo wilgotnych, wiosną i jesienią krótko zalewanych rośnie: dzięgiel leśny, ostrożeń warzywny, błotny i łąkowy, zimowit jesienny, skrzyp błotny, wiązówka błotna, przytulia bagienna, sit skupiony i rozpierzchły, groszek błotny.

Zbiorowiska wiechliny łąkowej i kostrzewy czerwonej występują często. Wykształciły się one na terenach suchszych, głównie piaszczystych. Fitocenozy są zazwyczaj ubogie florystycznie i zdominowane przez 2-3 gatunki traw. Zazwyczaj występują jako niskie murawy i występują zazwyczaj w pobliżu gospodarstw jako pastwiska trwałe.

Najcenniejszą przyrodniczo grupę stanowią tzw. **świeże łąki rajgrasowe**. Występują one głównie we wschodniej części doliny na glebach żyznych, głównie madach. Łąki te należą do jednych z najbogatszych florystycznie fitocenoz. W swym składzie, oprócz licznych gatunków typowych dla nich, zawierają wiele innych taksonów charakterystycznych dla innych jednostek socjologicznych, w tym cenne przyrodniczo rzadkie gatunki roślin, jak przytulia północna i przetacznik długolistny.

Zbiorowiska **muraw piaskowych** wykształcają się na glebach piaszczystych. Występują one na powierzchniach nasłonecznionych, suchych i przepuszczalnych. W granicach gminy Obryte występują głównie w części zachodniej doliny, gdzie porastają rozległe tereny piaszczyste o charakterze wydmowym. Charakteryzują się na ogół udziałem traw wąskolistnych oraz obfitym występowaniem licznych gatunków zielnych kserofilnych i światłolubnych. Zbiorowiska te wykazują dość duże zróżnicowanie przestrzenne, warunkowane między innymi mikrorzeźbą terenu.

Trwałe użytki zielone na obszarze wysoczyzny gminy Obryte są reprezentowane przez zbiorowiska typowe dla łąk świeżych i zmienno wilgotnych. Wykazują one dość duże zróżnicowanie pod względem siedliskowym i florystycznym. Najbardziej typowe to: zbiorowiska suchych i świeżych łąk typu wiechliny łąkowej i kostrzewy czerwonej, łąki zmiennowilgotne z wyczyńcem łąkowym, łąki wilgotne reprezentowane przez zbiorowisko ze śmiałkiem darniowym, zbiorowisko z sitowiem leśnym.

W zadrzewieniach śródpolnych i przydrożnych przeważają takie gatunki jak grusza, topole, kasztanowce, jesiony oraz olsze czarne, a także kruszyna pospolita, kalina koralowa.

Uzupełnieniem zespołów roślinności naturalnej jest urządzona **roślinność we wsiach, przy obiektach użyteczności publicznej i roślinność „zagrodowa”**, występująca przy indywidualnych domkach. Zabudowie zagrodowej towarzyszą sady oraz zieleń ozdobna (byliny, krzewy, rośliny jednoroczne).

Fauna obszwaru gminy Obryte jest typowa dla środkowej Polski. Świat zwierzęcy gminy Obryte jest stosunkowo zróżnicowany gatunkowo, wynika to z faktu, iż występują tu

różne typy siedlisk, od różnorodnych siedlisk leśnych po duże obszary łąk, pól i cieków wodnych. Bogactwo fauny sprzyjają również ustanowione obszary chronione.

Awifauna terenu opracowania jest bogata, stwierdzono występowanie około 130 gatunków ptaków, których aż 100 uważa się za gatunki lęgowe, a około 30 gatunków wymienionych jest w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Pod względem awifauny bardziej zróżnicowane są tereny chronione prawnie. Szczególnie cenne są obszary objęte programem Natura 2000 w obrębie gminy lub w jej bliskim sąsiedztwie. Występuje cenny tam wiele cennych gatunków ptaków o których mowa szerzej w rozdziale 3.13.

Jednym z bliżej położonych obszarów, gdzie występują zwierzęta jest obszar Natura2000 – Puszcza Biała. Jest to ostoja ptasia o wysokiej randze europejskiej. Występuje co najmniej 29 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1 % populacji krajowej (rozdział 3.13)

Innym kluczowym obszarem jest Dolina Dolnej Narwi, która także stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej. Występuje co najmniej 40 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, co najmniej 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi. Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, szczególnie w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (rozdział 3.13).

Poza awifauną występującą na obszarach cennych przyrodniczo na pozostałych terenach występuje licznie pospolite ptactwo. Awifauna reprezentowana jest wówczas głównie przez takie gatunki jak: szpak, gawron, zięba, czajka, krzyżówka. Na obszarze opracowania gatunkami synantropijnymi związanymi z siedzibami ludzkimi są jaskółki, dymówka, oknówka, jerzyk, wróbel, mazurek. Ogrody warzywne, obrzeża sadów, zakrzewienia i zadrzewienia związane z siedzibami ludzkimi zasiedlają pokrzewki: cierniówka, zaganiacz gąsiorek, makolągwa i kulczyk.

W kompleksach leśnych można spotkać **około 20 gatunków ssaków, z których 8 gatunków jest chronionych**. Z dużych zwierząt można spotkać sarnę, rzadziej jelenia. O obecności dzików mogą świadczyć tzw. buchtowiska. Ponadto spotyka się:

- lisy,
- kunę domową (licznie) i leśną (sporadycznie),
- łosie,
- bobry europejskie i norkę amerykańską w obrębie Narwi,
- łasicę (rezerwat Bartnia),

- wiewiórkę,
- karczownika,
- borowca wielkiego,
- zająca szaraka,
- borsuka (rezerwat Popławy),
- jonota,
- były przypadki występowania wilków.

Spośród tych gatunków tylko bóbr europejski jest wymieniony w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Występuje tu także większość gatunków zwierząt i ptaków typowych dla ekosystemów leśnych i leśno-polnych. Na terenach rolniczych występuje: ryjówka aksamitna, kret, zając szarak, nornica ruda, nornik zwyczajny.

Z gatunków **plazów** (odnotowano 11 gatunków) występujących na omawianym obszarze wymienić należy rzekotkę drzewną, ropuchę szarą, żabę trawną i nielicznie traszkę zwyczajną i grzebieniastą, kumaka nizinny, grzebiuszkę ziemną, ropuchę szarą i zieloną, żabę trawną, moczarową i jeziorkową. Gady natomiast są reprezentowane przez jaszczurkę zwinkę i jaszczurkę żyworodną, padalca zwyczajnego i zaskrońca zwyczajnego. Spośród

Wśród **gadów** odnotowano 5 gatunków, które występują równomiernie i pospolicie na obszarze gminy. Są to: jaszczurka zwinka i żyworodna, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata.

Spośród **owadów** objętych w Polsce ochroną odnotowano najliczniej 7 gatunków biegaczy z rzędu chrząszczy oraz 4 gatunki trzmieli z rzędu błonkoskrzydłych. Badania nie wykazały obecności gatunków wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Spośród ssaków na terenie opracowania występują także zwierzęta inwentarskie. Z racji rolniczego wykorzystania terenu występować mogą tu gryzonie m.in. mysz polna, szczur.

3.7. Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

Na terenie gminy Obryte przeważającą część obszaru zajmują użytki rolne (prawie 56%). Lasy i zdrzewnienia zajmują także dużą powierzchnię, około 38%.

Strukturę przestrzenną gminy Obryte tworzą:

- zwarte kompleksy lasów Puszczy Białej, obejmujące południowy i zachodni obszar gminy wraz ze zlokalizowanymi wewnątrz dużymi obszarami rolnymi i zabudową wsi: Toczniabiel, Bartodzieje i Wielgolas;

- wąskie pasmo lasów przebiegające z południowego wschodu na północny zachód w północnej części gminy;
- dolina rzeki Narew wraz zabudową mieszkalną, rolniczą, usługową i letniskową wsi: Zambskie Kościelne, Gostkowo, Kalinowo, Rowy i Sokołowo Włociańskie, w północnej części gminy, wraz ze starorzeczami w zachodniej części gminy;
- rolnicza przestrzeń produkcyjna na pozostałym obszarze gminy wraz z siecią osadniczą;
- zabudowa letniskowa w miejscowościach położonych nad Narwią;
- elementy infrastruktury technicznej (drogi powiatowe, gęsta sieć dróg gminnych, linie energetyczne).

W części północnej wsi Bartodzieje występują gleby bielcowe, natomiast w południowej części gleby brunatne wylugowane. Gleby murszowate i murszowo-mineralne oraz pas czarnych ziemi właściwych znajdują się w pobliżu cieków wodnych.

We wsi Wielgolas występują przede wszystkim gleby bielcowe oraz płaty o różnej wielkości gleb brunatnych wylugowanych. Lokalnie znajdują się czarne ziemie właściwe i zdegradowane.

Pod względem klas bonitacyjnych gleby zaliczane są do V i VI klasy, w mniejszych ilościach do IV klasy. Czarne ziemie właściwe są zakwalifikowane do III klasy bonitacyjnej (objęte są ochroną i nie mogą być użytkowane do celów pozarolniczych). Łąki, pastwiska i małe powierzchnie olsów występują głównie w dolinach cieków. Lasy (zazwyczaj prywatne) znajdują się w rozproszeniu na gruntach ornych.

W przeważającej mierze we wsi Płusy występują gleby bielcowe, a na obrzeżach gleby brunatne wylugowane. W pobliżu rowów melioracyjnych i w zagłębieniach znajdują się gleby murszowo-mineralne i murszowate. Obszar zaliczany jest do IV, V i VI klasy bonitacji gleb. Na niewielkiej powierzchni są prywatne lasy, łąki i pastwiska.

We wsi Sadykierz występują głównie gleby brunatne wylugowane. Gleby murszowate i murszowo-mineralne są przede wszystkim w zagłębieniach i są porośnięte w znacznej mierze olsem. Na obrzeżach, w niewielkim procencie, znajdują się gleby bielcowe oraz skrawki czarnych ziemi zdegradowanych.

Niemal całą powierzchnię gruntów wsi Gródek Rządowy zajmują gleby brunatne wylugowane. Wzdłuż cieków powierzchniowych występują czarne ziemie zdegradowane i gleby mineralno-murszowe i murszowate. Na małych powierzchniach w charakterze wysp pojawiają się gleby bielcowe i mułowo-torfowe. Gleby wsi są wykorzystywane prawie

w całości jako użytki orne IV, V i VI klasy bonitacyjnej. W dolinkach cieków wodnych występują łąki i pastwiska IV i V klasy bonitacyjnej, a w części wschodniej znajdują się trwałe użytki zielone zaliczone do V i VI klasy bonitacyjnej. Na niewielkich powierzchniach, wyspowo występują także lasy prywatne.

We wsi Nowy Gródek występują głównie gleby brunatne, na niewielkiej powierzchni są gleby bielicowe. Wzdłuż cieków wodnych znajdują się czarne ziemie zdegradowane, gleby mineralno-murszowe i murszowate (rys. 14). Gleby są użytkowane przede wszystkim jako grunty orne IV, V i VI klasy bonitacji. Wzdłuż cieków wodnych znajdują się łąki i pastwiska, a we wschodniej części są dwa małe nieużytki. Lasy prywatne zajmują pojedyncze obszary.

We wschodniej części wsi Toczniabiel występują głównie gleby brunatne wyługowane, przedzielone w sposób pasmowy glebami bielicowymi (zaliczane do IV, V, VI klasy bonitacyjnej). Natomiast w zachodniej części wsi, w obniżeniach terenu, znajdują się gleby murszowo-mineralne i murszowate, użytkowane głównie jako trwałe użytki zielone.

We wsi Obryte występują na prawie całej powierzchni gleby brunatne wyługowane. Jedynie na obrzeżach, na niewielkiej powierzchni, są gleby bielicowe. W obrębie cieków wodnych znajdują się czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, natomiast w dolinach cieków są gleby murszowo-mineralne i murszowate.

Grunty we wsi Skłudy w większej części zajmują się gleby brunatne wyługowane, w mniejszej części występują gleby bielicowe. Wzdłuż cieków wodnych są czarne ziemie zdegradowane, które wykorzystywane są jako trwały użytek zielony (III klasa bonitacyjna). Dominującą klasą bonitacyjną jest IV klasa, lecz znajdują także powierzchnie gleb klasy V i VI. Natomiast występujące gleby zaliczane do III klasy nie można wykorzystywać do celów pozarolniczych. Lasy prywatne zajmują niewielkie wąskie powierzchnie.

Gleby we wsi Psary zajmują zbliżone powierzchnie, występują tutaj gleby brunatne wyługowane, gleby bielicowe, w obniżeniach terenu czarne ziemie zdegradowane (rys. 18).

Dominującą klasą bonitacyjną gruntów są gleby zaliczane do IV klasy, znacznie mniej występuje gruntów zaliczonych do klasy V i VI. Znacznie powierzchnie zajmują gleby objęte ochroną, zaliczone do klasy III. Wzdłuż cieku wodnego zlokalizowany jest pas trwałych użytków zielonych klasy IV i V.

We wsi Mokrus występują głównie gleby brunatne wyługowane. Jedynie w południowo-zachodniej części są enklawy gleb bielicowych. Wzdłuż cieków wodnych znajduje się pas gleb murszowo-mineralnych i murszowatych, czarnych ziem i gleb torfowych, a w obniżeniach terenu czarne ziemie zdegradowane.

W południowo-wschodniej części wsi Stare Zambski znajdują się gleby brunatne. Następnie wzdłuż cieków wodnych zalegają gleby murszowo-mineralne i murszowate. Za pasem tych gleb, występuje pas czarnych ziem zdegradowanych, użytkowany jako łąki i pastwiska, a tereny podtopione porośnięte są zadrzewieniami i zakrzewieniami. W północnej części znajdują się gleby biellicowe. Obszar użytkowany jest jako grunty orne zaliczane do IV, V i VI klasy bonitacji gleb.

W wsi Ciółkowo Małe występują głównie gleby brunatne wylugowane. Jedynie w południowej części są enklawy gleb biellicowych. Wzdłuż cieków wodnych znajduje się pas gleb murszowo-mineralnych i murszowatych, a w obniżeniach terenu czarne ziemie zdegradowane. Gleby są wykorzystywane głównie jako grunty orne V i VI klasy bonitacji, a w zachodniej części jako grunty klasy IV. W dolinach cieków wodnych występują trwałe użytki zielone (klasa V i VI), małe kompleksy lasów okresowo podtapianych oraz terenów zadrzewionych i zakrzewionych.

Prawie cały obszar gruntów wsi Kalinowo zajmują gleby brunatne wylugowane. Na wzniesieniach występują gleby biellicowe, a w obniżeniach terenu czarne ziemie zdegradowane. W bezpośrednim sąsiedztwie koryta Narwi znajdują się mady.

Grunty są wykorzystywane niemal całkowicie jako pola orne IV, V i VI klasy bonitacji gleb. Występują tu bardzo małe powierzchnie użytków zielonych oraz w bezpośrednim kontakcie z rzeką, teren zadrzewiony i zakrzewiony.

Na większej części gruntów wsi Ciółkowo Rządowe występują gleby brunatne wylugowane. Jedynie w południowej części są enklawy gleb biellicowych. Wzdłuż cieków wodnych znajduje się pas czarnych ziem zdegradowanych, a w obniżeniach terenu gleby murszowate.

Gleby są wykorzystywane głównie jako grunty orne V i VI klasy bonitacji, a czarne ziemie jako grunty klasy IV. Wzdłuż cieków wodnych występują trwałe użytki zielone, a na obrzeżach małe kompleksy lasów prywatnych.

Znaczną część gruntów wsi Ulaski zajmują gleby murszowo-mineralne i murszowate, które na wzniesieniach są poprzedzielane glebami biellicowymi. W części południowej występują czarne ziemie zdegradowane oraz gleby brunatne wylugowane. Grunty są wykorzystywane przede wszystkim jako pola uprawne VI VI klasy, a występujące na czarnych ziemiach do IV klasy. Dużą powierzchnię zajmują również trwałe użytki zielone V i VI klasy. Występują także kompleksy lasów prywatnych.

Gleby wsi Zambski Kościelne są dość zróżnicowane, co związane jest z ukształtowaniem powierzchni terenu i działalnością rzeki. Na fragmentach terenu występują różne typy gleb w układzie równoległych pasów, natomiast w miejscach wylewów Narwi

występuje brak regularności różnicowania się gleb. Występują tu gleby brunatne wyługowane, biellicowe na wyższych terenach oraz mady, gleby murszowo-mineralne i murszowe w strefie zalewów Narwi, gleby organiczno-mineralne w lokalnych obniżeniach terenowych i na obszarach bardziej oddalonych od koryta rzeki, występują gleby brunatne. Mady są wykorzystywane głównie jako użytki zielone najsłabszych klas bonitacji gleb. Na glebach brunatnych prowadzone są uprawy polowe. Gleby organiczno-mineralne są użytkowane jako łąki i pastwiska i część z nich, jest porośnięta olsem. Część terenów znajdująca się przy korycie rzeki, nie jest wykorzystywana gospodarczo i w ewidencji gruntów są to nieużytki. Znaczna część terenu porośnięta lasem jest obecnie zabudowana domkami letniskowymi.

Gleby wsi Cygany należą do jednych z lepszych. W północnej części występują czarne ziemie właściwe, poprzecinane w sposób równoleżnikowy glebami biellicowymi i czarnymi ziemiemi zdegradowanymi. Grunty tutaj wykorzystywane są jako pola orne IV klasy bonitacyjne (sprowadycznie do V i VI klasy). Natomiast w południowej części znajdują się głównie gleby murszowo-mineralne i murszowate. Gleby te także są poprzedzielane wąskimi pasami gleb biellicowych i gleby brunatnych wyługowanych. Tutaj grunty są użytkowane jako trwałe użytki zielone IV, V i VI klasy. Występują także kompleksy lasów prywatnych.

Typ gleb wsi Sokołowo Włociańskie związany jest z działalnością rzeki Narew. W części środkowej występują brunatne wyługowane. Znaczą powierzchnię zajmują mady. W starorzeczach występują także gleby mułowe. Na glebach tych prowadzone są uprawy polowe, a grunty orne zaliczane są do IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Użytki zielone zajmują pojedyncze małe działki. W części zachodniej i wschodniej występują kompleksy lasów prywatnych.

Większą część gruntów wsi Sokołowo-Parcele zajmują czarne ziemie zdegradowane, poprzedzielane w sposób równoleżnikowy pasami gleb biellicowych i enklawami gleb brunatnych wyługowanych. Gleby wykorzystywane są głównie jako pola orne IV, V, VI klasy bonitacyjnej gleb. W południowej części gruntów występują gleby murszowo-mineralne i murszowate. Użytkowane są jako trwałe użytki zielone. Występują też różnej wielkości kompleksy lasów prywatnych.

We wsi Rowy dominują gleby brunatne wyługowane, jedynie w południowej części występują gleby biellicowe. Znaczącą powierzchnię zajmują nieużytki, są to tereny podtopione z otwartym lustrem wody (okresowo lub cały rok). Gleby są użytkowane głównie

jako grunty orne V i VI klasy. W pasie Doliny Narwi, znajdują się trwałe użytki zielone oraz różnej wielkości kompleksy leśne.

W obrębie wsi Rozdziały występują głównie gleby brunatne wyługowane, czarne ziemie zdegradowane i gleby bielicowe. Jedynie w południowej części gruntów tej występują w wąskich pasmach, gleby murszowo-mineralne i murszowate. Gleby te są wykorzystywane głównie jako użytki rolne IV, V i VI klasy bonitacji. Występują pojedyncze działki łąk i pastwisk. Północny i południowy skraj tych gruntów pokrywają lasy.

Na gruntach wsi Gostkowo dominują gleby bielicowe. Jedynie wzdłuż cieków wodnych znajdują się czarne ziemie zdegradowane oraz w części północnej i południowej gleby brunatne wyługowane. Gleby są wykorzystywane jako grunty orne IV klasy, z niewielkim udziałem klasy V i VI. Znajdują się także pojedyncze bardzo małej wielkości działki użytkowane jako łąki i pastwiska. Na terenach w pobliżu rzeki występują różnej wielkości kompleksy leśne.

Lasy położone są w Mazowiecko-Podlaskiej krainie przyrodniczo-leśnej w 2 dzielniczy Niziny Mazowiecko-Podlaskiej. Zajmują 38,2 % powierzchni gminy Obryte z czego ponad 90% stanowią lasy państwowe.

Lasy należą do Nadleśnictwa Pułtusk, obręb Lemany. Stanowią północnozachodnią część Puszczy Białej. Obręb Lemany jest najbardziej zwarty, a jego największy kompleks – Popławy o powierzchni około 8000 ha – o wydłużonym kształcie przebiegającym w kierunku południkowym ciągnie się przez całą długość obrębu. W kompleksie tym występuje kilka dużych enklaw z osadami rolniczymi (tj. Bartodzieje, Wielgolas, Toczniel). Graniczy on z miastem Pułtusk oraz dwoma dużymi miejscowościami, siedzibami gmin: Obryte i Zatory.

W obrębie Lemany wyróżnionych jest 7 leśnictw, z których 3 leżą w gminie Obryte. Są to leśnictwo Zambski, Popławy i Wielgolas.

Lasy w gminie Obryte występują w większości w zwartym obszarze zajmując północno – zachodni, zachodni i południowo - zachodni obszar gminy. Na innych terenach obszaru opracowania występują na mniejszych powierzchniach, tworząc niewielkie skupiska

W drzewostanie gminy Obryte dominuje sosna w wieku 40-80 lat i powyżej 80 lat. Lokalnie występuje dąb, brzoza, osika i grab w wieku powyżej 40 lat. Są to obszary o warunkach siedliskowo-drzewostanowych odpornych na niszczenia, atrakcyjne krajobrazowo, o korzystnych warunkach klimatyczno-zdrowotnych.

Trochę mniejszą powierzchnię zajmują lasy na siedlisku lasu mieszanego, lasu świeżego, boru świeżego i mieszanego świeżego. W drzewostanie również dominuje sosna, lokalnie dąb, osika i brzoza w wieku poniżej 40 lat. Są to lasy młode, mało odporne na

niszczenie, o dużym zagrożeniu pożarowym, o ograniczonej dostępności do penetracji.

Najmniejszą powierzchnię zajmują lasy na siedlisku olsowym, lasu wilgotnego i mieszanego wilgotnego, boru wilgotnego oraz lokalnie lasu łągowego. W drzewostanie dominuje olcha, lokalnie dąb i brzoza w różnym wieku. Są to obszary o niekorzystnych warunkach klimatycznych, okresowo lub stale podmokłe, spełniające ważną rolę w utrzymaniu stosunków wodnych.

Obszar gminy leży poza zasięgiem naturalnego występowania buka i jodły. Ogólnie stan drzewostanów w lasach znajdujących się pod zarządem Lasów Państwowych można określić jako dobry. W sąsiedztwie dróg można zaobserwować silny rozwój gatunków obcych, w tym robinii akacjowej i klonu jesionolistnego.

Na terenach lasów prywatnych wiek drzewostanu jest z reguły niższy. Lasy charakteryzują się rozdrobnieniem i małą powierzchnią (często kilka hektarów). Drzewostan występujący w lasach prywatnych ma głównie charakter monokultury o znacznie uboższym wykształceniu roślinności w podszyciu niż w lasach Skarbu Państwa.

Minister Środowiska uznał (decyzja DL.lp-0233-8/04 z dnia 25.02.2004) za lasy ochronne w Nadleśnictwie Pułtusk następujące oddziały:

- lasy wodochronne - w celu ochrony brzegów rzek oraz pełnienia roli retencyjnej przy wysokich stanach wód, ochrony siedlisk wilgotnych i bagiennych, wykorzystania lasu jako magazynu wody, część z tych lasów stanowi jednocześnie ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej,
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody – są to drzewostany mieszane naturalnego pochodzenia starszych klas wieku, charakterystyczne dla Puszczy Białej.

Mapa potencjalnej roślinności naturalnej Polski (J. M. Matuszkiewicz) wyznacza na terenie gminy następujące typy potencjalnych zbiorowisk roślinnych:

- *Fraxino-Alnetum* (zbiorowisko łągów niżowych) – łąg jesionowo-olszowy, który jest najpospolitszym w Polsce zbiorowiskiem niżowego lasu łągowego, obejmującym mokre lasy z panującą olszą czarną i domieszką jesionu, a w niektórych regionach także świerka. Cechą rozpoznawczą zespołu odróżniającą go od innych podobnych zbiorowisk jest stała, choć różna co do składu i liczebności, domieszka gatunków olsowych i częściowo szuwarowych. Są to tereny płaskie w dolinach wolno płynących cieków wodnych, a także obszary źródliskowe.

- *Tilio-Carpinetum* – grąd subkontynentalny. Jest to wielogatunkowy las lipowo-dębowo-grabowy, stanowiący wschodnioeuropejską, subkontynentalną postać grądu, występuje w zasadzie w obszarach bezbukowych. Obecność lipy drobnolistnej w drzewostanie nie jest sama przez się cechą rozpoznawczą zespołu, ponieważ ten gatunek uczestniczy również w budowie drzewostanu. Jest najsilniej zróżnicowanym zespołem grądu i najbardziej wielopostaciowym zbiorowiskiem leśnym w Polsce;
- *Quercus robur-Pinetum* – kontynentalny bór mieszany. Jest to naturalne leśne zbiorowisko dębowososnowe w typie siedliskowym świeżego i częściowo wilgotnego boru mieszanego, występujące na słabo bielcowanych mezotroficznych glebach gliniasto-piaszczystych na niżu w obszarze subkontynentalnym, zasadniczo bezświerkowym i bezbukowym. W runie występują przeważnie mchy gałązkowe jak rokiet, modraczek i katarzynek, a z roślin zielnych śmiełek, mietlica, tonka wonna, kosmatka, siódmaczek, malina, poziomka, orlica, janowiec, pszeniec, konwalia i in. W drzewostanie dominuje sosna pospolita, w niewielkim udziale występują gatunki lasów liściastych: lipy oraz klon i grab;
- *Potentillo albae-Quercetum* – świetlista dąbrowa, która reprezentuje związek obejmujący wschodnio-środkoeuropejskie kserotermiczne lasy dębowe. Jest to zbiorowisko w typie siedliskowym lasu mieszanego z dominacją dębów oraz stałą naturalną domieszką sosny. Runo ma najbogatszy skład florystyczny ze wszystkich krajowych zespołów leśnych.

Znaczną powierzchnię gminy zajmuje obszar **Natura 2000 Puszcza Biała**. Lasy Puszczy Białej mają charakter gospodarczy i w przeważającej części stanowią monokultury sosnowe. Inne typy lasów zajmują niewielką powierzchnię, a drzewostany liściaste: łęgi czy olsy, występują tylko na symbolicznej części Puszczy. W podszycie znajdziemy tu przede wszystkim jałowiec, a runo tworzą borówki, wrzosy, mchy, widłaki i paproć orlica. Należy podkreślić, że rośnie tu ponad 30 gatunków roślin chronionych, a dalszych 15 podlega ochronie częściowej.

4. Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Rys historyczny

Nazwa gminy Obryte pochodzi z okresu kiedy wieś była obryta rowami przed dziką zwierzyną. W IX w. przez teren gminy przechodziły fale osadnictwa starożytnego a swe istnienie rozpoczęły osady puszczańskie. Datuje się, że w XIII w. obszar gminy był znacząco zaludniony. Układ przestrzenny gminy stanowi ulicówka, stanowiąca zwarte ciągi biegnące po obu stronach drogi głównej przebiegającej przez obszar wsi Obryte.

4.2. Ochrona zabytków w ujęciu prawnym i praktycznym

Ochronie prawnej podlegają zasoby dziedzictwa kulturowego rozumiane jako trwałe elementy zagospodarowania obszaru bądź struktury przestrzennej o walorach historycznych, zabytkowych, estetycznych lub artystycznych. Zasoby dziedzictwa kulturowego stanowią istotny element tożsamości świadczący o zachowaniu ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Zabytek według Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067 z późn. zm.) to rzecz (nieruchomość, np. budynek, cmentarz lub krajobraz kulturowy albo rzecz ruchoma, np. dzieło sztuki użytkowej, obraz, rzeźba, znalezisko archeologiczne) lub zespół rzeczy, które są dziełem człowieka lub są związane z jego działalnością i stanowią świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, a które powinny być zachowane ze względu na swoją wartość artystyczną, naukową i historyczną.

Zabytkami nieruchomymi są krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zieleni zaprojektowanej, także miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji. Zabytkami nieruchomymi są także stanowiska archeologiczne.

Formami ochrony prawnej zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach

zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Obecnie obowiązuje podział na:

- zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;
- zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;
- zabytki archeologiczne – zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Wszystkie zabytki łącznie (z dziedziny budownictwa, rzemiosła, sztuki, archeologii i zabytkowej zieleni) stanowią zasoby dziedzictwa kulturowego.

4.3. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Gmina Obryte posiada w swoich granicach obiekty zabytkowe, które zostały wpisane do rejestru zabytków, na podstawie decyzji wydanej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, są to:

Tabela 8. Wykaz zabytków nieruchomych w granicach gminy Obryte wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu
1.	Obryte	kościół par. pw. Świętej Trójcy, 1851	A-345	09.04.1962
		cmentarz rzym.-kat. (stara część)	A-344	30.01.1986
2.	Sadykierz	dzwonnica, drewn., XIX	A-341	2.04.1962
		cmentarz kościelny, drewn.		
3.	Sokołowo Włociańskie	kościół par. pw. NMP, drewn., XVIII	A-340	10.07.1956
		dzwonnica, drewn		
4.	Zambski Kościelne	kościół par. pw. św. Wojciecha, 1890	A-342	2.02.1982
		cmentarz rzym.-kat. (najstarsza część)	A-343	30.01.1986
5.	Zambski Kościelne	stanowisko archeologiczne – ślady osady z okresu wpływów rzymskich (I-IV wiek n.e.)	931/297	5.11.1971

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Orientacyjna lokalizacja zabytków nieruchomości została wskazana w części graficznej Studium – załącznik nr 3 rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz załącznik nr 4 rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 9. Wykaz zabytków ruchomych w granicach gminy Obryte wpisanych do rejestru zabytków.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Daty
1.	Sokołowo Włościańskie	Obraz Matki Boskiej Częstochowskiej	bd.
2.		Figury Św. Kazimierza i Wojciecha	bd.
3.		Obraz Pana Jezusa Miłosiernego	bd.
4.		Obraz Matki boskiej Nieustającej pomocy	bd.
5.		Tabernakulum	bd.
6.		Chrzcielnica	bd.
7.		Ambona	bd.
8.		Konfesjonały	bd.
9.		Monstrancja z melchizedechem	bd.
10.		Kielichy	bd.
11.		Relikwiarz drewniany	bd.
12.		Puszki do Najświętszego Sakramentu	bd.
13.		Ornaty w różnych kolorach	bd.
14.		Komże	bd.
15.		Obrusy	bd.
16.		Ornaty	bd.
17.		Kapy	bd.
18.		Lichtarze	bd.
19.		Dzwonki	bd.

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków.

4.4. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków

Gminna ewidencja zabytków dla gminy Obryte została zatwierdzona przez Mazowieckiego Konserwatora Zabytków pismem z dnia 8 lutego 2018 r. znak: DC.5133.11.2017.BS. Poniżej umieszczono wykaz obiektów ujętych w GEZ:

Tabela 10. Wykaz zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Lp.	Adres	Numer ewidencyjny karty	Obiekt	Datowanie
1.	Obryte 93	1	Kościół parafialny św. Trójcy	1851 r.
2.	Obryte 115	2	Cmentarz	1 poł. XIX w.
3.	Sadykierz 57	3	Dzwonnica i najbliższe otoczenie w promieniu 50 m od miejsca po spalonym kościele	ok. 1812 r.
4.	Sokołowo Włociańskie 57	4	Kościół Parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP	1682 r.
5.	Sokołowo Włociańskie 57	5	Dzwonnica przy kościele parafialnym	1 poł. XIX w.
6.	Sokołowo Włociańskie 57	6	Cmentarz przykościelny	bd.
7.	Sokołowo Włociańskie	7	Mogiła zbiorowa Powstańców	1863 r.
8.	Sokołowo Włociańskie 63	8	Kapliczka (przeniesiona z dawnego parku podworskiego oraz zmieniona podstawa)	ok. XIX w.
9.	Sokołowo Włociańskie	9	Cmentarz rz.-kat. grzebalny	ok. XIX w.
10.	Zambski Kościelne 85	10	Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha	1896-1900
11.	Zambski Kościelne 86	11	Cmentarz parafialny rzym-kat.	bd.
12.	Gródek Rządowy	12	Krzyż przydrożny	1894 r.
13.	Zambski Kościelne 7	13	Dom	pocz. XX w.
14.	Mokrus	14	Krzyż przydrożny	k. XIX w.
15.	Skłudy	15	Park Podworski	k. XIX w.
16.	Gródek Rządowy	16	Dom	l. 20-te XX w.
17.	Gródek Rządowy	17	Dom	ok.. 1890 r.
18.	Gródek Rządowy	18	Dom	pocz. XX w.
19.	Psary	19	Dom	1920 r.
20.	Obryte	20	Chata kurpiowska	ok. 1915 r.
21.	Sadykierz	21	Dom	1920 r.
22.	Obryte	22	Dom (dawna karczma)	pocz. XIX w.
23.	Zambski Kościelne	23	Krzyż przydrożny	1908 r.
24.	Obryte	24	Budynek drewniany na starej części cmentarza parafialnego	pocz. XX w.

Źródło: Urząd Gminy w Obrytem.

Orientacyjna lokalizacja obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków wraz z numeracją zgodną z powyższą tabelą została wskazana w części graficznej Studium – załącznik nr 3 rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz załącznik nr 4 rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego.

4.5. Stanowiska archeologiczne

Zabytek archeologiczny to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności bądź ich śladów albo zabytek ruchomy będący tym wytworem. Na terenie gminy Obryte zewidencjonowano łącznie 71 nieruchomości zabytków archeologicznych.

Badania i ewidencja archeologiczna to proces ciągły uzależniony od różnorodnych czynników zewnętrznych, który wymaga systematycznej weryfikacji. Wyróżnia się dwa podziały nieruchomości zabytków archeologicznych:

- przestrzenny, który dzieli je na: eksponowane i nie eksponowane w terenie,
- funkcjonalny, który dzieli je na: stanowiska osadnicze, obronne, produkcyjne oraz sepulkralne.

Graficznie rozmieszczenie nieruchomości zabytków archeologicznych przedstawiono na załączniku nr 3 – rysunek studium, uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz na załączniku nr 4 – rysunek studium, kierunki zagospodarowania przestrzennego, a szczegółowy wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 11. Wykaz nieruchomości zabytków archeologicznych na terenie Gminy Obryte

L.p.	Nr stan. na obsz.	Miejscowość	Nr stan. w miejsc.	Funkcja	Kultura	Chronologia
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 45-68						
1.	26.	Zambski	1	osada	polska	Pźn.-średn.,
				osada	polska	nowożytna
2.	29.	Kalinowo	1	kurhan	?	Średn.
3.	30.	Kalinowo	2	osada	polska	nowożytna
4.	31.	Gostkowo	1	osada	polska	Średniow.
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 45-69						
1.	3.	Gostkowo	1	śląd osadnictwa		epoka brązu
				śląd osadnictwa		okr. wpływów rzymskich
				śląd osadnictwa		wczesne średniowiecze
				śląd osadnictwa		XVI-XVII w.
2.	4.	Gostkowo	2	osada		p. średniow/okr. nowoż.
3.	5.	Rozdziały	1	osada		XVI-XVIII w.
4.	6.	Rowy	1	obozowisko		mezolit

				śląd osadnictwa		późne średniowiecze
5.	7.	Rowy	2	śląd osadnictwa		epoka kamienia
6.	8.	Rozdziały	2	obozowisko	janisławicka	mezolit
7.	9.	Sokołowo Włociańskie	1	obozowisko	janisławicka	mezolit
8.	10.	Sokołowo Włociańskie	2	osada		średniowiecze
				osada		XIV-XV w.
				śląd osadnictwa		okres nowożytny
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 46-68						
1.	1.	Ciółkowo Poduchowne	1	Osada	Łużycka	wczesna epoka żelaza
2.	2.	Ciółkowo Poduchowne	2	Śląd osadnictwa	Łużycka?	wczesna epoka żelaza?
3.	3.	Zambski Stare	1	Osada	Przeworska	późny laten
4.	4.	Ciółkowo Poduchowne	3	Śląd osadnictwa	-	epoka brązu – wczesna epoka żelaza
5.	5.	Ciółkowo Poduchowne	4	Śląd osadnictwa	Łużycka	epoka brązu – wczesna epoka żelaza
6.	6.	Ciółkowo Małe	1	Śląd osadnictwa	Łużycka?	epoka brązu – wczesna epoka żelaza
7.	7.	Ciółkowo Małe	2	Osada	Łużycka	epoka brązu – wczesna epoka żelaza
8.	8.	Zambski Stare	2	Osada	Łużycka? Grobów klosz?	wczesna epoka żelaza
9.	9.	Zambski Kościelne	1	Śląd osadnictwa	-	nowożytność
10.	10.	Zambski Kościelne	2	Śląd osadnictwa Osada	Niemeńska Łużycka	epoka brązu – wczesna epoka żelaza neolit
11.	11.	Zambski Kościelne	3	Śląd osadnictwa	Łużycka	wczesna epoka żelaza
12.	12.	Psary Maliki	1	Osada	-	wczesne średniowiecze
13.	13.	Psary Maliki	2	Śląd osadnictwa	-	średniowiecze
14.	14.	Psary Maliki	3	Śląd osadnictwa	-	późne średniowiecze
15.	15.	Psary	4	Śląd osadnictwa	-	XIV-XVI w.
16.	16.	Psary	5	Osada	-	XVI-XVII w.
17.	17.	Psary	6	Śląd osadnictwa Śląd osadnictwa	-	starożytność – późne średniowiecze

18.	18.	Psary	7	Osada	-	późne średniowiecze - nowożytność
19.	19.	Psary	8	Osada		wczesne średniowiecze
20.	20.	Obryte	1	Osada	Łużycka	epoka brązu – wczesna epoka żelaza
21.	21.	Psary	9	Ślad osadnictwa	-	nowożytność
22.	22.	Zambski Stare	3	Ślad osadnictwa	-	nowożytność
Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 46-69						
1.	1.	Gródek Nowy	1	Grodzisko z podgrodzem	Wczesne średniowiecze	XI-XII w.
2.	2.	Gródek Nowy	2	Osada	Późne średniowiecze – okres nowożytny	XV-XVI w.
3.	3.	Gródek Rządowy	1	Osada?	Okres nowożytny	XVI-XVII/XVIII w.
4.	4.	Gródek Rządowy	2	Osada	Wczesne średniowiecze	XII-XIII w.
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI-XVII w.
5.	5.	Gródek Rządowy	3	Osada?	Wczesne średniowiecze	XII-XIII w.
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI w.
6.	6.	Gródek Rządowy	4	Osada?	Okres nowożytny	XVI-XVII w.
7.	7.	Gródek Rządowy	5	Osada	Okres nowożytny	XVI-XVII w.
8.	8.	Gródek Rządowy	6	Ślady osadn.	Późne średniowiecze – okres nowożytny	XV-XVI w.
9.	9.	Gródek Rządowy	7	Osada?	Okres nowożytny	XVI-XVIII w.
10.	10.	Gródek Nowy	3	Osada?	Późne średniowiecze – okres nowożytny	XV-XVII w.
11.	11.	Gródek Nowy	4	Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	XI-XIII w.
12.	12.	Gródek Nowy	5	Ślady osadn.	Nieokreślona	starożytność
				Ślady osadn.	Późne średniowiecze – okres nowożytny	XV-XVI w.
13.	13.	Gródek Nowy	6	Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	
				Osada?	Okres nowożytny	XVI-XVIII w.
14.	14.	Gródek Nowy	7	Ślady osadn.	Nieokreślona	epoka brązu – wczesna epoka żelaza
				Ślady osadn.	Nieokreślona	starożytność
				Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	
				Osada?	Okres nowożytny	XVI w.
15.	15.	Gródek Nowy	8	Ślady osadn.	Nieokreślona	okres rzymski?
				Osada	Wczesne średniowiecze	X-XII w.
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI-XVII w.
16.	16.	Ulaski	1	Osada?	Nieokreślona	Okres rzymski?
				Osada?	Wczesne średniowiecze	IX-XII w.

				Osada?	Okres nowożytny	XVI-XVIII w.
17.	17.	Ulaski	2	Ślady osadn.	Nieokreślona	Starożytność
				Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	
				Osada?	Okres nowożytny	XVII w.
18.	18.	Ulaski	3	Osada	Przeworska	Młodszy okres przedrzymski – okres rzymski
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI w.
19.	19.	Ulaski	4	Ślady osadn.	Nieokreślona	Okres rzymski?
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI w.
20.	20.	Ulaski	5	Ślady osadn.	Przeworska	Młodszy okres przedrzymski?
				Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	XIII w.
				Ślady osadn.	Późne średniowiecze	XV w.
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVII w.
21.	29.	Gródek Nowy	10	Osada	Wczesne średniowiecze	X-XI w.
22.	30.	Gródek Nowy	11	Ślady osadn.	Późne średniowiecze	XIV w.
23. 24.	31.	Gródek Nowy	12	Ślady osadn.	Łużycka?	Epoka brązu – wczesna epoka żelaza?
				Ślady osadn.	Nieokreślona	Nieokreślona
	32.	Gródek Nowy	13	Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	XII-XIII w.
25. 26.	33.	Gródek Nowy	14	Osada?	Przeworska	Młodszy okres przedrzymski – okres rzymski
				Ślad osadn.	Wczesne średniowiecze	
				Ślad osadn.	Okres nowożytny	XVI w.
27.	34.	Gródek Nowy	15	Osada	Wczesne średniowiecze	XI-XII w.
				Osada?	Okres nowożytny	XVI-XVII w.
28.	35.	Gródek Nowy	16	Ślad osadn.	Nieokreślona	Epoka brązu?
				Ślad osadn.	Wczesne średniowiecze	VIII-X w.
				Ślad osadn.	Starożytność – wczesne średniowiecze	
29.	36.	Gródek Nowy	17	Ślad osadn.	Wczesne średniowiecze	
				Ślad osadn.	Okres nowożytny	XVI-XVII w.
30.	37.	Gródek Nowy	18	Osada	Przeworska?	Okres rzymski?
				Osada	Wczesne średniowiecze	XI-XII w.
				Osada	Późne średniowiecze – okres nowożytny	
31.	38.	Ulaski	6	Ślad osadn.	Nieokreślona	Starożytność
				Ślad osadn.	Wczesne średniowiecze?	

32.	39.	Ulaski	7	Osada?	Przeworska?	Młodszy okres przedrzymski – okr. rzymski?
				Osada?	Wczesne średniowiecze	VIII-X w.?
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVII w.
33.	40.	Ulaski	8	Ślady osadn.	Nieokreślona	Starożytność
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	
34.	41.	Ulaski	1	Ślady osadn.	Nieokreślona	Epoka brązu – wczesna epoka żelaza?
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI w.
35.	42.	Ciółkowo - Rządowe	2	Ślady osadn.	Łużycka	Epoka brązu – wczesna epoka żelaza
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI w.
36.	50.	Cygany	1	Osada	Późne średniowiecze – okres nowożytny	
37.	51.	Cygany	2	Osada	Późne średniowiecze – okres nowożytny	
38.	52.	Cygany	3	Osada	Późne średniowiecze – okres nowożytny	
39.	53.	Cygany	4	Ślady osadn.	Łużycka	Epoka brązu – wczesna epoka żelaza
					Późne średniowiecze – okres nowożytny	
40.	54.	Cygany	5	Osada?	Łużycka?	Epoka brązu – wczesna epoka żelaza?
				Osada?	Późne średniowiecze – okres nowożytny	
41.	55.	Cygany	6	Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	XI w.
42.	56.	Sokołowo – Parcele	1	Ślady osadn.	Późne średniowiecze – okres nowożytny	
43.	57.	Sokołowo – Parcele	2	Ślady osadn.	Przeworska	Młodszy okres przedrzymski – okr. Rzymski
44.	58.	Sokołowo – Parcele	3	Ślady osadn.	Trzciniecka	Wczesna epoka brązu
				Ślady osadn.	Nieokreślona	Starożytność – wczesne średniowiecze
45.	59.	Ulaski	9	Ślady osadn.	Wielbarska	Młodszy okres przedrzymski
46.	60.	Ciółkowo - Rządowe	3	Ślady osadn.	Późne średniowiecze – okres nowożytny	XV-XVI w.
47.	61.	Gródek Nowy	19	Ślady osadn.	Nieokreślona	Starożytność
				Ślady osadn.	Wczesne średniowiecze	
				Ślady osadn.	Okres nowożytny	XVI-XVII w.

Spis stanowisk archeologicznych na obszarze AZP 47-68						
1.	4.	Wielgolas	1	Ślady osadnictwa	trzcieniecka? Łużycka	Ep. brązu wcz.ep.żel.
2.	5.	Wielgolas	2	Osada	Nieokreślona	Nowożytna

Źródło: Wojewódzki Konserwator Zabytków.

4.6. Zagrożenia dla środowiska kulturowego

Do degradacji, uszkodzenia lub zniszczenia obiektów zabytkowych może doprowadzić szereg przyczyn, pochodzenia wewnętrznego, zewnętrznego i wywołanych sytuacją ogólną w określonym czasie.

W zakresie przyczyn wewnętrznych, związanych z działalnością człowieka, najważniejsze są:

- brak opieki konserwatorskiej;
- brak użytkownika;
- wadliwa gospodarka;
- nadmierna intensywność użytkowania;
- wady realizacyjne (niepoprawnie przeprowadzone prace konserwatorskie lub budowlane, np. polegające na zmianie wyglądu elewacji budynków – poprzez zmianę kształtu otworów okiennych i drzwiowych, wprowadzenie termoizolacji z jednoczesnym zniszczeniem oryginalnego detalu architektonicznego);
- niewłaściwa eksploatacja (np. użytkowanie niezgodne z pierwotnym przeznaczeniem obiektu);
- zmiany warunków wodno-gruntowych, jak i zanieczyszczenie wód i gleb.

Przyczyny zniszczeń lub uszkodzeń, określane jako zewnętrzne mają szerszy, często trudny do określenia zasięg oddziaływania, przez co są również trudniejsze do usunięcia. Do najważniejszych należą:

- działalność gospodarcza;
- infrastruktura komunalna, jak np. wprowadzanie ruchu tranzytowego samochodów przez obszary historycznych miejscowości itp.;
- zagospodarowanie przestrzenne, z dopuszczeniem np. inwestycji wielkoobszarowych i obiektów wielkogabarytowych, degradujących ekspozycję obiektów historycznych lub zakłócających łączność widokową i kompozycyjną pomiędzy obiektami zabytkowymi;
- skażenia atmosferyczne i zanieczyszczenia wód oraz zachwianie gospodarki wodnej.

Do przyczyn ogólnych, które powodują uszkodzenie lub zniszczenie obiektów zabytkowych należą:

- działanie czasu;
- klęski losowe, jakimi np. wichury trąby powietrzne, powodzie itp.;
- zmiany kierunków artystycznych;
- warunki atmosferyczne;
- działanie biologiczne;
- rozwój teorii konserwatorskich, poprzez stosowanie technologii konserwatorskich, które w dłuższej perspektywie czasowej są szkodliwe dla zabytku itd.

5. Uwarunkowania wynikające z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym lub określenia przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Zgodnie z art. 38a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 z późn. zm.) dla obszaru województwa sporządza się, nie rzadziej niż raz na 20 lat, audyt krajobrazowy. Audyt krajobrazowy identyfikuje krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określa ich cechy charakterystyczne oraz dokonuje oceny ich wartości.

Według stanu na 2017 r. województwo mazowieckie nie opracowało audytu krajobrazowego.

6. Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

6.1. Demografia

W poniższej tabeli przedstawiono główne wskaźniki demograficzne dla gminy Obryte. Dane dotyczą okresu 2006-2015.

Tabela 12. Podstawowe wskaźniki demograficzne gminy Obryte na przełomie lat 2006-2015.

Współczynnik/rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ludność ogółem	4787	4766	4753	4728	4878	4864	4891	4871	4860	4863
ludność na 1 km ²	34	34	34	34	35	35	35	35	35	35
współczynnik feminizacji	101	102	102	101	100	100	99	98	98	97
urodzenia żywe na 1000 ludności	10,7	10,6	10,0	10,0	9,6	10,1	11,7	8,6	10,3	11,5
zgony na 1000 ludności	11,75	13,28	13,58	17,16	15,71	11,72	15,56	15,38	16,67	11,90
przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,0	-2,7	-3,6	-7,1	-6,1	-1,6	-3,9	-6,8	-6,4	-0,4
małżeństwa na 1000 ludności	6,8	6,6	7,1	7,5	5,3	4,9	4,5	5,3	3,5	5,7

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W analizowanym okresie liczba ludności w gminie Obryte mieściła się w przedziale od 4728 do 4891. Średnia liczba ludności na przestrzeni tych lat wynosiła 4826, a różnica między najmniejszą a największą wartością wynosiła 163, co stanowi ponad 3% w stosunku do średniej ogółu. Największą liczbę osób odnotowano w 2012 roku zaś najmniejszą w 2009 roku. W latach 2006 – 2009 liczba ludności spadała, po czym w roku 2010 odnotowano jej wzrost o 150 osób w stosunku do roku poprzedniego. W 2011 roku nastąpił niewielki spadek, aby w 2012 roku odnotować najwyższą liczbę ludności w analizowanym okresie. W kolejnych latach liczba ludności spadała. Zjawisko to łatwo zauważyć na wykresie nr 1. Na przestrzeni analizowanych lat średnia liczba ludności na 1 km² wyniosła 34,6.

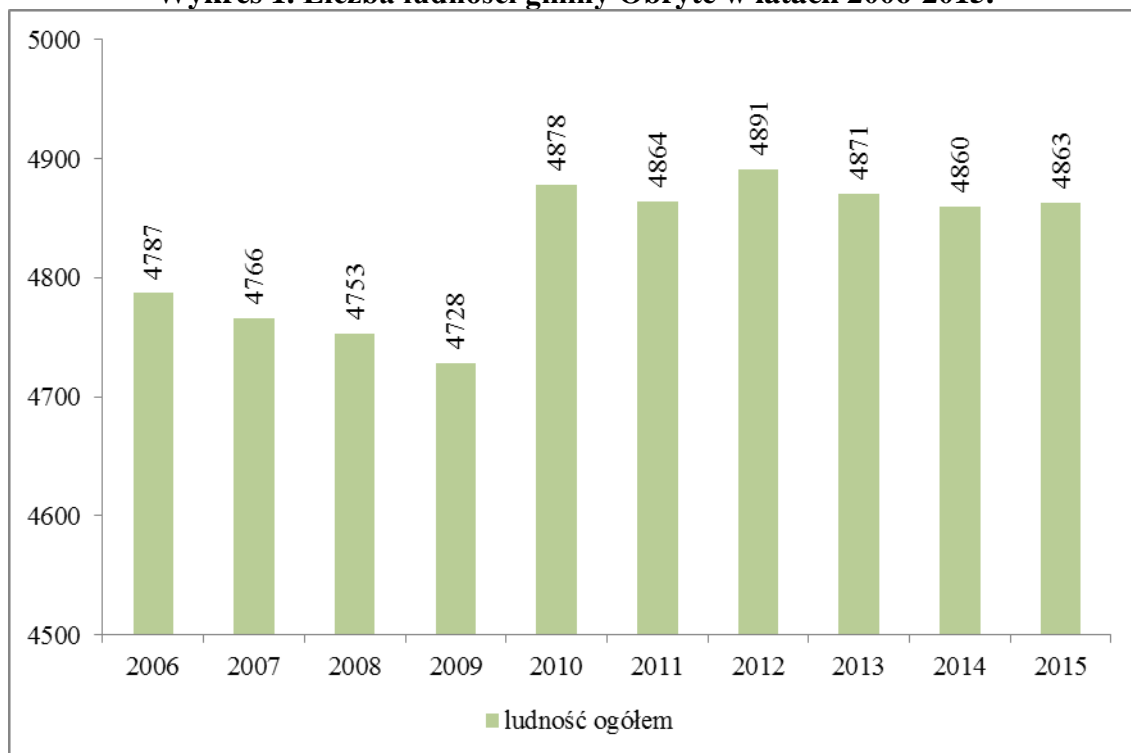
Z przeprowadzonego badania w latach 2006 – 2015 jednoznacznie wynika, że wskaźnik feminizacji ulegał spadkowi. W 2007 oraz 2008 roku wskaźnik ten przyjął największą wartość i wynosił 102, co stanowi o tym, że na 100 mężczyzn przypadły 102 kobiety. Najniższy wskaźnik odnotowano w 2015 roku, gdzie wynosił zaledwie 97. Patrząc na przekrój analizowanych lat można zauważyć, że średnia współczynnika feminizacji wynosiła 100, czyli panowała równowaga w liczebności kobiet oraz mężczyzn.

W gminie Obryte między 2006 a 2015 rokiem można zauważyć różnorodność między

wskaźnikiem urodzeń żywych na 1000 mieszkańców i zgonów na 1000 mieszkańców. Maksimum urodzeń odnotowano w 2012 roku, kiedy to wskaźnik przyjął wartość 11,7, a minimum rok później, w 2013 roku – 8,6. Największą wartość zgonów stwierdzono w 2009 roku, gdy współczynnik wyniósł 17,16, a najmniejszy w 2011 – 11,72. Porównując poszczególne lata średnia urodzeń na 1000 mieszkańców wynosi 10,31, natomiast średnia zgonów na 1000 mieszkańców wynosi 14,27. Na podstawie powyższych danych można od razu zauważyć, że na przestrzeni badanych lat średni przyrost naturalny wyniósł niemal -4, w związku z czym wystąpiło zjawisko dużego ubytku naturalnego. Zjawisko to jest stałe, gdyż od 2006 roku do 2015 roku przyrost naturalny przyjmował wartość poniżej zera. W 2009 roku osiągnął najmniejszą wartość i był na poziomie -7,1. Najkorzystniejszy pod tym względem był 2015 rok, kiedy przyrost naturalny wyniósł -0,4.

W odniesieniu do współczynnika małżeństw na 1000 ludności można zauważyć, że jego wartości przyjmują różne wartości. W analizowanych latach kształtuje się między wartościami 4,5 a 7,5, a średnia wynosi 5,72.

Wykres 1. Liczba ludności gminy Obryte w latach 2006-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W zamieszczonej poniżej tabeli przedstawiono ruch naturalny według płci na przestrzeni lat 2006 - 2015, z której wynika, że w gminie Obryte zgony przewyższały urodzenia żywe. Spowodowało to, że wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął wartość ujemną. W analizowanych latach więcej było urodzeń mężczyzn niż kobiet. Najwięcej urodzeń

mężczyzn (38) odnotowano w 2010, natomiast najwięcej urodzeń kobiet (32) było w 2012 roku. Również w 2012 roku odnotowano najwięcej urodzeń ogółem (57), a średnia urodzeń na przestrzeni lat 2006 – 2015 wynosiła 50. W przypadku zgonów ich średnia ogółem kształtowała się na poziomie 69, a najwięcej zgonów wystąpiło w 2009 roku. W badanych latach średnio więcej umierało mężczyzn (38) niż kobiet (31). Najwięcej zgonów mężczyzn (44) wystąpiło w 2009 roku, a zgonów kobiet 40 w 2012 roku.

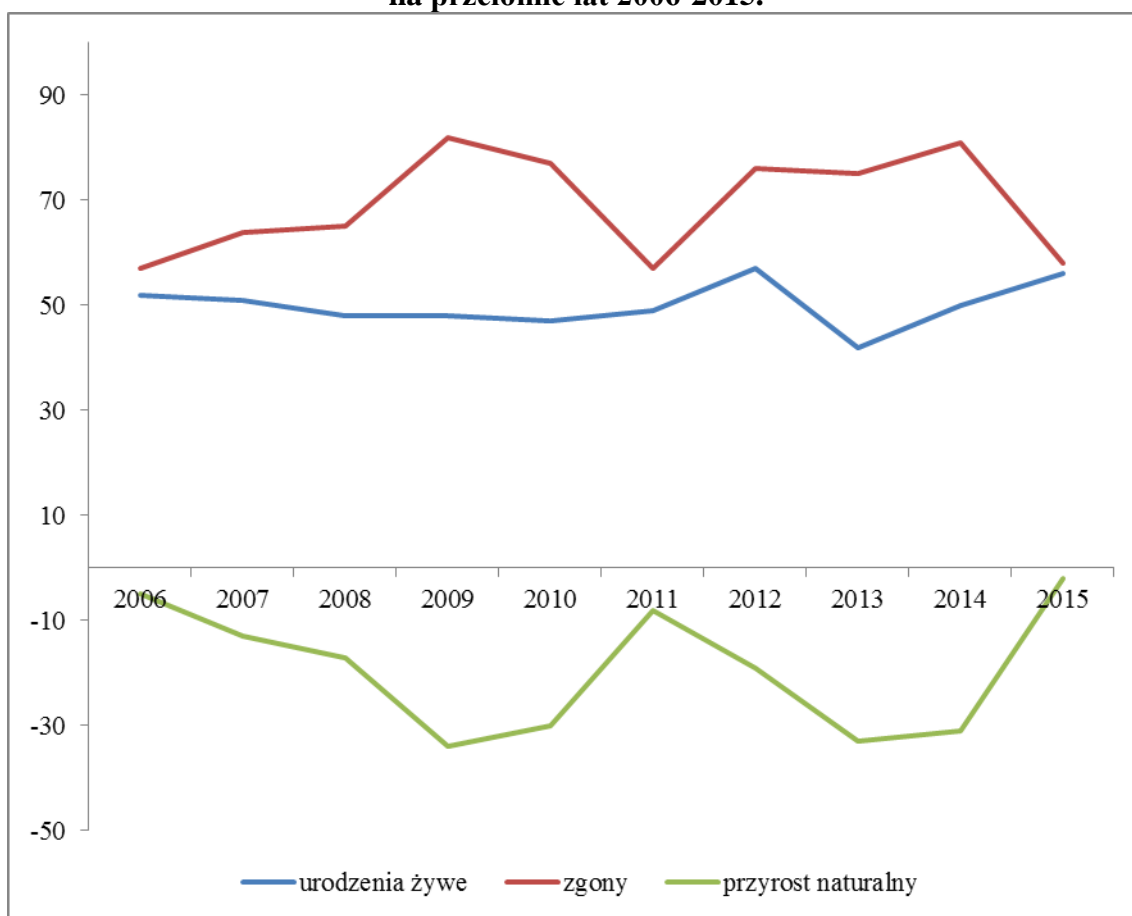
Ujemny przyrost naturalny w gminie Obryte to efekt nie tylko małej liczby narodzin, ale także rosnącej liczby zgonów. Jak łatwo zauważyć na wykresie nr 2 współczynnik ten najgorzej kształtował się w 2012 roku, kiedy to wyniósł aż -29. Najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego mężczyzn zauważono w 2014 roku, kiedy wyniósł -19, a najniższy wskaźnik przyrostu naturalnego kobiet zauważono w 2012 roku, kiedy wynosił -22. Średnia przyrostu naturalnego w analizowanych latach wynosiła -14, w przypadku mężczyzn i kobiet po zaokrągleniu -7.

Tabela 13. Ruch naturalny na terenie gminy Obrytena przelomie lat 2006-2015.

Ruch naturalny według płci												
Rok		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Średnia na przestrzeni lat 2005-2014
urodzenia żywe												
ogółem	osoba	52	51	48	48	47	49	57	42	50	56	50
mężczyźni	osoba	29	23	26	32	38	23	25	27	24	31	28
kobiety	osoba	23	28	22	16	9	26	32	15	26	25	22
zgony ogółem												
ogółem	osoba	57	64	65	82	77	57	76	75	81	58	69
mężczyźni	osoba	37	33	43	44	40	34	36	40	42	31	38
kobiety	osoba	20	31	22	38	37	23	40	35	39	27	31
przyrost naturalny												
ogółem	osoba	-5	-13	-17	-34	-30	-8	-19	-33	-31	-2	-19
mężczyźni	osoba	-8	-10	-17	-12	-2	-11	-11	-13	-18	0	-10
kobiety	osoba	3	-3	0	-22	-28	3	-8	-20	-13	-2	-9

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 2. Urodzenia żywe, zgony, przyrost naturalny na terenie gminy Obryte na przełomie lat 2006-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Najbardziej liczną grupą ludności w gminie Obryte zgodnie z poniższą tabelą były osoby między 20 a 24 rokiem życia. Średnia ich w latach 2006 – 2015 wynosiła 379,4. Natomiast do najmniej licznej grupy należały osoby najstarsze, powyżej 85 roku życia, gdzie średnia ich na przestrzeni analizowanych lat wynosiła 83 osoby.

Tabela 14. Ludność według grup wiekowych na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.

Wiek	Rok										
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA
0-4	242	247	245	248	232	228	235	235	236	247	2395
5-9	304	306	291	274	272	258	257	240	238	227	2667
10-14	366	325	301	298	306	291	294	288	273	268	3010
15-19	376	374	376	381	365	358	313	287	281	290	3401
20-24	390	377	377	351	364	369	393	398	401	374	3794
25-29	292	317	329	345	367	351	346	350	344	349	3390
30-34	282	280	279	270	322	336	346	344	347	347	3153
35-39	305	304	310	292	317	303	309	315	319	327	3101
40-44	287	270	270	272	293	324	334	333	312	314	3009
45-49	328	317	310	320	320	295	298	299	303	300	3090

50-54	340	365	365	368	386	363	344	338	336	319	3524
55-59	264	284	278	286	314	347	365	374	374	377	3263
60-64	170	181	223	245	268	265	281	280	286	303	2502
65-69	234	218	184	153	155	158	185	220	248	261	2016
70-74	197	182	191	206	190	206	187	159	141	143	1802
75-79	243	239	220	202	184	162	151	161	179	171	1912
80-84	100	118	129	137	146	171	161	163	140	136	1401
85 i więcej	67	62	75	80	77	79	92	87	102	110	831

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Jak wspomniano w powyższej tabeli dotyczącej ruchu naturalnego przyrost naturalny w gminie Obryte w latach 2006-2015 był ujemny. Kształtuje go różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów. Jednakże nie tylko ta różnica. Saldo migracji również w znaczący sposób wpływa na przyrost naturalny. Dlatego też na ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego w gminie Obryte wpływał także bardzo niski wskaźnik salda migracji. Jak przedstawiono w poniższej tabeli saldo migracji najniższą wartość przyjmowało w 2006 roku i wynosił -44. Średnia tego wskaźnika w analizowanych latach wynosiła 1,9. Liczba zameldowań przyjmowała najwyższą wartość w 2009 roku, natomiast liczba wymeldowani najwyższą wartość osiągnęła w 2006 roku.

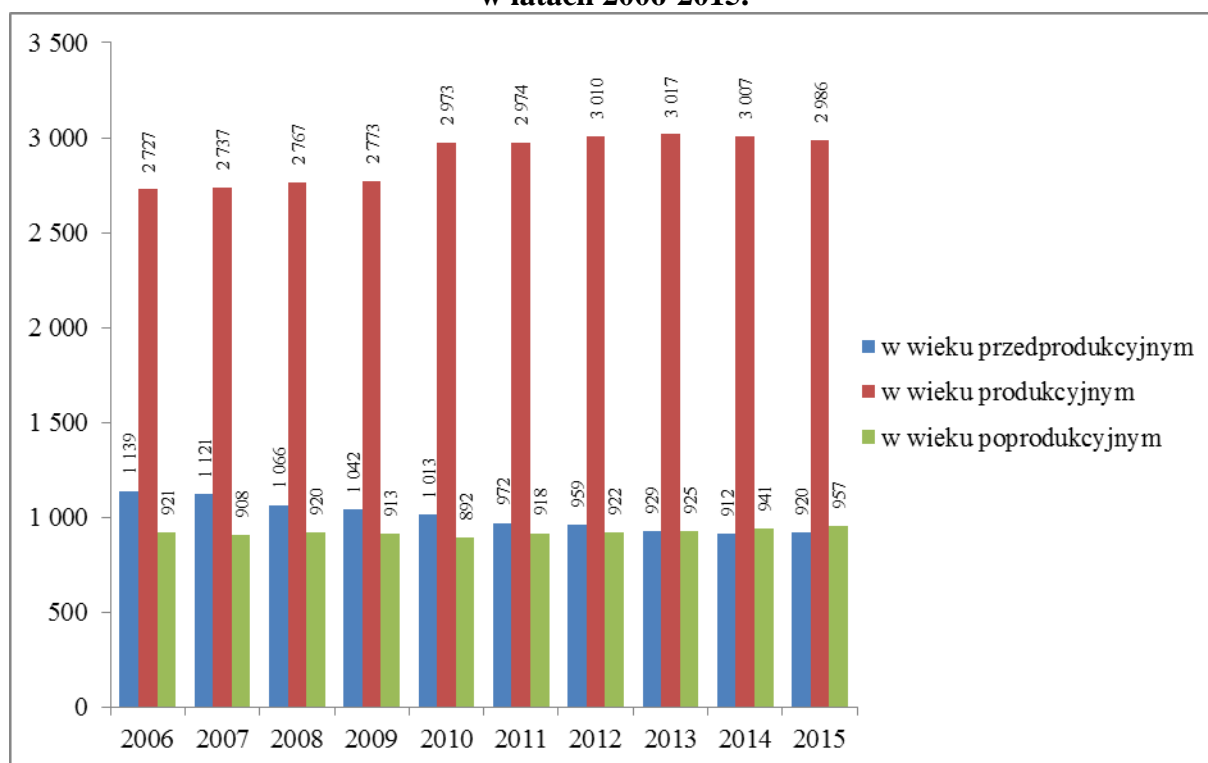
Tabela 15. Migracje ludności gminy Obryte w latach 2006-2015.

Rodzaj migracyjny/rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
zameldowania	58	52	46	98	37	41	91	66	64	<i>brak danych</i>
wymeldowania	102	62	53	67	48	47	43	57	57	<i>brak danych</i>
saldo migracji	-44	-10	-7	31	-11	-6	48	9	7	<i>brak danych</i>

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Zgodnie z poniższym wykresem w latach 2006 - 2015 w gminie Obryte największą liczbę stanowiła ludność w wieku produkcyjnym. Znajdowała się ona w przedziale od 2727 do 3017. Średnia liczba osób w wieku produkcyjnym w badanych latach wynosiła 2897. Znacznie mniejszą liczbę osób stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym. Mieściły się one w przedziale między 912 a 1139. Średnia osób w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 1007. Najmniej ludności w analizowanych latach liczyła grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Znajdowała się ona w przedziale od 908 do 957. Średnia osób w wieku poprodukcyjnym wynosiła 922.

Wykres 3. Ludność według grup ekonomicznych wieku gminy Obryte w latach 2006-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

6.2. Zatrudnienie

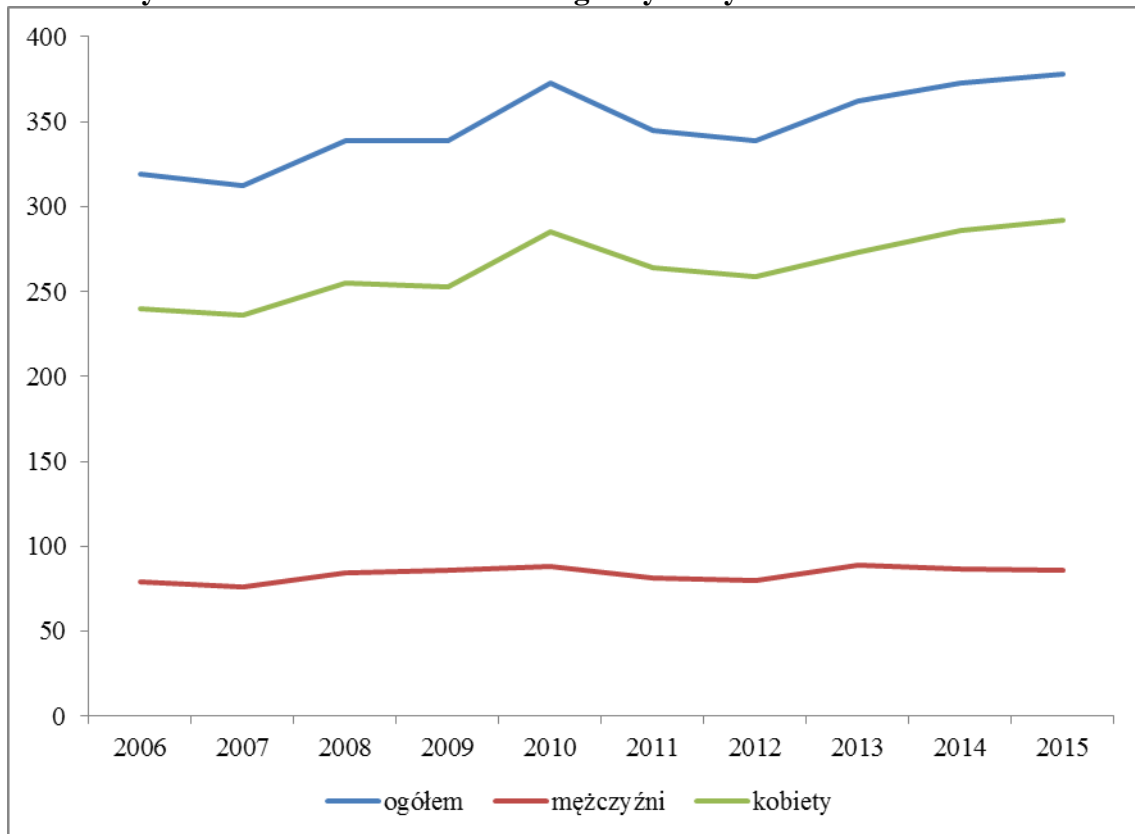
W oparciu o poniższą tabelę oraz poniższy wykres można zauważyć, że w gminie Obryte liczba zatrudnionych kobiet była dwukrotnie wyższa niż liczba zatrudnionych mężczyzn. Średnia liczba zatrudnionych kobiet w latach 2006 – 2015 wynosiła 264, natomiast mężczyzn 84. Zarówno najmniej kobiet (236), jak i mężczyzn (76) było zatrudnionych w 2007 roku. Ogółem średnio zatrudnionych było 348 osób. Najwięcej osób zatrudnionych było w 2015 roku.

Tabela 16. Zatrudnieni na terenie gminy Obryte według płci w latach 2006-2015.

Rodzaj/rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	SUMA
ogółem	319	312	339	339	373	345	339	362	373	378	2303
mężczyźni	79	76	84	86	88	81	80	89	87	86	1151
kobiety	240	236	255	253	285	264	259	273	286	292	1152

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 4. Zatrudnieni na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Poniższy wykres przedstawia liczbę pracujących osób na 1000 mieszkańców w gminie Obryte. Wynika z niego, że wskaźnik ten w latach 2006 - 2015 utrzymywał się na równym poziomie. Osiągał on wartości od 65 osób na 1000 mieszkańców do 78 osób na 1000 mieszkańców. Najniższą wartość przyjął w 2007 roku, a najwyższą w 2015 roku. Średnia osób pracujących na 1000 mieszkańców wyniosła 72.

Wykres 5. Pracujący na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

6.3. Bezrobocie

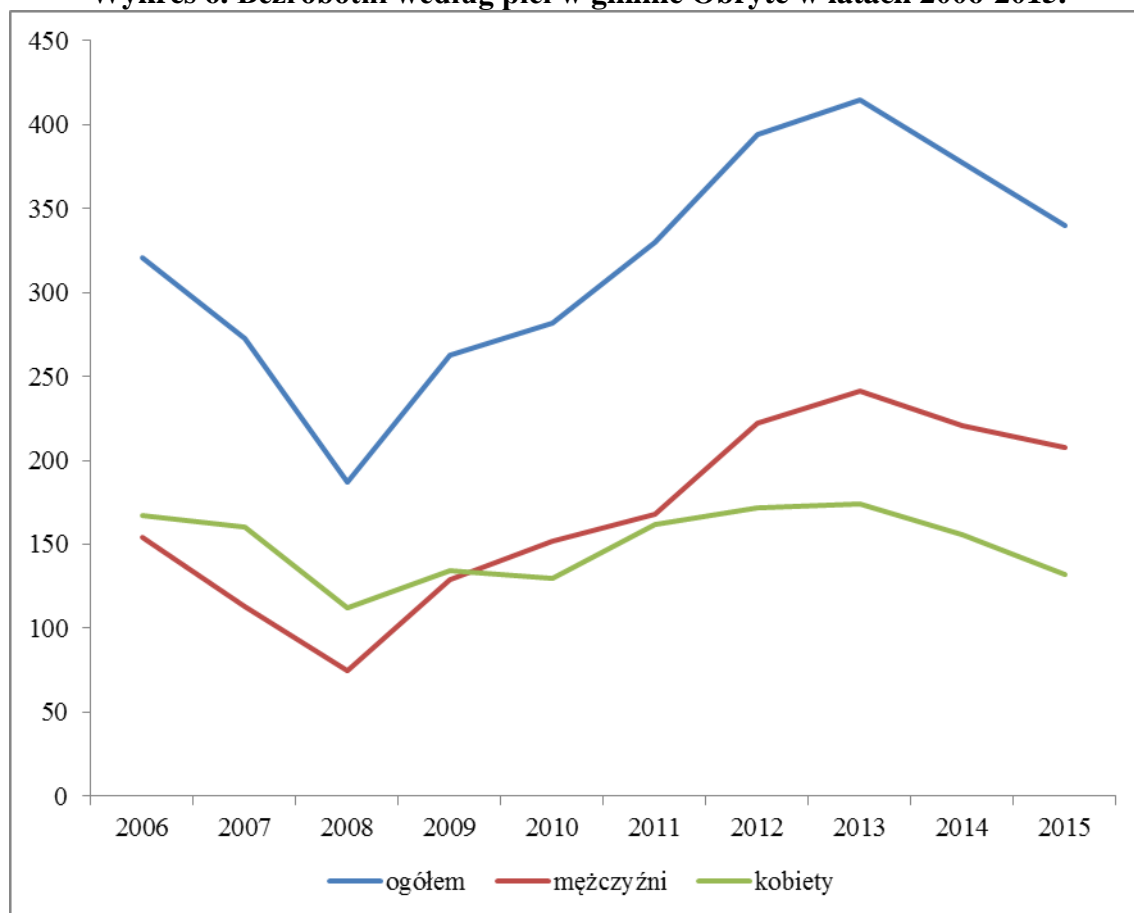
Poniższa tabela przedstawia liczbę bezrobotnych według płci w latach 2006 – 2015. Najwięcej bezrobotnych osób (415) było w 2013 roku, a najmniej (187) w 2008 roku. Średnia bezrobocia w danych latach wynosiła 318. Na wykresie nr 6 można zauważyć, że po roku 2009 liczba bezrobotnych mężczyzn przewyższa liczbę bezrobotnych kobiet. Średnia liczba kobiet bezrobotnych w analizowanym okresie wynosiła 150, a średnia liczba mężczyzn – 168. Najwięcej bezrobotnych kobiet i mężczyzn zarejestrowano w 2013 roku – 174 kobiety oraz 241 mężczyzn.

Tabela 17. Bezrobotni według płci na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.

Bezrobotni zarejestrowani według płci										
Rok/płeć	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	321	273	187	263	282	330	394	415	377	340
mężczyźni	154	113	75	129	152	168	222	241	221	208
kobiety	167	160	112	134	130	162	172	174	156	132

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wykres 6. Bezrobotni według płci w gminie Obryte w latach 2006-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

6.4. Działalność gospodarcza

Jak wynika z poniższej tabeli, w której przedstawione zostały podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w latach 2005 - 2015 w gminie Obryte. Sektor gospodarki narodowej charakteryzował się dużą stabilnością, oprócz nagłego spadku wartości wskaźnika w roku 2011 w stosunku do roku poprzedniego (o 36). Najniższą wartość (237) przyjął we wspomnianym 2011 roku, a największą (275) w 2014 roku. Sektor publiczny kształtował się na poziomie 15, a od 2011 roku wartość wskaźnika wynosiła 14. Natomiast sektor prywatnym, który ma największy wpływ na gospodarkę narodową podniósł swój zasób o 8 w 2015 roku w stosunku do roku pierwszego badanego okresu. Najniższą wartość (223) przyjął w 2011 roku, a najwyższą (261) w 2014 roku.

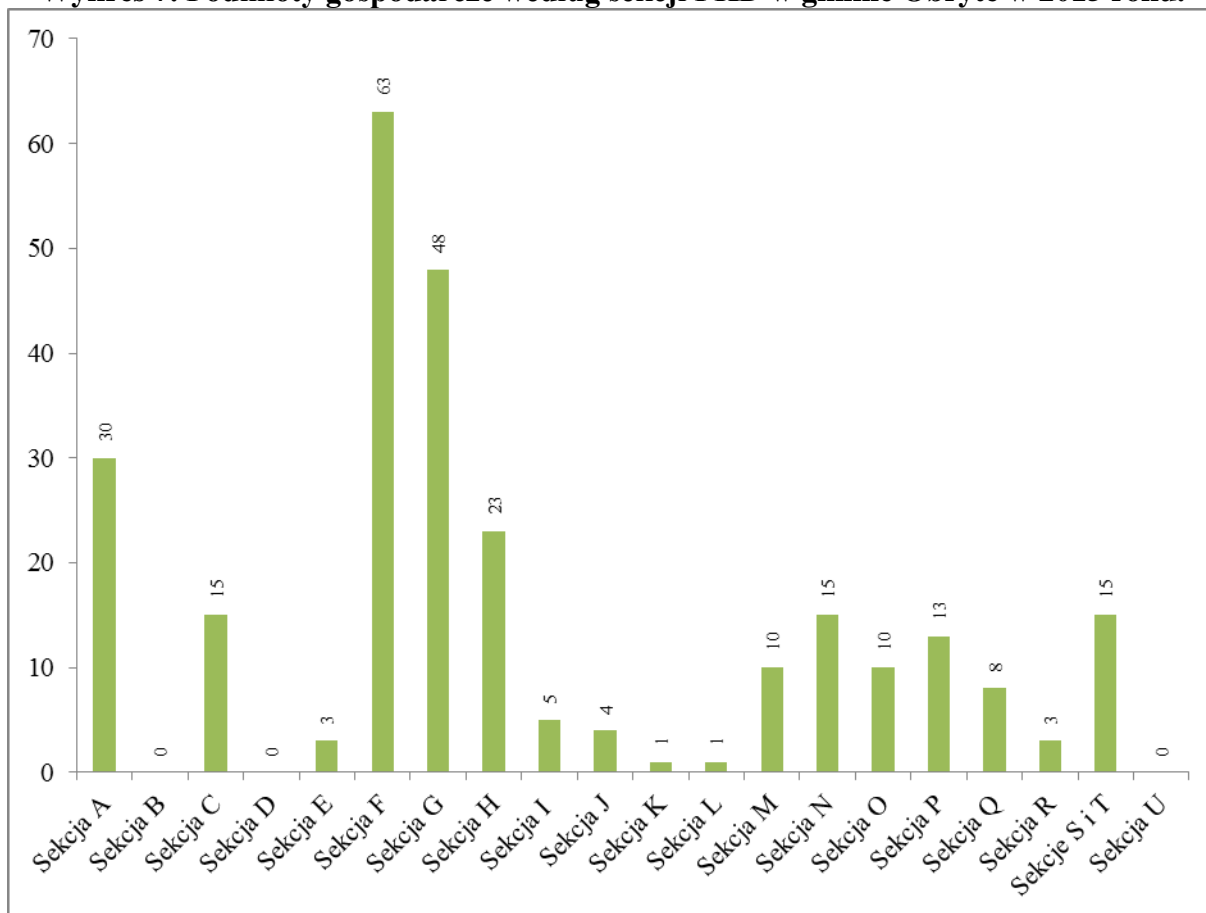
Tabela 18. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Obryte w latach 2006-2015.

Podmioty według sektorów własnościowych											
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej											
ogółem	260	261	266	268	251	273	237	243	259	275	267
Sektor publiczny											
ogółem	15	15	15	15	15	15	14	14	14	14	14
Sektor prywatny											
ogółem	245	246	251	253	236	258	223	229	245	261	253

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na poniższym wykresie przedstawiono podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD w gminie Obryte. Do przodujących podmiotów zaliczyć można te z sekcji F (63 podmiotów), czyli budownictwo oraz sekcji G (48 podmiotów) – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. Ponadto należałoby również wspomnieć sekcje nieco mniej liczne tj. sekcja A (30 podmiotów) – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, sekcja H (23 podmioty) – transport i gospodarka magazynowa oraz sekcje o liczbie podmiotów liczącej 15, czyli sekcje S i T – pozostała działalność usługowa i gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca i sekcja C – przetwórstwo przemysłowe. Najmniej liczne sekcje to sekcja M (10 podmiotów) – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, sekcja O (również 10 podmiotów) – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, sekcja Q (8 podmiotów) – opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Pozostałe sektory nie górują ani odgrywają ważnej kwestii w gminie Obryte.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD w gminie Obryte w 2015 roku.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Podział gospodarki narodowej według Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2007:

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo;
- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe;
- Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych;
- Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją;
- Sekcja F – Budownictwo;
- Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle;
- Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa;
- Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi;
- Sekcja J – Informacja i komunikacja;
- Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa;
- Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości;

- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna;
- Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca;
- Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne;
- Sekcja P – Edukacja;
- Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna;
- Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją;
- Sekcja S – Pozostała działalność usługowa;
- Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby;
- Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

6.5. Oświata

Na terenie gminy Obryte funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Przedszkola i punkty przedszkolne:
 - Przedszkole Samorządowe w Obrytem.
- Szkoły Podstawowe:
 - Zespół Placówek Oświatowych – Publiczna Szkoła Podstawowa w Obrytem, Szkoła Filialna w Psarach, Szkoła Filialna w Gródku, Szkoła Filialna im. Janusza Korczaka w Zambskach Kościelnych, Szkoła Filialna im. Jana Pawła II w Sokołowie Włościańskim.
- Szkoły gimnazjalne:
 - Publiczne Gimnazjum w Obrytem³.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2015 roku na terenie gminy Obryte na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 12 dzieci, zaś w gimnazjum 20 dzieci. Współczynnik skolaryzacji brutto, według danych GUS z 2015 roku, wynosi odpowiednio 87,10% dla szkół podstawowych i 95,32% dla szkół gimnazjalnych. Stopa skolaryzacji to odsetek osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, według podziału na odpowiednie etapy kształcenia.

6.6. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Obryte z kategorii obiektów związanych z ochroną zdrowia

³ Materiał źródłowy: Strategia Rozwoju Gminy Obryte na lata 2016-2025

funkcjonują dwie placówki, są to: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „DAR-MED” z pomocą stomatologiczną oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” wraz z gabinetem stomatologicznym. Zlokalizowane są one w miejscowości Obryte. Poza nimi lokalizuje się tam również jedyny w gminie punkt apteczny oferujący on w szczególności wybór i zakup środków leczniczych.

6.7. Kultura

Na terenie gminy Obryte wśród obiektów pełniących funkcję kulturalną uwzględnia się przede wszystkim Gminny Ośrodek Kultury, w którym swoją siedzibę posiada Klub Aktywnego Seniora „Zacisze” oraz grupa AA „Dzwon”. Działalność kulturalną prowadzą również Wiejski Dom Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Wiejski Dom Kultury funkcjonuje w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Obrytem. W ramach ich aktywności prowadzone są zabawy ruchowe oraz konkursy (m.in. plastyczne oraz poetyckie) dla dzieci i młodzieży, spotkania z autorami książek dla dzieci, zajęcia plastyczno-techniczne i wspólne czytanie książek.

Na terenie gminy odbywają się coroczne wydarzenia kulturalne, takie jak dożynki, Gminny Dzień Seniora, Wianki oraz pikniki upamiętniające poległych we wrześniu 1939 r. i w bitwie pod Cyganami i Sokołowem.

W gminie Obryte funkcjonują stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, m.in.:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Obryte - "OBRITENSIS" funkcjonujące na bazie środków pozyskiwanych z funduszy unijnych i oferujące zabawy dla dzieci, między innymi gry, suchy basen z kulkami;
- Centrum Zrównoważonego Rozwoju „Horyzonty”;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Obrytem;
- Stowarzyszenie „Zielone Mosty Narwi” z siedzibą w gminie Pokrzywnica.

6.8. Sport

Na terenie gminy Obryte od 2005 roku funkcjonuje Klub Sportowy „NAREW” – ZAMBSKI KOŚCIELNE. Według Strategii Rozwoju Gminy Obryte na lata 2016-2025 działalność klubu sportowego ma przyczynić się do popularyzacji sportu wśród młodzieży wiejskiej.

Bazę sportową gminy stanowią:

- ogólnodostępna sala gimnastyczna wraz z salą sportową i siłownią;
- boisko sportowe w Zambskach Kościelnych na świeżym powietrzu.

6.1. Turystyka

Ocena turystycznej atrakcyjności miejscowości bądź terenu wymaga analizy poszczególnych kryteriów składających się na całość uwarunkowań turystycznych wpływających na wzrost zainteresowania, a konsekwencji na rozwój ruchu turystycznego. O tym, czy określony fragment przestrzeni zostanie uznany za atrakcyjny turystycznie decyduje zarówno obiektywna ocena jego elementów jak i subiektywny odbiór całokształtu zasobów przez odwiedzających. Zgodnie z podziałem kryteriów atrakcyjności, na pozytywną ocenę turystyczną danego obszaru składają się⁴:

- walory (zasoby) turystyczne, w tym:
 - walory przyrodnicze (naturalne),
 - walory pozaprzyrodnicze (antropogeniczne);
- zagospodarowanie turystyczne, w tym:
 - baza noclegowa,
 - baza żywieniowa,
 - baza komunikacyjna (dostępność),
 - baza towarzysząca;
- atrakcje turystyczne;
- turystyczne jednostki przestrzenne.

Na podstawie analizy poszczególnych kryteriów atrakcyjności turystycznej, stwierdza się, że Gmina Obryte posiada niewielkie warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, o których decydują obecne na terenie gminy uwarunkowania.

Wśród gminnych walorów naturalnych, umożliwiających rozwój rekreacji oraz turystyki poznawczej, wypoczynkowej czy kwalifikowanej, wyróżnia się:

- położenia tego obszaru na pograniczu trzech obszarów kulturowych, tj. Kurpi, Mazowsza i Podlasia;
- urozmaiconą rzeźbę terenu poprzez występowanie dolin rzecznych;
- rozległość kompleksów leśnych;
- walory wód powierzchniowych – dolina rzeki Narew wraz z jej lewobrzeżnymi dopływami oraz starorzeczka w zachodniej części gminy o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
- atrakcyjny krajobraz przestrzeni wiejskiej;

⁴ Kruczek W., 2007r., Turystyka, wyd. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

- cały obszar gminy wchodzi w skład obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski;
- formy ochrony przyrody, w tym szczególnie wartościowe obszary i obiekty:
 - pomniki przyrody utworzone przez pojedyncze drzewa w północno-zachodniej i południowej części gminy;
 - obszary Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Biała”;
 - rezerваты przyrody – Bartnia i Popławy;
 - korytarz ekologiczny doliny Narwi;
 - użytek ekologiczny (bagny),
 - ochrona gatunkowa zwierząt, roślin i grzybów (w Puszczy Białej występuje ponad 30 gatunków chronionych roślin, a w jej rejonie żyje 150 gatunków ptaków, w tym żurawie i czarne bociany);
- sprzyjający, łagodny klimat⁵.

Wśród walorów antropogenicznych, na terenie Gminy wyróżnia się:

- zabytki wpisane do rejestru obejmujące m.in. neogotycki murowany kościół w Obrytem z 1851 roku wraz z starym cmentarzem, dzwonnica i najbliższe otoczenie spalonego kościoła w miejscowości Sadykierz, drewniany kościół w miejscowości Sokołowo Włociańskie wraz z wyposażeniem, dzwonnica i otoczeniem z końca XVII wieku, kościół murowany w Zambskach Kościelnych z końca XIX wieku wraz z cmentarzem;
- Zambski Kościelne – ślady osady starożytnej;
- zabytki architektury i budownictwa ujęte w ewidencji konserwatorskiej, m.in. drewniane domy mieszkalne, dawny dwór we wsi Obryte, pozostałości parku z układem wodnym z końca XIX wieku, kapliczka i krzyże przydrożne w miejscowościach Grodek Rządowy i Mokrus;
- szeroką gamę wydarzeń i imprez kulturalnych, sportowych i religijnych, takich jak m.in.: Dożynki, Gminny Dzień Seniora, Wianki oraz pikniki;
- miejsca pamięci narodowej w miejscowościach Sokołowo Włociańskie, Sadykierz, Obryte, Zambski Kościelne stanowiące mogiły oraz kwatery poległych za ojczyznę.

Gminną bazę żywieniową stanowią wszelkie obiekty gastronomiczne służące zaspokojeniu potrzeb żywnościowych turystów. Do grupy tej zalicza się również zakłady zaopatrujące odwiedzających w artykuły żywnościowe, czyli sieć sklepów spożywczych.

⁵ Materiał źródłowy: Strategia Rozwoju Gminy Obryte na lata 2016-2025.

Według Strategii Rozwoju Gminy Obryte na lata 2016-2025 baza gastronomiczna gminy jest na niskim poziomie. Bazę noclegową na terenie gminy Obryte stanowi głównie rozwijająca się zabudowa letniskowa powstająca w miejscowościach Zambski Kościelne Rowy, Gostkowo, Kalinowo, Rozdziały, Sokołowo Włociańskie i Tocznabiel, ale również we wsiach Bartodzieje i Wielgolas. Oprócz domów letniskowych swoją działalność w gminie prowadzą również dwa gospodarstwa agroturystyczne – Stajna Delicja w miejscowości Obryte oraz Siedlisko Leluja w miejscowości Wielgolas.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg, szlaków i wyciągów komunikacyjnych. Poziom rozwinięcia bazy komunikacyjnej stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się po obszarze Gminy przez potencjalnych turystów. Do bazy komunikacyjnej gminy Obryte w szczególności zalicza się:

- sieć dróg publicznych, w tym drogi powiatowe oraz gminne,
- przystanki autobusowe,
- trasy rowerowe:
 - Szlak Wielkiej Przygody, biegnący przez Pułtusk – Popławy – rezerwat „Wielgolas” – Obryte – Sadykierz – do wsi Komorowo;
 - Wielki Szlak Kurpiowski (Pułtusk – Zambski Kościelne – Sokołów Włociański – Pulwy – Gródek – Sadykierz – Pniewo – Rezerwat „Wielgolas” – Bartodzieje – Rezerwat „Popławy” – Pułtusk);
 - Mały szlak kurpiowski (Pułtusk – Rezerwat „Popławy” – Bartodzieje – Rezerwat „Wielgolas” – Pniewo – Lutobrok – Płusy – Sadykierz – Obryte – Psary – Pułtusk);
 - Szlak Nadnarwiański – biegnący wzdłuż rzeki Narew.
- szlaki i trasy piesze:
 - szlak niebieski – główny szlak Puszczy Białej;
 - główny szlak Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

Wśród bazy towarzyszącej wyróżnia się wszelkiego rodzaju urządzenia sportowo-rekreacyjne obszaru turystycznego, które pozwalają turystom na uprawianie różnych form rekreacji związanej w przypadku gminy Obryte ze sportami wodnymi (m.in. miejsca do wędkowania wzdłuż rzeki Narew) i rowerowymi (ścieżki i drogi rowerowe). Ponadto w zakres bazy towarzyszącej wchodzi cała gminna infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja, sieć energetyczna i gazowa) oraz społeczna (ośrodki zdrowia, Biblioteka Publiczna, Gminny Ośrodek Kultury, Urząd Pocztowy, punkt apteczny, bank).

Atrakcje turystyczne stanowią wszelkiego rodzaju obiekty będące przedmiotem zainteresowania turystycznego i wpływające na natężenie ruchu turystycznego. Do gminnych atrakcji turystycznych zaliczyć zatem można wszystkie wyżej wymienione formy i obiekty pod warunkiem, że są one związane z Gminą (np. z kulturą mieszkańców), na ich temat dostępne są informacje turystyczne (np. w postaci ulotek, informacji internetowej, oznaczenia kartograficznego) oraz w sposób realny wpływają na wzrost ruchu turystycznego. W związku z tym za atrakcję turystyczną Gminy uznać należy np. ślady starożytnej osady w Zambskach Kościelnych oraz neogotycki murowany kościół w Obrytem z 1851 roku.

Pod względem turystycznych jednostek przestrzennych obszar Gminy należy do Doliny Dolnej Narwi i Międzyrzecza Łomżyńskiego. Gmina Obryte od północy i zachodu graniczy z rzeką Narew. Całościowo gmina Obryte wchodzi w skład Niziny Północno-Mazowieckiej. Obszar charakteryzuje naturalność środowiska przyrodniczego i mnogość niepowtarzalnych walorów typowych dla Polski Centralnej. Gmina wzbogacona jest o elementy kulturowe i religijne, urzeka malowniczymi krajobrazami rzecznych dolin i przyciąga nienaruszoną przyrodą. Dodatkowo Mazowsze jest obszarem o szczególnym bogactwie kulturowym związanym z burzliwą przeszłością historyczną i różnorodnością zamieszkujących je ludzi.

7. Uwarunkowania wynikające z zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Potencjalne zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą dotyczyć przede wszystkim środowiska naturalnego, działalności człowieka a także zdarzeń spowodowanych działaniem sił przyrody.

7.1. Zagrożenia zalewowe

Tereny gminy Obryte narażone są na występowanie powodzi. Wzdłuż rzeki Narew występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%). Na terenie gminy występują również obszary, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%).

Zjawisko powodzi wywołuje obfitość wód powierzchniowych, znacznie przekraczającą stan przeciętny. Powoduje ono występowanie wód rzek, cieków, zbiorników wodnych z ich naturalnych lub sztucznie utworzonych granic i zalewanie sąsiadujących z nimi terenów

lądowych. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują przepisy Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 88 1 Ustawy Prawo Wodne „na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się m.in. wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych”. Art. 88 1 ust. 2 ww. ustawy przewiduje możliwość zwolnienia od określonych zakazów. Jak stanowi przepis, w celu realizacji inwestycji, najpierw należy uzyskać decyzję zwalniającą od zakazów obowiązujących na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Główne, naturalne przyczyny powodzi to:

- długotrwałe opady atmosferyczne lub krótkotrwałe opady o bardzo wysokiej intensywności;
- gwałtowne topnienie śniegu;

Przyczyny wywołane działalnością człowieka to:

- awarie i katastrofy urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe;
- nadmierny spływ wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do tego zjawiska, wywołany uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych;
- regulacja rzek prowadzona bez należytej oceny jej skutków.

7.2. Zagrożenia hałasem

Hałas jest specyficznym czynnikiem zanieczyszczającym środowisko, charakteryzującym się mnogością źródeł i powszechnością występowania we wszystkich środowiskach biosfery. Głównym zagrożeniem jest hałas od przemysłu i środków transportu.

Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest sumaryczny poziom hałasu danego obszaru. W decydującym stopniu zależy on od jego urbanizacji oraz rodzaju emitowanego hałasu, tj.:

- hałasu komunikacyjnego od dróg, który rozprzestrzenia się na odległe obszary ze względu na rozległość źródeł;
- hałasu przemysłowego obejmującego swym zasięgiem najbliższe otoczenie;
- hałasu komunalnego towarzyszącego obiektom sportu, rekreacji i rozrywki.

Wzrost natężenia ruchu pojazdów powoduje pogorszenie klimatu akustycznego. Przez teren gminy Obryte nie przebiegają drogi krajowe oraz wojewódzkie, wzdłuż których poziom natężenia hałasu mógłby być wyższy niż na pozostałych obszarach.

7.3. Pożary lasów

Obszar gminy Obryte w około 40% pokryty jest gruntami leśnymi, zadrzewionymi oraz zakrzewionymi. Na ww. gruntach występuje niebezpieczeństwo pożarów leśnych. Do najistotniejszych przyczyn pożarów należy zaliczyć:

- nieostrożne uprawianie turystyki krajoznawczej,
- nieprzestrzeganie zakazów tam obowiązujących tj. palenie ognisk, gałęzi, palenie tytoniu,
- awarie i pożary linii energetycznych;
- podpalenia.

8. Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

8.1. Analiza ekonomiczna

Rozwój przestrzenny gminy Obryte koncentruje się w największych miejscowościach gminy, do których należą Obryte, Zambski Kościelne i Sokołowo Włociańskie. Analiza zmieniającej się liczby podmiotów gospodarczych w latach 2009 – 2015 ukazuje, że ich ilość jest zróżnicowana. Od 2010 roku obserwuje się spadek liczby podmiotów gospodarczych. Podobna sytuacja miała miejsce w ostatnim analizowanym roku. W latach 2011 – 2014 można zaobserwować stały wzrost liczby podmiotów gospodarczych. W 2015 roku najwięcej podmiotów należało do sekcji: F – budownictwo (63 podmiotów), G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (48 podmiotów), A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (30 podmiotów), H – transport i gospodarka magazynowa (23 podmioty).

Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Obryte w latach 2009-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Na wyznaczonym wykresie linii trendu można zaobserwować wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Można prognozować, że w najbliższych latach wskazane wartości będą utrzymywały się na podobnym poziomie, bądź też będą rosły.

Rozwój lokalny - finansowanie

W procesie strategicznego zarządzania gminą finanse odgrywają podstawową rolę. Możliwości finansowe gminy w ścisłym powiązaniu z jakością zarządzania stanowią podstawę do wyznaczenia strategicznych celów jej rozwoju, rozumianego jako proces kształtowania zmian w kierunku jak najbardziej pożądanym, akceptowanym społecznie i ekonomicznie, zgodnie z wymogami racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

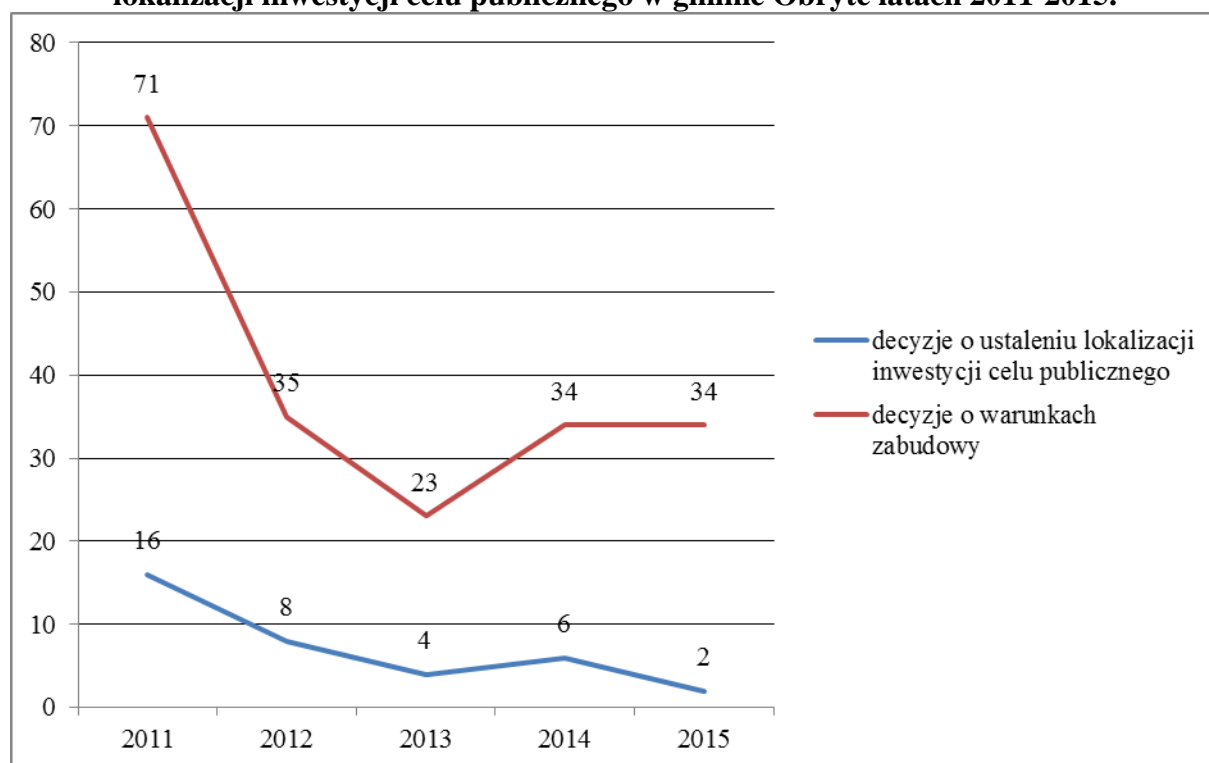
Między rozwojem lokalnym a finansami gminy występują wzajemne powiązania i uwarunkowania. Gmina bowiem ponosi najpierw wydatki, w określonych działach, aby mógł dokonać się rozwój społeczno-gospodarczy.

Gospodarowanie przestrzenią

Szczególnie istotną rolę w rozwoju gminy odgrywa polityka przestrzenna. Na szczeblu gminnym instrumentem, dzięki któremu możliwe jest efektywne wykorzystanie przestrzeni i zarządzanie nią, są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Obryte aktualnie obowiązują cztery miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o łącznej powierzchni 6 ha. Dodatkowym narzędziem planistycznym wykorzystywanym w procesie zarządzania przestrzenią w gminie są decyzje o warunkach zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Na poniższym wykresie przedstawiono zmieniającą się liczbę wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w latach 2011-2015.

Wykres 9. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie Obryte latach 2011-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Największą ilość decyzji o warunkach zabudowy wydano w 2011 roku – 71 sztuk, a najmniejszą w 2013 roku – 23 sztuki. Ilość wydanych decyzji w analizowanych latach była zróżnicowana. W latach 2011-2015 wydano łącznie 36 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W wyznaczonej na obu wykresach linii trendu można zaobserwować wahania ilości wydawanych decyzji o warunkach zabudowy oraz spadek

liczby wydawanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Można prognozować, że w najbliższych latach wskazane wartości będą utrzymywały się na podobnym poziomie, bądź też będą rosły, biorąc pod uwagę ciągły wzrost potrzeb i wymagań społeczeństwa w zakresie usług i infrastruktury.

W przypadku gminy Obryte, gdzie obowiązują cztery miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego o bardzo niskiej sumarycznej powierzchni, rolę wydawanych decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego należy ocenić pozytywnie. Mogą one zagrażać zachowaniu ładu przestrzennego, jednak z drugiej strony w przypadku małej ilości miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego mogą służyć polepszeniu warunków prowadzenia działalności gospodarczej (zwiększeniu poziomu infrastruktury technicznej) i wpłynąć pozytywnie na rozwój lokalny i regionalny w gminie.

8.2. Analiza środowiskowa

Środowisko przyrodnicze gminy Obryte ma duży wpływ na jej rozwój i zagospodarowanie przestrzenne.

Elementami przyrodniczymi ograniczającymi lokalizację nowej zabudowy są:

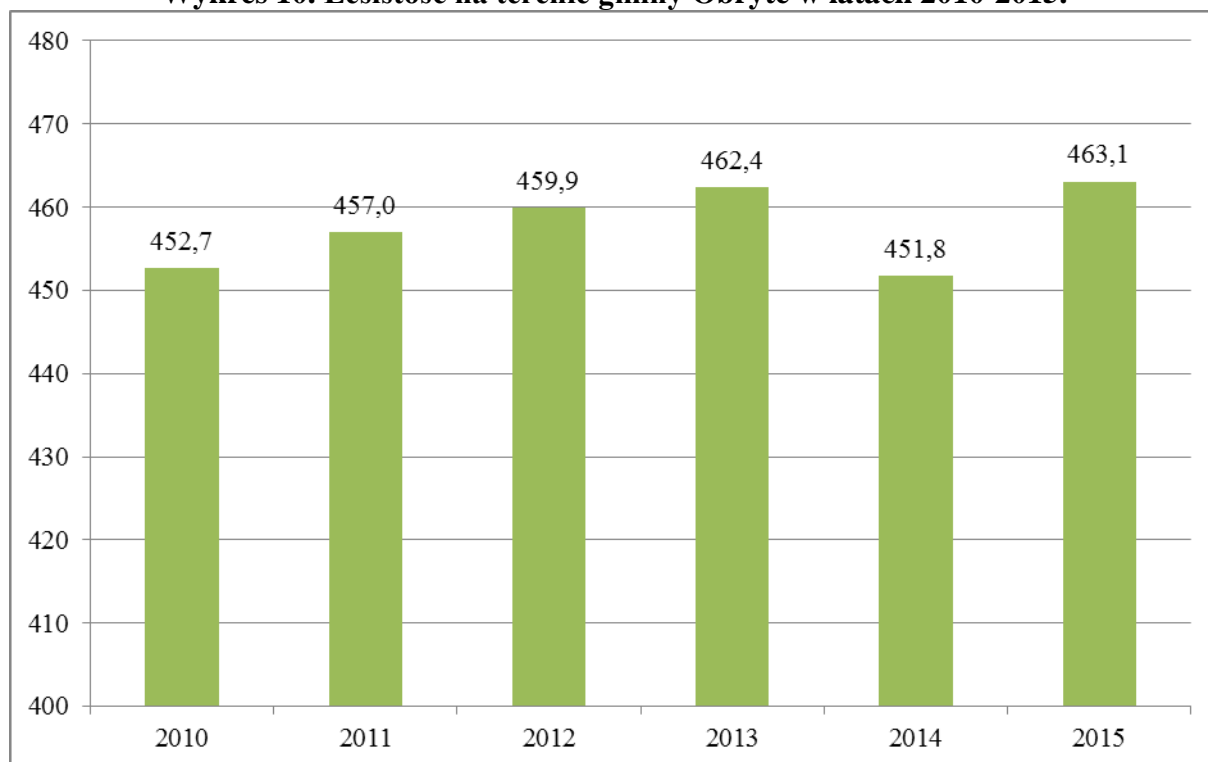
- tereny leśne;
- grunty orne klas I-III;
- formy ochrony przyrody.

Grunty rolne i leśne

Użytki rolne zajmują 7 963 ha, co stawia je na pierwszym miejscu w strukturze użytkowania gruntów w gminie i wynosi około 56%. Powierzchnia geodezyjna gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych na terenie gminy Obryte wynosi 5 457 ha, co stanowi niecałe 40% powierzchni ogółu. Pozostałe grunty zajmują zaledwie 556 ha, czyli zaledwie 4% całkowitej powierzchni gminy.

Powierzchnia ogólna lasów na terenie gminy Obryte w latach 2010-2015 utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres 10. Lesistość na terenie gminy Obryte w latach 2010-2015.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Utrzymanie takiej tendencji wiąże się z wyzbyciem przyczyn, które mogą zmniejszać powierzchnię lasów. Zalicza się do nich: procesy deforestacyjne (wylesiania) związane z tworzeniem pól i pastwisk, przetwórstwem drewna, opałem, przygotowywaniem terenów pod zabudowę głównie mieszkaniową jednorodzinną. Dodatkowo pożary oraz zmiany klimatyczne i zanieczyszczenia są źródłem kurczenia się powierzchni lasów. Fragmentaryzacja lasów prowadzi do: zmniejszenia bioróżnorodności, zakłóceń stosunków wodnych, wzmożenia erozji gleby.

W celu ochrony gruntów rolnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nierolnicze i nieleśne; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi; rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze; zachowaniu torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych; ograniczeniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi. Natomiast w celu ochrony gruntów leśnych należy podjąć działania polegające na: ograniczeniu przeznaczenia ich na cele nieleśne lub nierolnicze; zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów leśnych oraz szkodom w drzewostanach i produkcji leśnej, powstającym wskutek działalności nieleśnej i ruchów masowych ziemi; przywracaniu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności

nieleśnej; poprawianiu wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych w skutek działalności nieleśnej; poprawianiu ich wartości użytkowej oraz zapobieganiu obniżania ich produktywności; ograniczaniu zmian naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Zgodnie z Ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych z dnia 3 lutego 1995 r. (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161) „w lasach ochronnych mogą być wznoszone budynki i budowle służące gospodarce leśnej, obronności lub bezpieczeństwu państwa, oznakowaniu nawigacyjnemu, geodezyjnemu, ochronie zdrowia oraz urzędzenia służące turystyce”.

Zgodnie z ww. ustawą przeznaczenie na cele nieleśne gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa wymaga uzyskania zgody Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa lub upoważnionej przez niego osoby. Zgoda na zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje tylko w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona gruntów rolnych realizowana jest na dwóch poziomach. Pierwszy poziom odbywa się z zastosowaniem procedury planistycznej, czyli zmiany przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – poprzez uchwalenie (lub zmianę) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Drugi poziom stanowi wydanie decyzji zezwalającej na wyłączenie gruntu z produkcji rolniczej lub leśnej.

Według ustawodawcy, na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczyć przede wszystkim grunty oznaczone w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku - inne grunty o najniższej przydatności rolniczej. Przepis ten wskazuje ogólne przesłanki, jakimi powinien kierować się organ administracji publicznej, przeznaczając określone grunty na cele nierolnicze i nieleśne. Stanowi on swoiste wytyczne dotyczące ochrony gruntów rolnych i leśnych, w tym odnośnie do ograniczania skutków ujemnego oddziaływania na grunty.

Przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klasy I – III – wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W związku z wejściem nowelizacji Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I – III nie wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, wówczas gdy spełnią łącznie poniższe warunki:

- co najmniej połowa powierzchni każdej zwartej części gruntu zawiera się w obszarze zwartej zabudowy;
- położone są w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej;

- położone są w odległości nie większej niż 50 metrów od drogi publicznej;
- ich powierzchnia nie przekracza 0,5 ha, bez względu na to, czy stanowią jedną całość, czy stanowią kilka odrębnych części.

Przytaczana Ustawa ma na celu ograniczenie do działalności człowieka na terenach leśnych i rolnych wysokich klas bonitacyjnych i tym samym wprowadza duże ograniczenia w ich zabudowie.

Formy ochrony przyrody

Przyroda ze swej istoty stanowi element przestrzeni, stąd też racjonalne korzystanie z zasobów i walorów danego terenu musi uwzględniać potrzeby ochrony przyrody. Ochronie przyrody służą przede wszystkim formy ochrony przyrody, ustanowione w trybie i na zasadach ustawy o ochronie przyrody.

Różnorodność formy ochrony przyrody, występujących na terenie w znaczącej mierze wpływa na ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy. W granicach gminy znajdują się:

- Obszar Natura 2000 obszary ptasie – Puszcza Biała,
- Obszar Natura 2000 obszary ptasie – Dolina Narwi,
- rezerваты przyrody – Bartnia i Popławy,
- użytek ekologiczny (bagno),
- 4 pomniki przyrody.

Do każdej z form ochrony przyrody odnoszą się przepisy prawne, które wprowadzają określone ograniczenia mające zapewnić zamierzony efekt i cel tworzenia takiej formy ochrony przyrody.

Obszary wyłączone z zabudowy

Na terenie gminy Obryte znajdują się obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Narwi. Bezpośrednie ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenów zalewowych wyznacza art. 88l. ust.1 Ustawy Prawo Wodne, który brzmi następująco: „na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabrania się wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym:

- wykonywania urządzeń wodnych oraz budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;

- sadzenia drzew i krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składania materiałów oraz wykonywania innych robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód oraz brzegu morskiego, budową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczaniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

Zgodnie z art. 40 Ustawy Prawo Wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym w szczególności ich składowania.

Ustawodawca zagwarantował respektowanie bezpośrednich zakazów na etapie planowania przestrzennego przez wprowadzenie nakazu uwzględniania ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym w koncepcji zagospodarowania przestrzennego województwa, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tereny prawnie chronione oraz tereny na których występują ograniczenia i zakazy zabudowy, ulegają zmianą o czym mogą świadczyć np. raporty o stanie środowiska przyrodniczego oraz monitoringi środowiska. Zakaz zabudowy na terenach szczególnego zagrożenia powodzią wpływa na ograniczenie skutków powodzi.

Od kilku lat można zaobserwować wprowadzanie wielu zmian w przepisach dotyczących ochrony środowiska, które mają na celu skuteczniejsze rozwiązywanie problemów ekologicznych terenów cennych przyrodniczo. Przepisy prawne stanowią gwarancję formalną zadań ochrony środowiska w procedurze planistycznej. Zarówno Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jak i plany miejscowe muszą uwzględniać przepisy odrębne dotyczące m.in. ochrony przyrody, wód, gruntów rolnych i leśnych. Organy administracyjne mają coraz większą świadomość ekologiczną co ma odzwierciedlenie w zmieniających się przepisach.

Utrzymanie cennych walorów przyrodniczych, czy krajobrazowych danego terenu wiąże się z pewnymi obostrzeniami, co powinno spotykać się ze zrozumieniem społeczeństwa, gdyż bez nich tereny chronione, które przyciągają swoją atrakcyjnością

przyrodniczą i krajobrazową mogą stracić swoje największe walory.

8.3. Analiza społeczna

Pracujący

W 2015 roku liczba zatrudnionych w gminie Obryte wynosiła 378 osób i było to o 4,4% więcej niż w 2013 roku. Liczba pracujących kobiet i mężczyzn w analizowanych jednostkach administracyjnych była zmienna. Biorąc pod uwagę analizowany przedział czasowy, można uznać, że w przyszłych latach nastąpi wzrost liczby pracujących mieszkańców w gminie.

Tabela 19. Liczba pracujących mieszkańców gminy Obryte na tle powiatu pultuskiego i województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.

	2013	2014	2015	Zmiana 2015/2013
Liczba pracujących ogółem				
gmina Obryte	362	373	378	104,42
powiat pultuski	6 467	6 563	6 759	104,52
województwo mazowieckie	1 446 775	1 489 754	1 511 149	104,45
Mężczyźni				
gmina Obryte	89	87	86	96,63
powiat pultuski	2 515	2 466	2 675	106,36
województwo mazowieckie	692 196	709 720	719 602	103,96
Kobiety				
gmina Obryte	273	286	292	106,96
powiat pultuski	3 952	4 097	4 084	103,34
województwo mazowieckie	754 579	780 034	791 547	104,90

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Bezrobocie

Bezrobocie należy do głównych problemów społeczno-ekonomicznych w skali całego kraju. Problem ten nie ominął również gminy Obryte. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na rok 2015 liczba bezrobotnych w gminie Obryte wynosiła 340 osoby. Bezrobocie w gminie stanowi bardzo duży problem, ponieważ liczba bezrobotnych była niemalże równa liczbie osób zatrudnionych.

W celu zmniejszenia bezrobocia wśród mieszkańców należy podjąć następujące działania:

- aktywizacja bezrobotnych,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- podejmowanie działalności gospodarczej przez mieszkańców,
- organizowanie kwalifikowanych kursów zawodowych.

Poziom życia oraz wielkość dochodów mieszkańców gminy są podstawowym determinantem przyszłego rozwoju. Możliwość osiągnięcia dochodów, warunki mieszkaniowe, dostęp do oświaty, ochrona zdrowia oraz dóbr kultury są o wiele mniejsze niż w skali województwa czy kraju. Dla bezpieczeństwa społecznego wymagane jest stworzenie takiego systemu zaspakajania potrzeb bytowych, który szybko reaguje na zmiany i adaptuje się do stale zmieniających warunków społecznych.

Edukacja

Na terenie gminy Obryte funkcjonuje pięć punktów wychowania przedszkolnego. W szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne. Liczbę uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych uczęszczających do ww. placówek wymieniono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Placówki szkolne i przedszkolne w gminie Obryte.

Placówki oświaty	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Punkty przedszkolne	5	5	4
Przedszkola	1	1	1
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	5	5	4
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	128	113	97
Szkoły podstawowe	5	5	5
Uczniowie szkół podstawowych	290	280	297
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	163	179	163

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 21. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Obryte na tle powiatu i województwa.

	2013	2014	2015
Uczniowie			
gmina Obryte	290	280	297
powiat pultuski	3251	3431	3703
województwo mazowieckie	316201	341378	369931
Absolwenci			
gmina Obryte	55	60	47
powiat pultuski	542	574	547
województwo mazowieckie	49960	49780	50641

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Tabela 22. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach gminy Obryte na tle powiatu i województwa.

	2012	2013	2014
Uczniowie			
gmina Obryte	163	179	163
powiat pułtuski	1793	1741	1701
województwo mazowieckie	155252	153120	153840
Absolwenci			
gmina Obryte	45	45	65
powiat pułtuski	626	616	584
województwo mazowieckie	51818	50092	49160

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

W analizowanych jednostkach administracyjnych nie odnotowano wspólnego trendu (wzrostowego bądź spadkowego) co do liczby uczniów i absolwentów.

Ochrona zdrowia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku w gminie Obryte udzielono 9160 porad lekarskich i ich liczba zmalała od 2012 roku o 1,76%. W powiecie pułtuskim liczba udzielonych porad również zmalała, natomiast w województwie mazowieckim wzrosła o 4,50%.

Tabela 23. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w gminie Obryte na tle powiatu i województwa w latach 2013-2015.

	2013	2014	2015	Zmiana 2015/2013
gmina Obryte	9324	8876	9160	98,24
powiat pułtuski	372147	373874	366509	98,49
województwo mazowieckie	38504057	39264982	40238246	104,50

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Pomoc społeczna

Wśród głównych powodów trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców gminy należy wymienić: bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność. Główną placówką, z której pomoc mogą czerpać dotknięci powyższymi problemami mieszkańcy, jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela 24. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Obryte na tle powiatu i województwa w latach 2013 – 2015.

	2013	2014	2015	Zmiana 2015/2013
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej				
gmina Obryte	201	203	170	84,58

powiat pultuski	2214	2131	2023	91,37
województwo mazowieckie	142069	135621	130310	91,72
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej				
gmina Obryte	659	663	533	80,88
powiat pultuski	6986	6575	6212	88,92
województwo mazowieckie	370810	345979	322563	86,99

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w gminie Obryte w 2015 roku środowiskowej pomocy społecznej udzielono 170 gospodarstwom domowym i 533 osobom w nich mieszkającym. Zarówno w gminie Obryte, jak i powiecie pultuskim i województwie mazowieckim liczba korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej spada.

Infrastruktura techniczna

W gminie Obryte nie można stwierdzić stałego rozwoju infrastruktury technicznej. Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej jest zmienna. Główny Urząd Statystyczny nie podaje danych na temat korzystających z sieci gazowej w gminie Obryte ze względu na to, że uzyskanie danych jest niemożliwe/niecelowe lub wartość niepodana ze względu na wysoki błąd losowy próby. W powiecie pultuskim oraz na poziomie wojewódzkim udział korzystających z infrastruktury technicznej stale się zwiększa.

Tabela 25. Ludność korzystająca z infrastruktury technicznej w gminie Obryte w latach 2013-2015.

	2013	2014	2015
Sieć wodociągowa			
gmina Obryte	4186	4177	4180
powiat pultuski	42019	45104	45387
województwo mazowieckie	4494039	4763566	4795016
Sieć kanalizacyjna			
gmina Obryte	1679	1675	1676
powiat pultuski	15773	16002	16426
województwo mazowieckie	3437528	3558725	3610757
Sieć gazowa			
gmina Obryte	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>	<i>brak danych</i>
powiat pultuski	5818	5844	6013
województwo mazowieckie	2855239	2859073	2862465

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

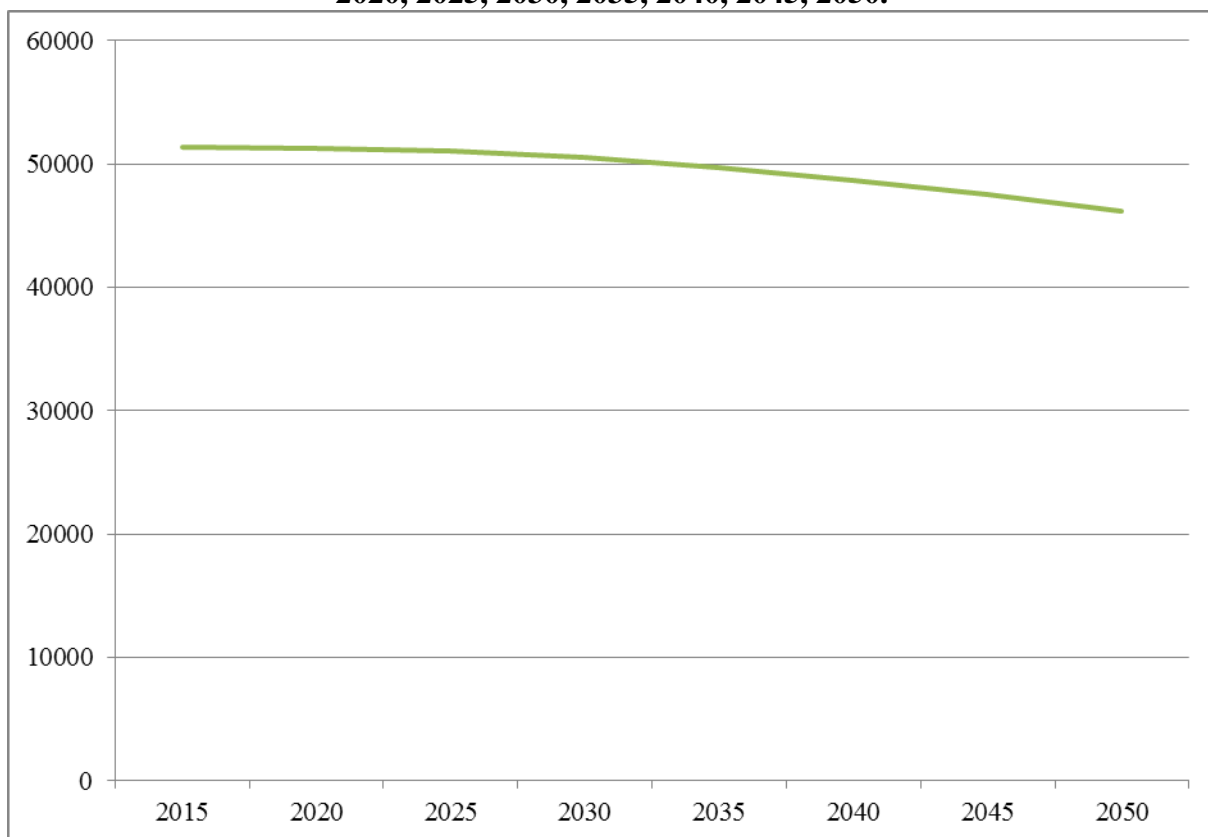
Należy systematycznie dążyć do dalszej rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Atrakcyjność na rynku pracy w gminie Obryte należy ocenić pozytywnie z punktu widzenia wzrostu zatrudnienia i przedsiębiorczości. Problematiczna może być jednak wysoka liczba osób bezrobotnych. Reasumując należy stwierdzić, że w społeczności

lokalnej należy zwrócić większą uwagę na aktywizację osób bez pracy. Tempo zmian w niektórych obszarach nie jest tak dynamiczne, jak w powiecie czy województwie, jednak zmiany te wpływają na rozwój społeczny gminy.

8.4. Prognozy demograficzne, w tym uwzględniające, tam gdzie to uzasadnione, migracje w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego

Prognozę zmian liczby ludności i struktury ludności z uwagi na ograniczoną dostępność danych do analizy zostały przeprowadzone na poziomie powiatu pułtuskiego. Na podstawie danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego ustalono, że w najbliższym 35-leciu oczekiwane jest zmniejszenie liczby ludności w powiecie pułtuskim. W 2025 prognozuje się liczbę ludności na poziomie 51 013 osób. Do 2050 roku prognozuje się spadek ludności o około 10,12%.

Wykres 11. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiecie pułtuskim w latach 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050.

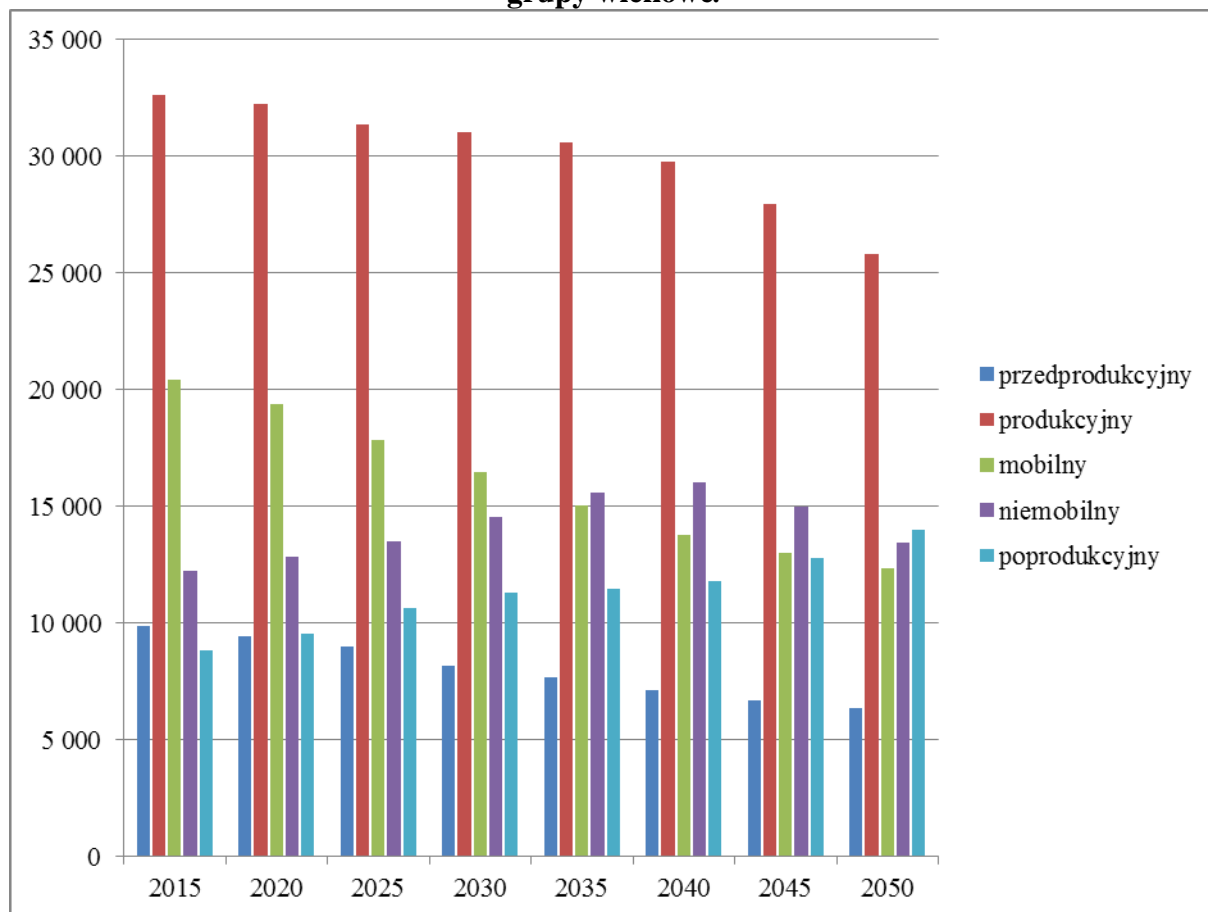

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Przedstawiona powyżej prognoza demograficzna potwierdza spadkową tendencję liczby ludności w powiecie pułtuskim w perspektywie do 2050 roku. Analizując ekonomiczną strukturę wieku największy prognozowany spadek dotyczy przedziału grupy w wieku mobilnym (18 – 44 lata). Spadek populacji w tej grupie wyniesie ok. 39,54%, czyli 3 542

osoby. Największy wzrost ludności prognozuje się w grupie poprodukcyjnej (powyżej wieku emerytalnego). Oczekiwane proporcje pozostałych grup będą kształtować się następująco: grupa przedprodukcyjna (0 – 17 lat) spadek o 35,77%, grupa produkcyjna (od 18 lat do wieku emerytalnego) spadek o 20,93%, wiek niemobilny (od 45 lat do wieku emerytalnego) wzrost o 10,13%, grupa poprodukcyjna wzrost o 58,45%.

Wykres 12. Prognoza ludności powiatu pułtuskiego według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe.

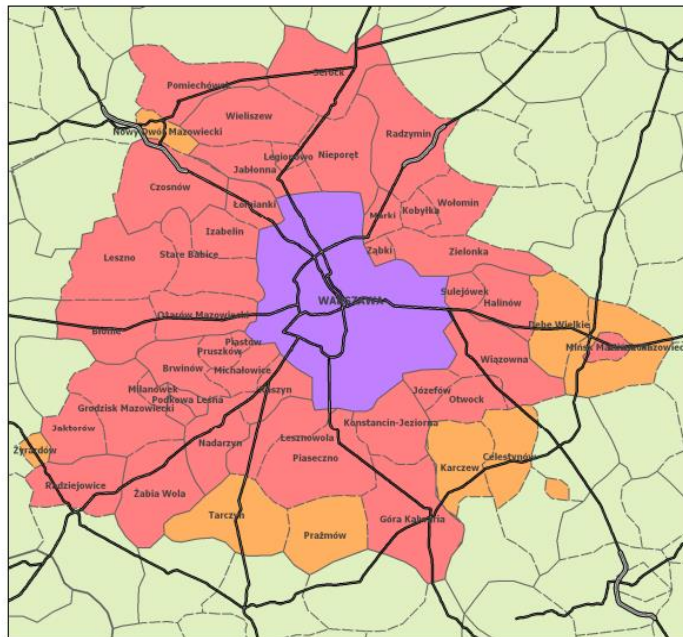
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Migracje

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego przyjęto hierarchię sieci osadniczej składającą się z:

- policentrycznego układu sieci osadniczej;
- istniejących i projektowanych europejskich korytarzy transportowych;
- pasmowo powiązanych obszarów przyrodniczo-kulturowych;
- terenów rolnych i otwartych, wolnych od procesów urbanizacji.

Rysunek 8. Mapa miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Warszawa.

Źródło: Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodka wojewódzkiego, Warszawa 2013 r.

Ponadto określono następujące cechy ww. przestrzeni:

- województwo wykorzysta położenia na przecięciu europejskich korytarzy transportowych. Połączenie korytarzy północ-południe (I i VI korytarz TEN-T – inicjatywy Via Carpatia, Via Baltica, Rail Baltica, Baltic-Adriatic) i wschód-zachód (II korytarz TEN-T) stanowi szansę ukształtowania na Mazowszu silnego obszaru węzłowego w sieci powiązań transportowych wewnątrz UE i zarazem kluczowego ogniwa dla budowania nowego obszaru rozwojowego na wschodzie Wspólnoty. Połączenia między krajami basenów mórz Bałtyckiego, Czarnego i Śródziemnego oraz z krajami Europy Zachodniej stanowią szansę dla Mazowsza jako regionu pełniącego rolę multimodalnego węzła transportowego oraz tworzącego „Wschodnią Bramę” Unii Europejskiej;
- nastąpi odejście od promienistego modelu sieci transportowej, szczególnie drogowej, na rzecz układu koncentryczno-obwodowego. Trasy obwodowe z jednej strony będą służyć odciążeniu węzła warszawskiego od tranzytu i połączeniu głównych korytarzy transportowych, z drugiej zaś umożliwią efektywną komunikację pomiędzy poszczególnymi ośrodkami regionalnymi i subregionalnymi województwa mazowieckiego z ośrodkami sąsiednich województw i dalej włączenia w sieć powiązań krajowych i międzynarodowych;

- nastąpi wzmocnienie powiązań transportowych metropolii warszawskiej. Poprawa wydolności systemu transportowego (zarówno lądowego jak i lotniczego) Warszawy, przyczyni się do wzmocnienia jej funkcji metropolitalnych i intensyfikacji metropolizacji obszaru jej oddziaływania. Równoczesne wzmocnienie połączeń z Łodzią przyczyni się do ukształtowania dwubiegunowego układu metropolitalnego (spinanego przez Koleje Dużych Prędkości – KDP i Centralny Port Lotniczy), pozwalając obu miastom zwiększyć i lepiej wykorzystać swój potencjał. Metropolia warszawska jako potencjalna metropolia europejska (potencjalne MEGA – wg. klasyfikacji ESPON-u) i krajowy biegun wzrostu, w procesie konkurencji międzynarodowej (europejskiej i globalnej) tworzyć będzie coraz silniejsze węzły przedsiębiorczości i innowacji oddziałujące na kraj i region;
- miasta tworzące policentryczną sieć regionalnych i subregionalnych ośrodków równoważenia rozwoju (Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka, Ciechanów) będą miejscami aktywizacji dla ich najbliższego otoczenia jako ich bieguny wzrostu;
- ośrodki regionalne Płock i Radom jako bieguny wzrostu o znaczeniu krajowym i kształtujące infrastrukturę publiczną o charakterze metropolitalnym, skupiające działania badawczo-rozwojowe i edukacyjne będą centrami wzrostu dla przyległych obszarów na pograniczu województw mazowieckiego, łódzkiego i świętokrzyskiego;
- ośrodki położone w odległości około 100 km od metropolii warszawskiej, do których nie docierają procesy dyfuzji rozwoju z metropolii, będą wspierane przez ośrodki osadnicze położonych na tzw. ”Dużej Obwodnicy Warszawy” (w paśmie miejscowości: Grójec, Żyrardów, Sochaczew, Wyszogród, Nowy Dwór Mazowiecki, Serock, Wyszaków, Łochów, Mińsk Mazowiecki, Góra Kalwaria) oraz miasta położone w pasmach aktywizacji społeczno-gospodarczej – głównie w oparciu o korytarze transportowe;
- pasma potencjalnie najwyższej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej będą kształtowane współzależnie z budową i modernizacją międzynarodowego i krajowego systemu infrastruktury technicznej (głównym jego elementem będzie system autostrad i dróg ekspresowych, linii kolejowych, telekomunikacyjnych, paliwowo-energetycznych);
- pomiędzy pasmami najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej oraz węzłami sieci osadniczej rozmieszczone będą wielkoobszarowe systemy obszarów cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną oraz predestynowanych do objęcia ochroną

prawną, uzupełnione o sieć korytarzy ekologicznych;

- pomiędzy pasmami najwyższej aktywności społeczno-gospodarczej oraz węzłami sieci osadniczej utrzymane zostaną obszary rolnicze pełniące funkcje żywicielskie o strategicznym znaczeniu dla województwa;
- doliny rzek wraz z ukształtowanymi wartościami kulturowymi tworzyć będą pasma przyrodniczo-kulturowe regionu.

W związku z położeniem gminy Obryte poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi ruch migracyjny jest niewielki. Na terenie gminy napływ ludności jest znikomy. Wielu mieszkańców wyjeżdża do większych miast na stałe w poszukiwaniu pracy i dalszego kształcenia. Efektem migracji ludności do bardziej rozwiniętych gmin i miast jest spadek liczby mieszkańców i tym samym ujemne saldo migracji. Jest to obecnie jedna z głównych przyczyn nasilania procesów depopulacyjnych. Projektowanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową ma na celu wzmocnienie potencjału mieszkaniowego i przeciwdziałanie emigracji.

8.5. Chłonność położonych na terenie gminy, obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostki osadniczej

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych przez jednostkę osadniczą rozumie się wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkały przez ludzi. Dla terenu gminy Obryte dokonano analizy chłonności obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w której wzięto pod uwagę obszary miejscowości gminnych z wyłączeniem tych części miejscowości, na których obszarze obowiązują ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wartość chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę należy traktować orientacyjnie, biorąc pod uwagę faktyczne zagospodarowanie poszczególnych obszarów.

Tabela 26. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę.

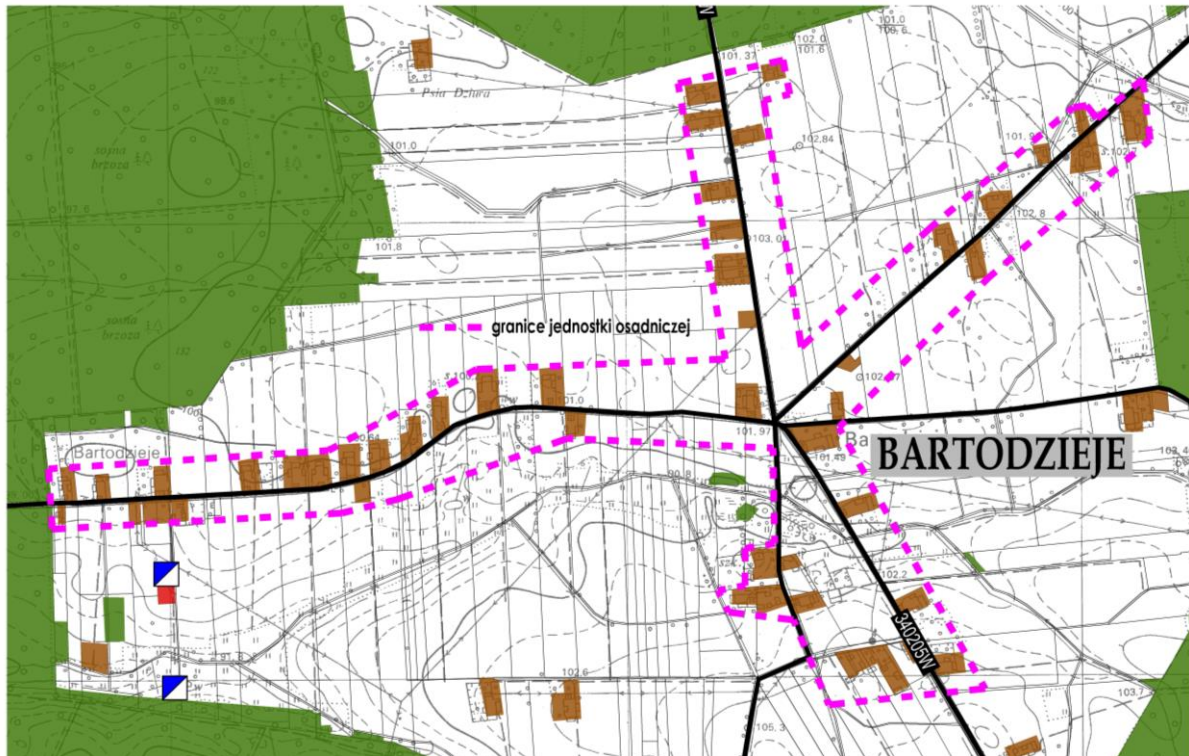
Nazwa Jednostki osadniczej	Struktura terenów	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielenia	Suma rezerw działek	Liczba działek po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych
		zabudowanych	niezabudowanych			
Bartodzieje	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	48	60	20	80	128
Ciółkowo Małe	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	45	24	13	37	82
Ciółkowo Rządowe	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	63	43	3	46	109
Cygany	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	48	36	9	45	93
Gostkowo	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	31	5	4	9	40
	Tereny zabudowy letniskowej	24	19	10	29	53
Gródek Nowy	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	44	49	12	61	105
Gródek Rządowy	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	152	123	12	135	287
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	7	1	2	3	10
	Tereny zabudowy letniskowej	3	3	6	9	12
Kalinowo	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	17	12	6	18	35

	Tereny zabudowy letniskowej	57	12	18	30	87
Obryte	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	250	65	33	98	348
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	23	1	2	3	26
Płusy	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	11	6	6	12	23
Psary	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	178	64	6	70	248
Rowy	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	9	4	3	7	16
	Tereny zabudowy letniskowej	85	34	12	46	131
Rozdziały	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	37	10	9	19	56
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	5	1	1	2	7
	Tereny zabudowy letniskowej	82	31	5	36	118
Sadykierz	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	95	82	19	101	196
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	2	1	2	3	5
Sokołowo Włościańskie	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	109	63	11	74	183

	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	3	1	8	9	12
	Tereny zabudowy letniskowej	1	0	1	1	2
Sokołowo-Parcele	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	13	8	4	12	25
Toczniel	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	31	60	5	65	96
	Tereny zabudowy letniskowej	9	7	5	12	21
Ulaski	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	14	6	8	14	28
Wielgolas	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	44	81	14	95	139
Zambski Kościelne	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	84	38	11	49	133
	Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	4	0	4	4	8
	Tereny zabudowy letniskowej	358	231	51	282	640
Zambski Stare	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	67	86	43	129	196
						3698

Z powyższej tabeli wynika, że ogólna liczba działek możliwych do wydzielenia, po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych wynosi 3698 działek. Na poniższych rysunkach przedstawiono granice wyznaczonych jednostek osadniczych w ww. miejscowościach.

Rysunek 9. Granice jednostki osadniczej Bartodzieje.

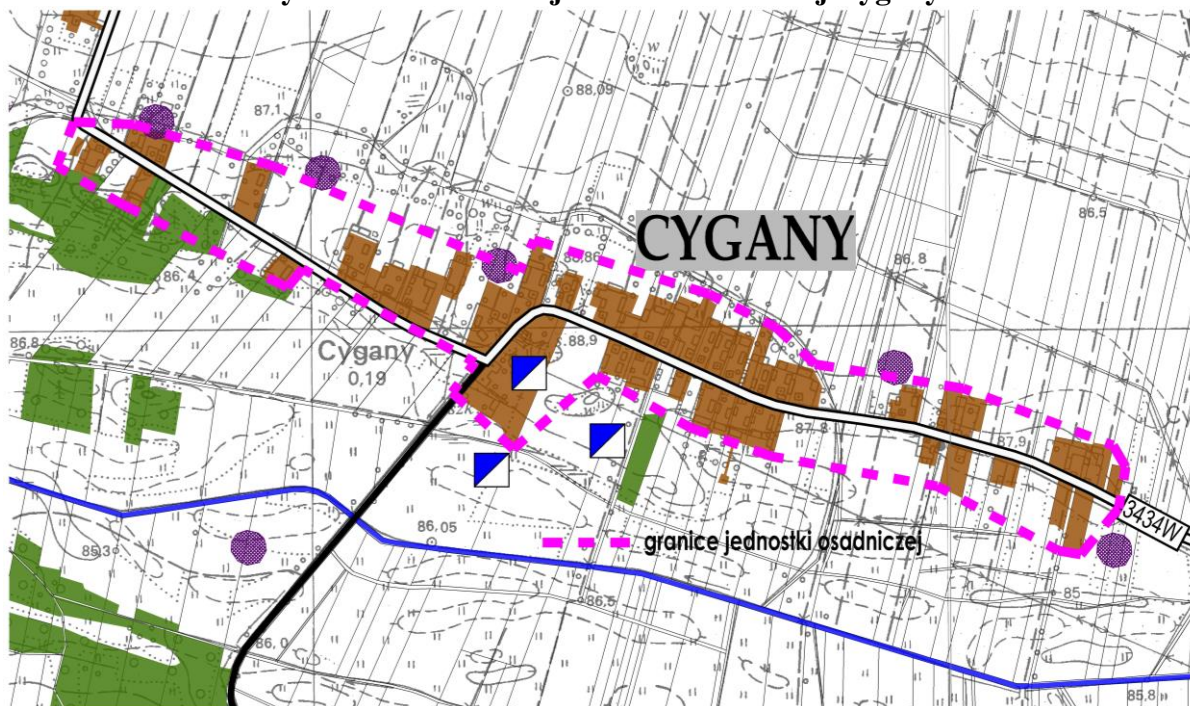
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 10. Granice jednostki osadniczej Ciółkowo.

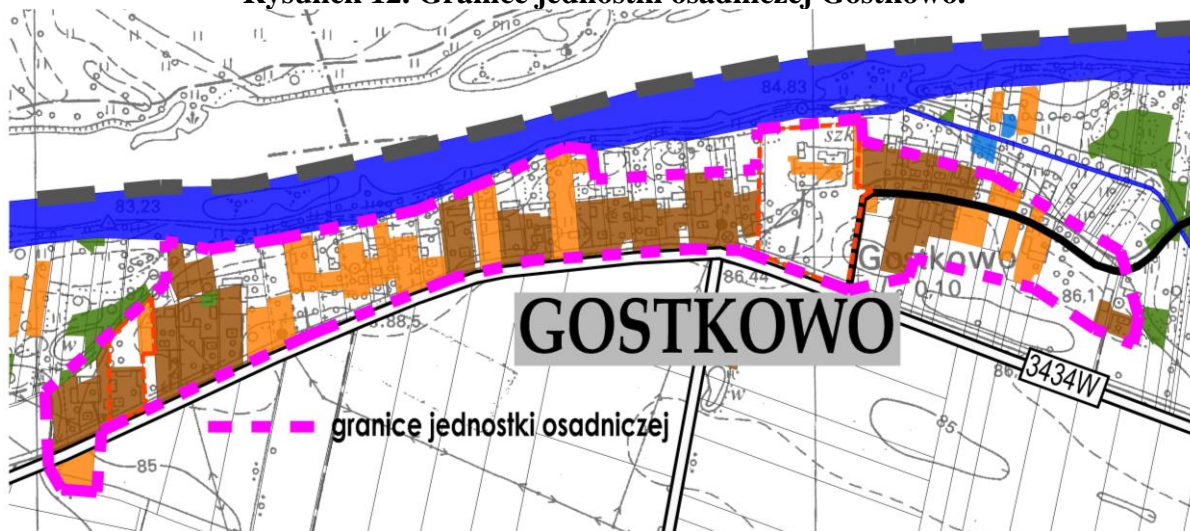
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 11. Granice jednostki osadniczej Cygany.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 12. Granice jednostki osadniczej Gostkowo.

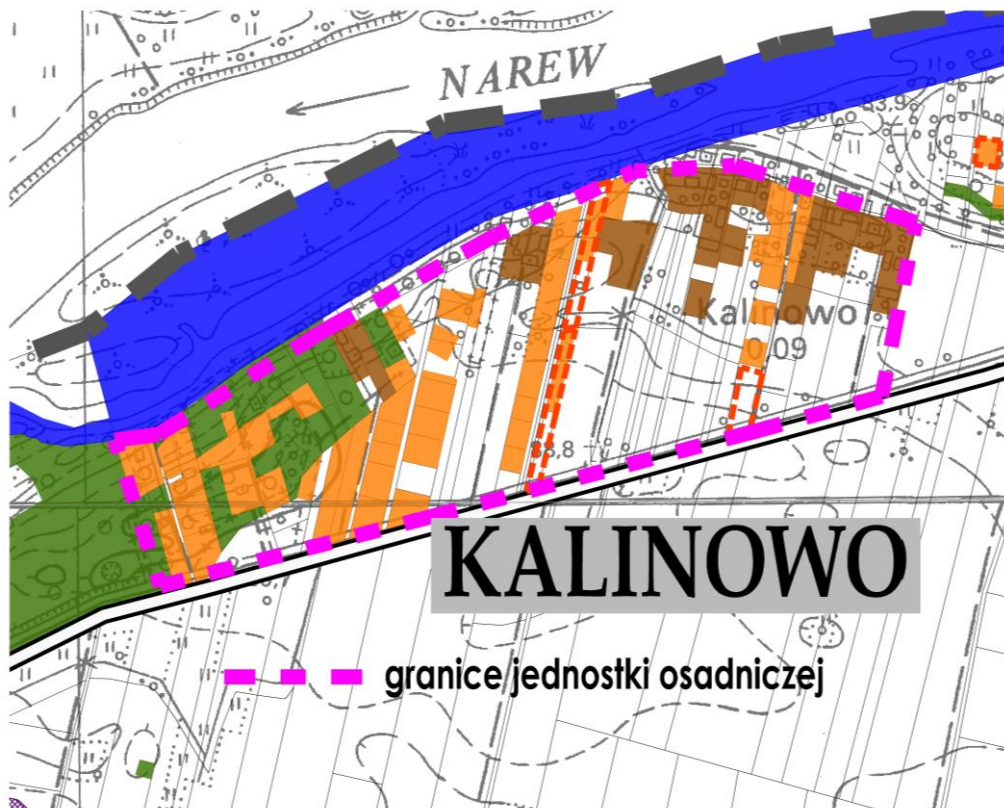
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 13. Granice jednostki osadniczej Gródek.

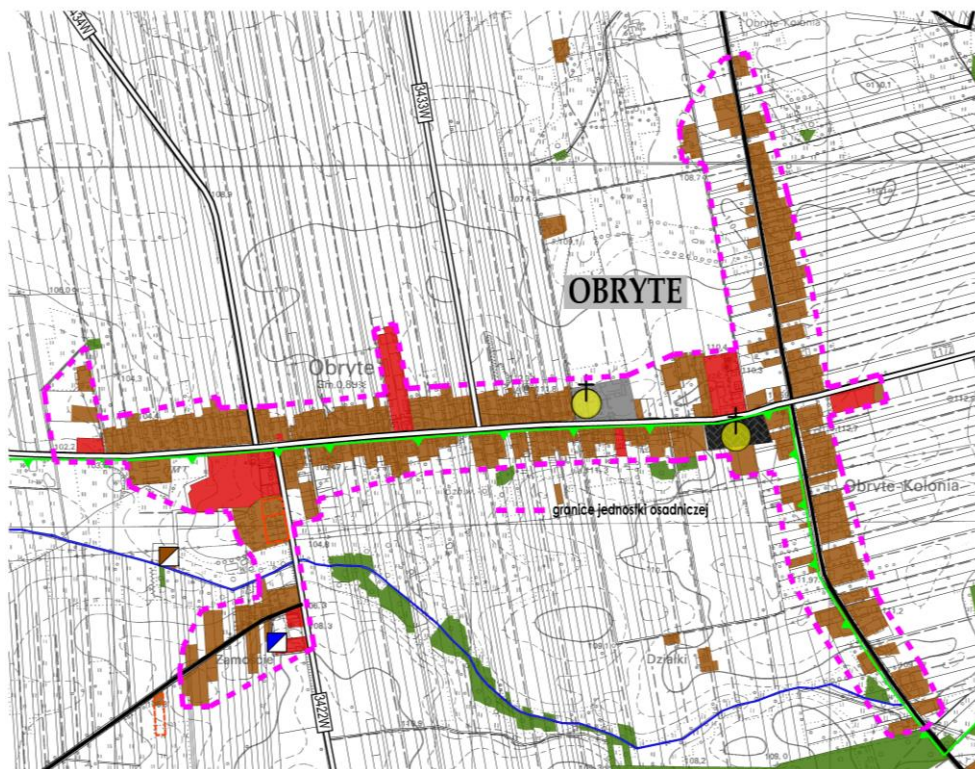
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 14. Granice jednostki osadniczej Kalinowo.

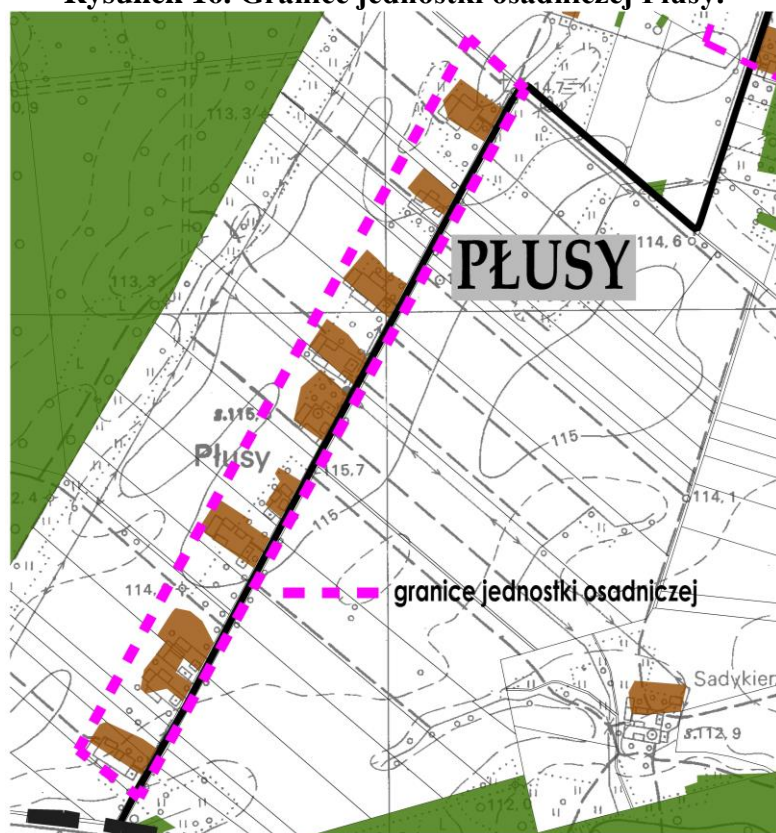
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 15. Granice jednostki osadniczej Obryte.

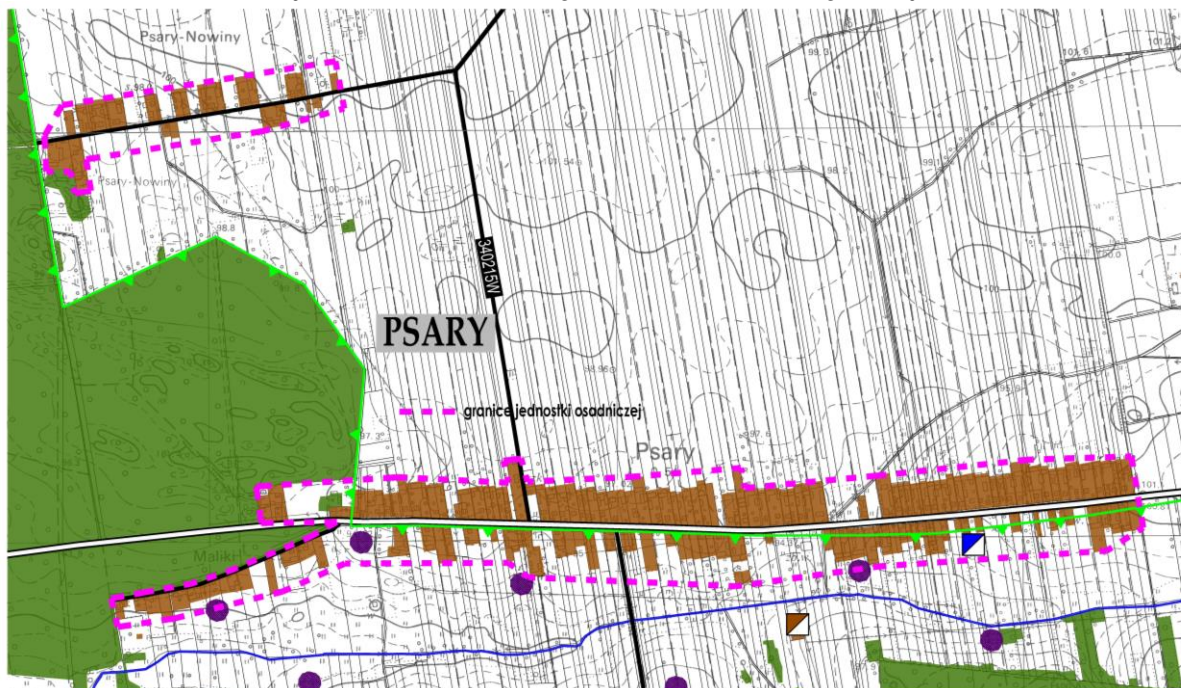
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 16. Granice jednostki osadniczej Plusy.

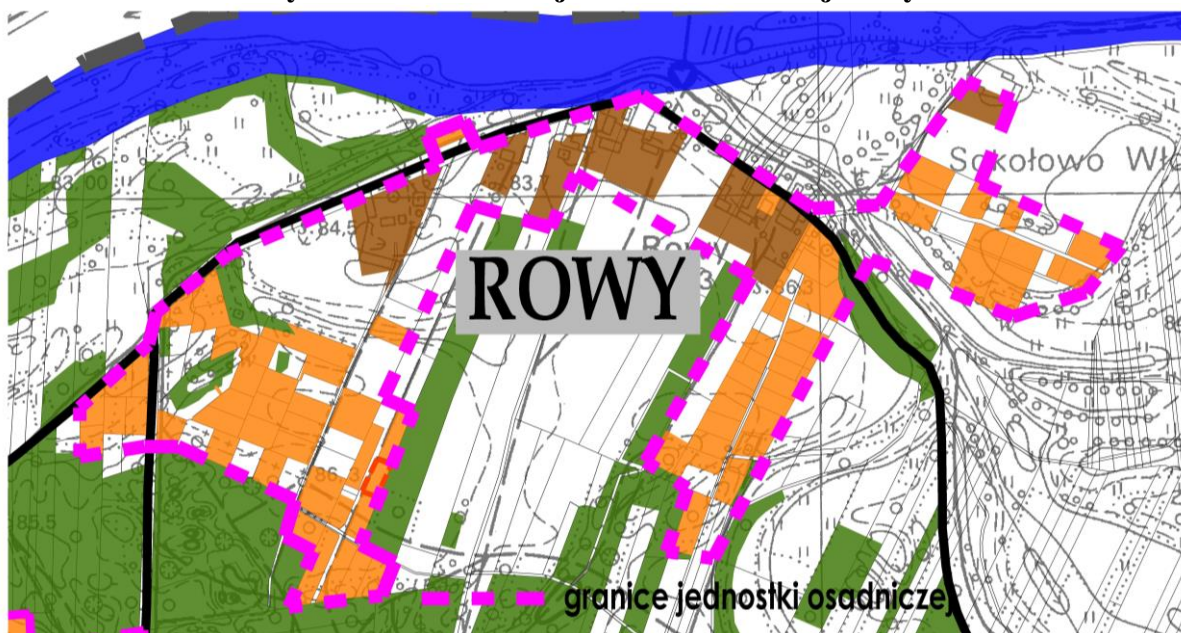
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 17. Granice jednostki osadniczej Psary.

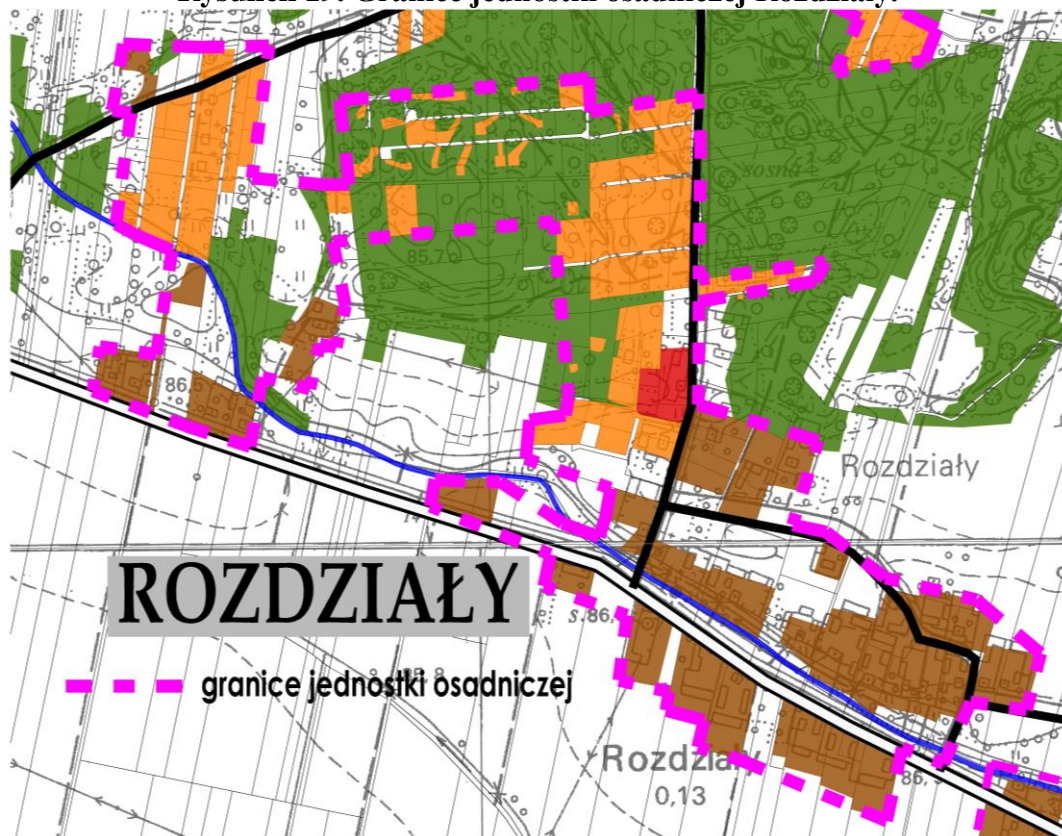
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 18. Granice jednostki osadniczej Rowy.

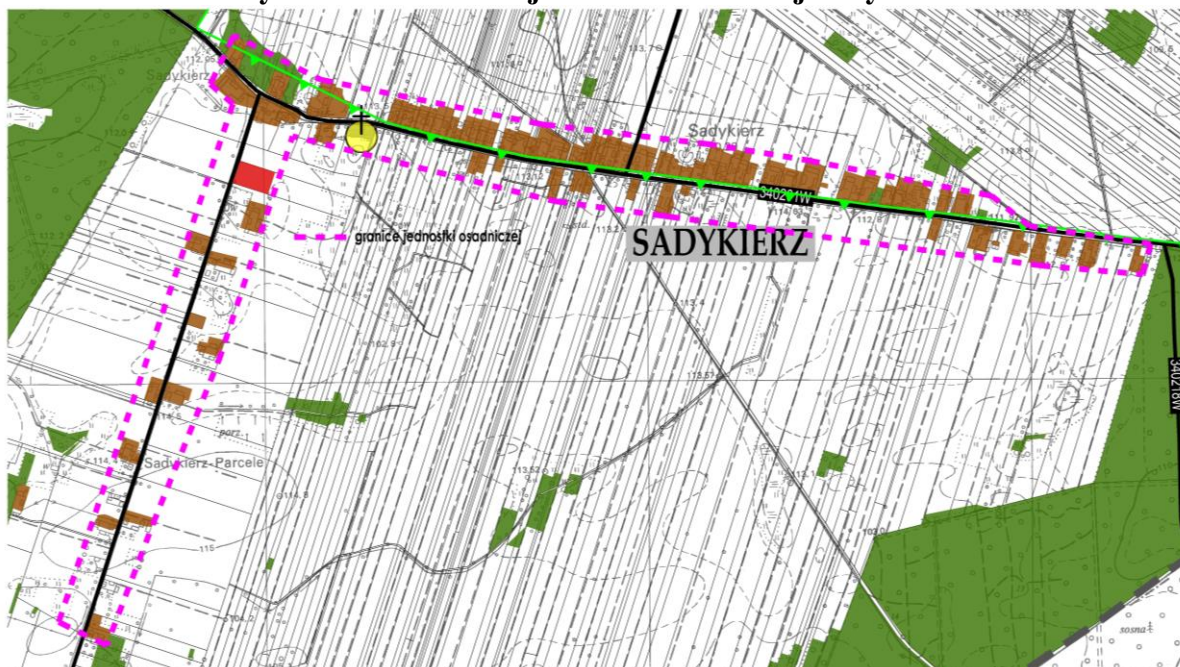
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 19. Granice jednostki osadniczej Rozdziały.

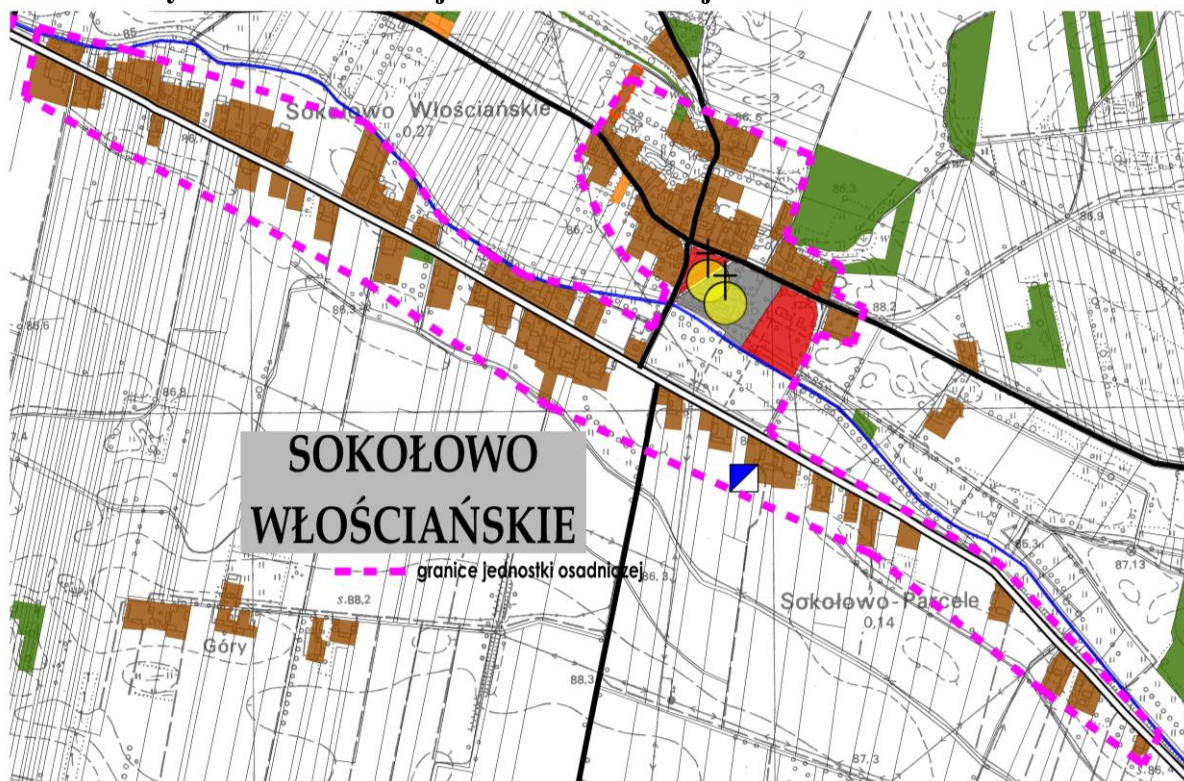
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 20. Granice jednostki osadniczej Sadykierz.

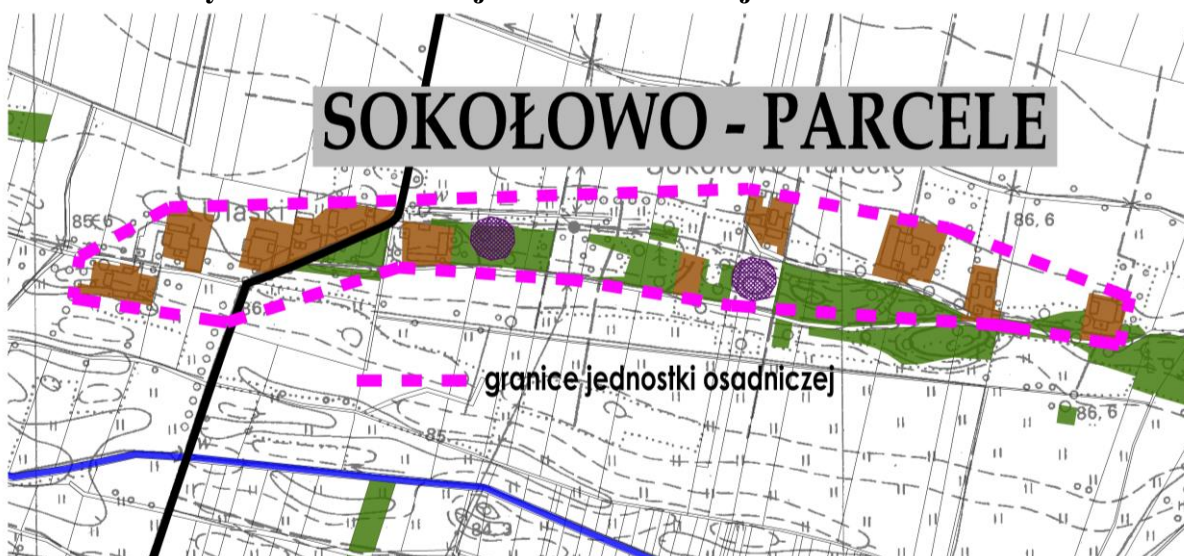
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 21. Granice jednostki osadniczej Sokolowo Włociańskie.

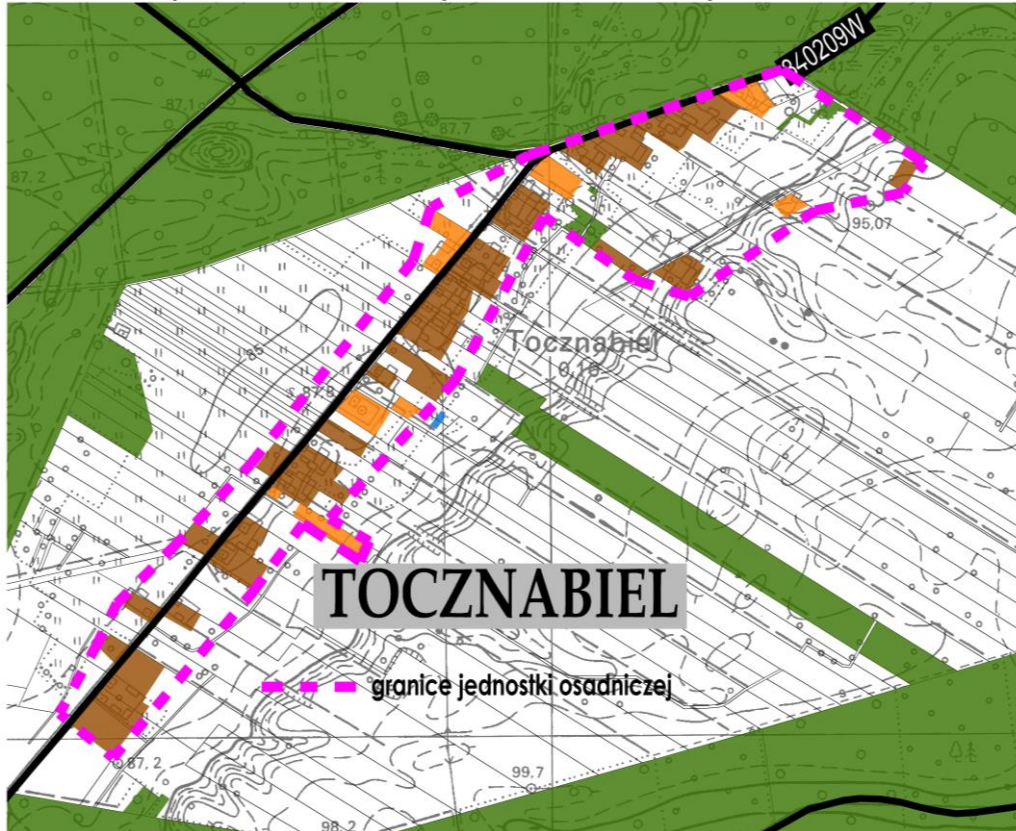
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 22. Granice jednostki osadniczej Sokolowo Parcelle.

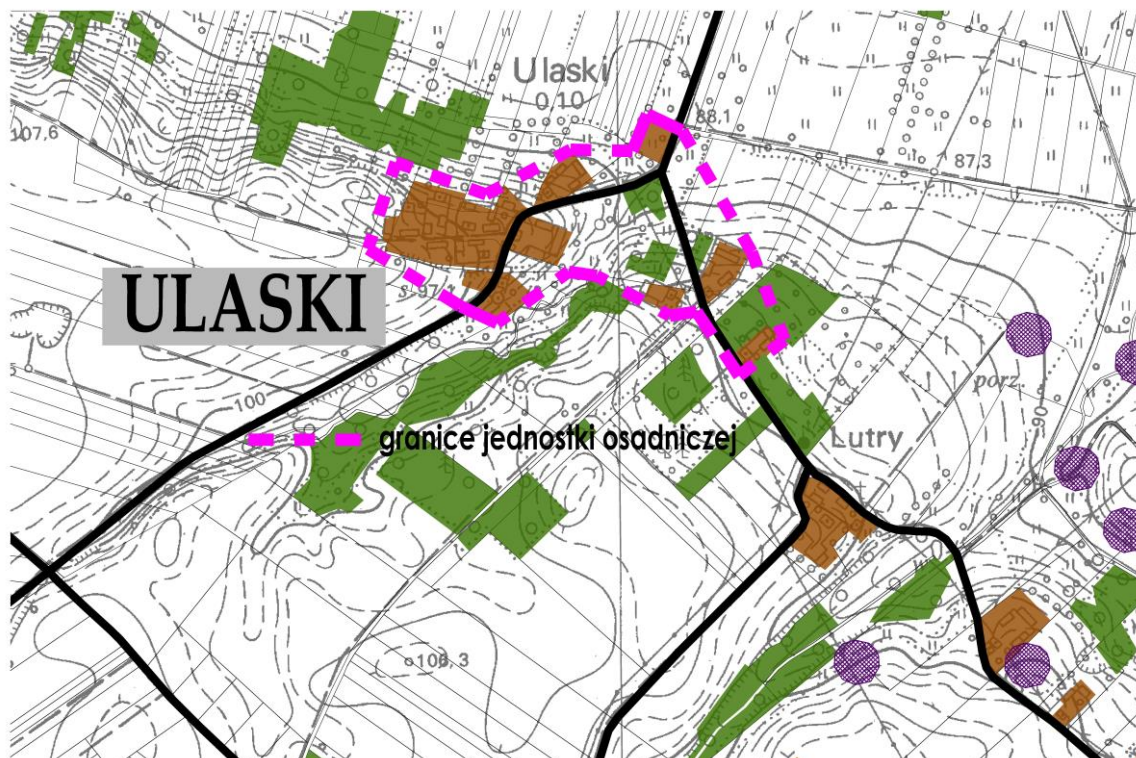
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 23. Granice jednostki osadniczej Toczniabel.

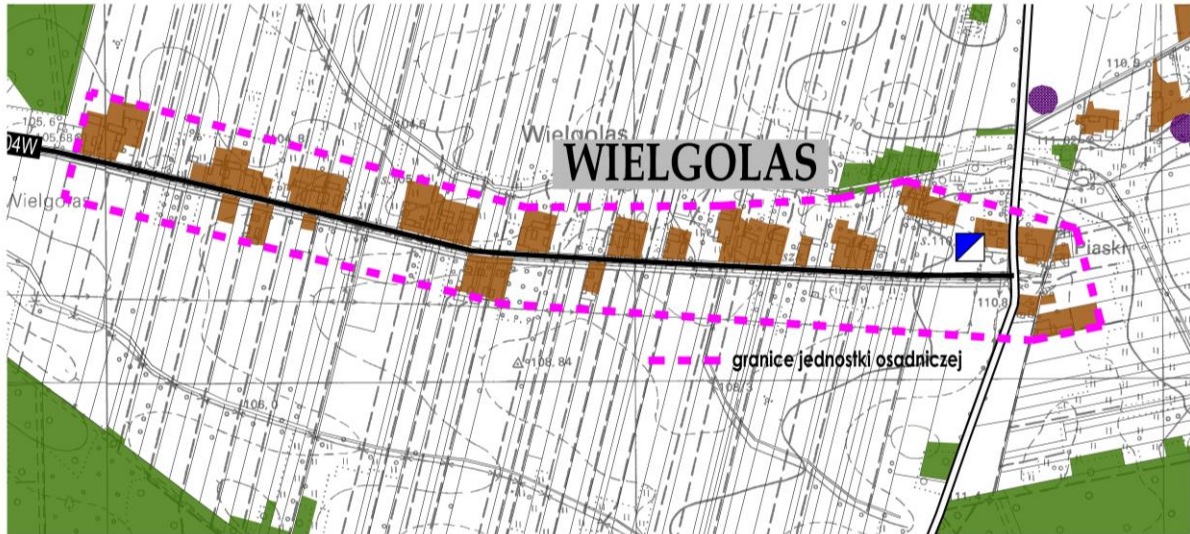
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 24. Granice jednostki osadniczej Ulaski.

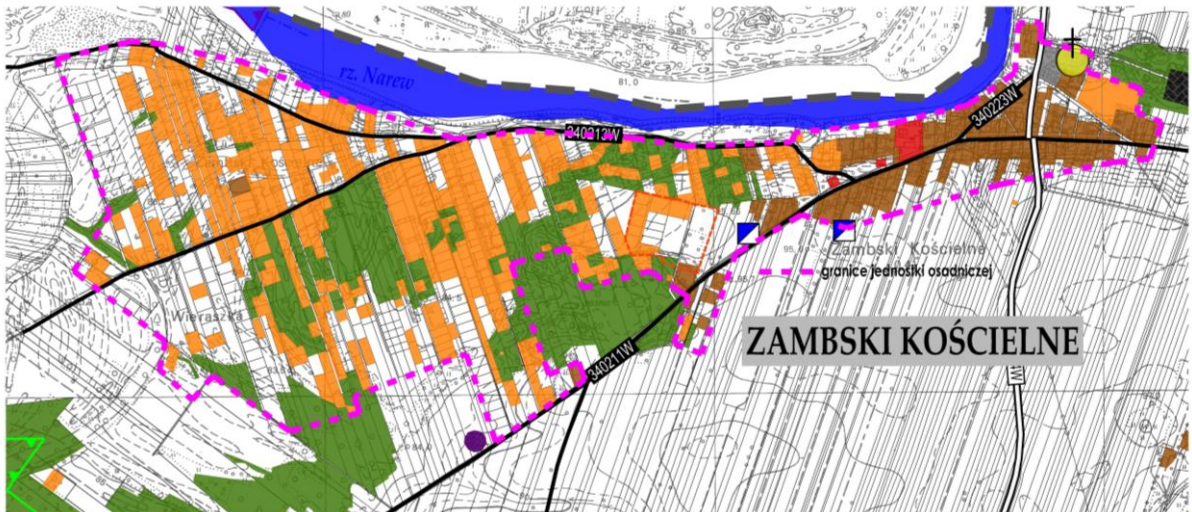
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 25. Granice jednostki osadniczej Wielgolas.

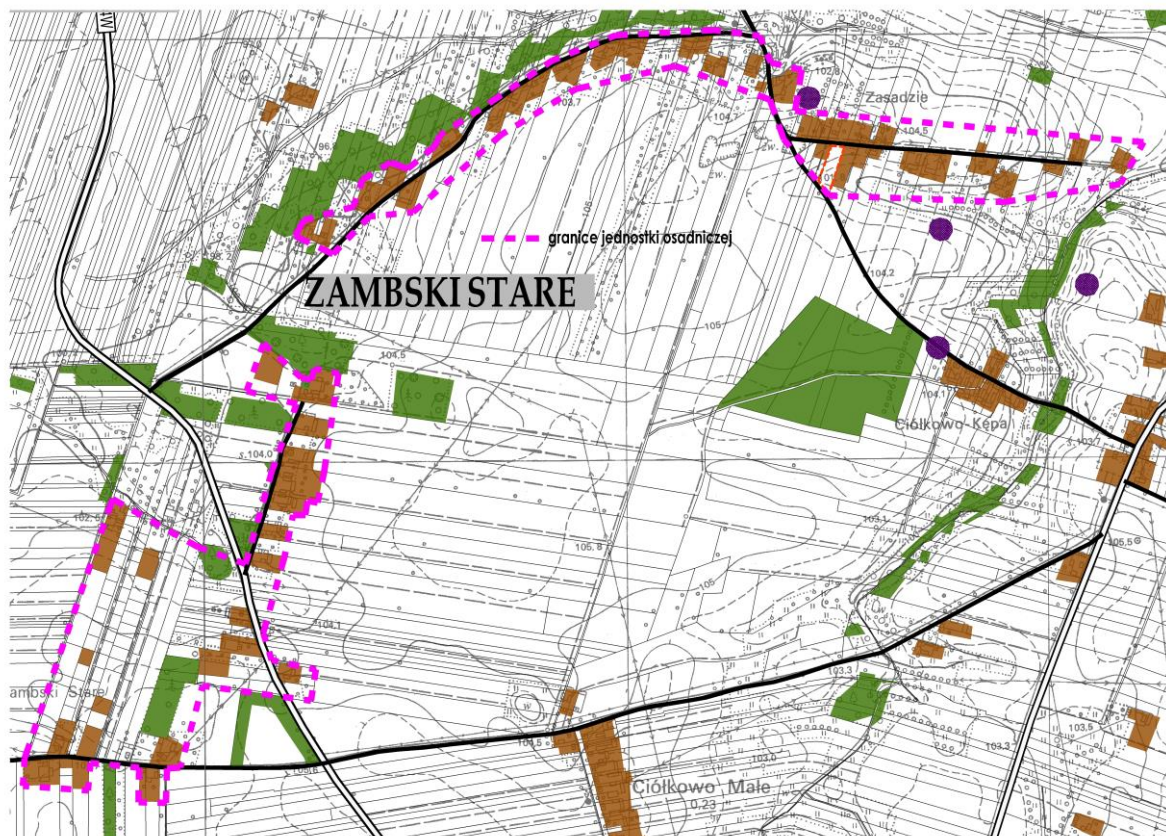
Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 26. Granice jednostki osadniczej Zambski Kościelne.

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 27. Granice jednostki osadniczej Zambski Stare.

Źródło: Opracowanie własne.

8.6. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na terenie gminy Obryte obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące obszar niżej wymienionych miejscowości, uwzględnione w poniższej tabeli:

Tabela 27. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizacja obszaru objętego planem miejscowym	Przeznaczenie terenów	Liczba działek budowlanych		Liczba działek możliwych do wydzielenia	Ogólna liczba działek możliwa do powstania po całkowitym zagospodarowaniu terenów budowlanych
		zabudowanych	niezabudowanych		
Gostkowo	Tereny zabudowy letniskowej	1	1	8	10
Kalinowo	Tereny zabudowy letniskowej	5	3	0	8
Obryte	Tereny zabudowy mieszkaniowej	6	5	5	16

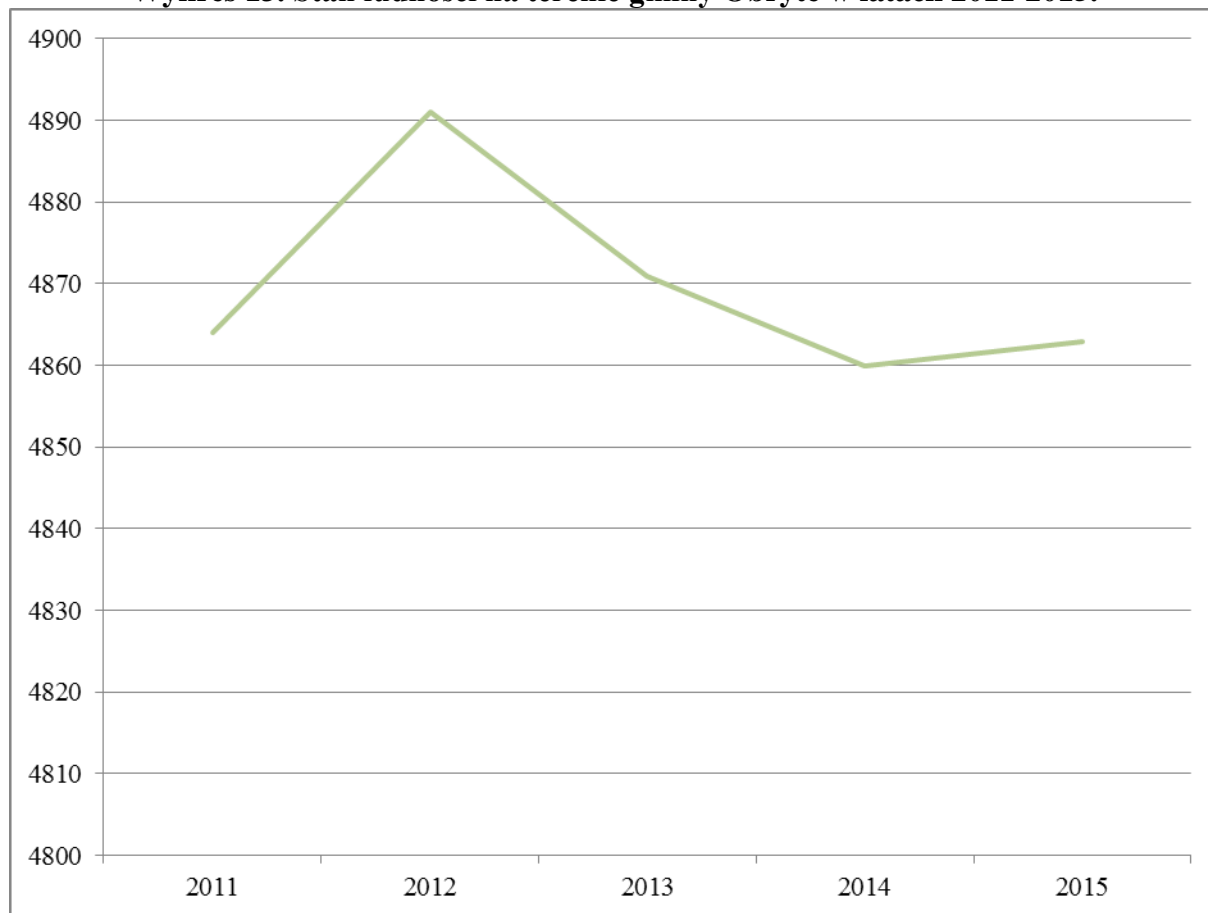
	jednorodzinnej i zagrodowej z dopuszczeniem usług				
	Tereny zabudowy letniskowej	0	5	0	5
Rowy	Tereny zabudowy letniskowej	1	0	0	1
Sokołowo Włościańskie	Tereny zabudowy letniskowej	0	1	0	1
Zambski Kościelne	Tereny zabudowy letniskowej	15	11	7	33
Zambski Stare	Tereny zabudowy letniskowej	0	1	2	3
					77

Z powyższej tabeli wynika, że ogólna liczba działek możliwa do powstania, w wyniku realizacji ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynosi 77.

8.7. Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę

Przyrost zasobów mieszkaniowych na terenie gminy Obryte powinien zapewnić zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wynikających z zakładania nowych gospodarstw domowych. Na przestrzeni lat 2011-2015 liczba ludności w gminie Obryte spadła jedynie o jedną osobę. W poszczególnych latach liczba ludności wynosiła od 4860 do 4891 osób. Można zatem wysnuć wniosek, że populacja gminy Obryte utrzymuje się na stabilnym poziomie, jednak biorąc pod uwagę tendencje zachodzące w powiecie pułuskim możliwy jest jej niewielki spadek.

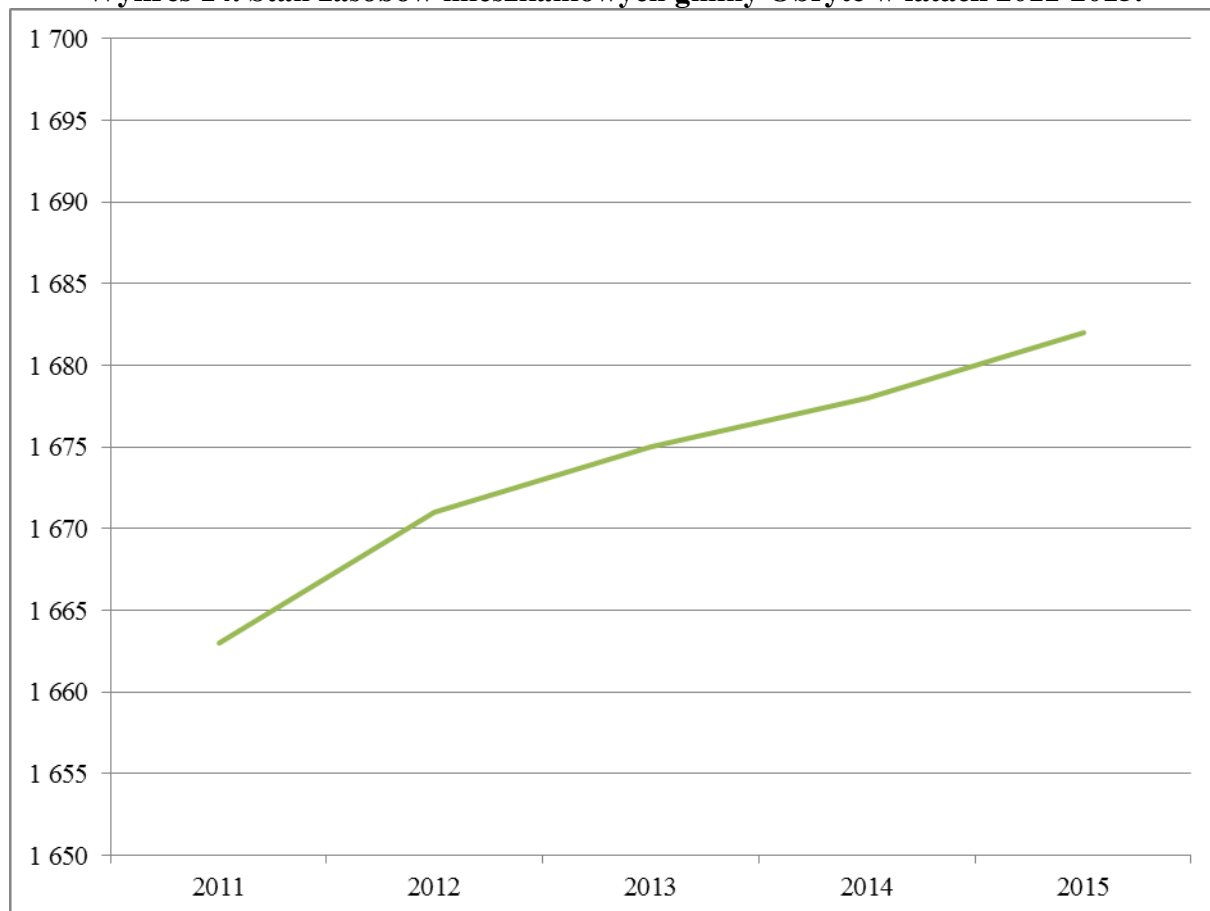
Wykres 13. Stan ludności na terenie gminy Obryte w latach 2011-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że ilość budynków mieszkalnych w gminie w latach 2011-2015 wzrosła o 1% (19 mieszkań). Można przypuszczać, że do roku 2030 liczba mieszkań będzie wynosić około 1700.

Wykres 14. Stan zasobów mieszkaniowych gminy Obryte w latach 2011-2015.

Źródło: Opracowano na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Określając szacunkowe zapotrzebowanie na nową zabudowę na terenie gminy Obryte założono, że:

- powierzchnia działki pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, mieszkaniową wielorodzinną oraz zagrodową będzie wynosić średnio 2000,0 m² i będzie zabudowana budynkiem mieszkalnym o powierzchni 150,0 m²,
- powierzchnia działki pod zabudowę usługową, w tym usług publicznych będzie wynosić 2000,0 m² i będzie zabudowana budynkiem usługowym o powierzchni 200,0 m²,
- powierzchnia działki pod zabudowę letniskową będzie wynosić 800,0 m² i będzie zabudowana inwentarskim o powierzchni 150,0 m².

Biorąc pod uwagę przyjęte założenia dotyczące powierzchni działek związanych z realizacją poszczególnych funkcji zabudowy oraz przyjęte powierzchnie budynków stwierdzono, że:

- chłonność terenów pod realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej wielorodzinnej oraz zagrodowej w poszczególnych jednostkach osadniczych oraz wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 178800,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy usługowej, w tym usług publicznych w poszczególnych jednostkach osadniczych oraz wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 4800,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy,
- chłonność terenów pod realizację zabudowy letniskowej w poszczególnych jednostkach osadniczych oraz wyznaczona w planach miejscowych wynosi łącznie 75900,0 m² powierzchni użytkowej zabudowy.

Tabela 28. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z rezerwami terenu.

	Rezerwy terenu (m2)	Określone zapotrzebowanie (m2)
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	2384000	2564734
Tereny zabudowy usługowej, w tym usług publicznych	24000	0
Tereny zabudowy letniskowej	404800	81533

Źródło: Opracowanie własne.

Projektowane w Studium tereny pod nową zabudowę są mniejsze od wyliczonego zapotrzebowania. Malejące urodzenia oraz starzenie się populacji to zjawiska, których efekty są widoczne także w prognozie gospodarstw domowych. Zmiany wzorców formowania się rodzin w zasadniczy sposób rzutują na wielkość tworzonych gospodarstw. Trudno bezpośrednio przełożyć zmiany przebiegu procesów demograficznych na liczebność gospodarstw domowych tworzonych przez osoby w starszym wieku. Jeżeli chodzi o placówki handlowo-usługowe, faktyczne potrzeby zweryfikuje rynek. Rozwój tego sektora będzie adekwatny do przyrostu liczby mieszkańców w nowym budownictwie mieszkaniowym. Przy projektowaniu nowych terenów rozwojowych wzięto pod uwagę przede wszystkim potrzeby mieszkańców gminy, wyrażone we wnioskach składanych w ostatnich latach. Biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych dopuszczono możliwość zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz lecz nie więcej niż o 30%, tj. o około 8%

w stosunku do rezerw terenu dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej oraz o około 20% w stosunku do rezerw terenu dla zabudowy letniskowej.

8.8. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę

Na podstawie dokonanych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy Obryte, określono maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę.

Tabela 29. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na terenie gminy Obryte.

Nazwy miejscowości	Funkcje zabudowy		Tereny przeznaczone pod zabudowę łącznie
	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej	Tereny rozwoju zabudowy letniskowej	
BARTODZIEJE	229762	0	229762
CIÓLKOWO MAŁE	111830	0	111830
CIÓLKOWO RZĄDOWE	2035	0	2035
CYGANY	99037	0	99037
GOSTKOWO	3456	23822	27278
GRÓDEK NOWY	128403	0	128403
GRÓDEK RZĄDOWY	150395	0	150395
KALINOWO	38382	3571	41953
MOKRUS	132626	0	132626
OBRYTE	466268	19745	486013
PŁUSY	151477	0	151477
PSARY	349974	0	349974
ROWY	0	0	0
ROZDZIAŁY	0	0	0
SADYKIERZ	40649	0	40649
SKŁUDY	204879	0	204879
SOKOŁOWO WŁOŚCIAŃSKIE	2649	0	2649
SOKOŁOWO-PARCELE	2439	0	2439
TOCZNABIEL	59360	4197	63557
ULASKI	33261	0	33261
WIELGOLAS	48305	0	48305
ZAMBSKI KOŚCIELNE	91747	30198	121945
ZAMBSKI STARE	217800	0	217800
Razem:	2564734	81533	2646267

Na terenie gminy Obryte wyznaczono łącznie 2 646 267,0 m² (264,6267 ha) powierzchni terenu przeznaczonego pod rozwój nowej zabudowy. Na poniższym wykresie

przedstawiono procentowy udział poszczególnych funkcji zabudowy w ogólnej powierzchni terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.

Wykres 15. Udział poszczególnych funkcji zabudowy w ogólnej powierzchni terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.

Źródło: Opracowanie własne.

Największy udział terenów przeznaczonych pod nową zabudowę dotyczy funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej oraz zagrodowej (około 97%). Pozostałe 3% dotyczy terenów przeznaczonych pod zabudowę lotniskową.

8.9. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Realizacja zadań przewidzianych w Studium wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych, co może stanowić największą barierę dla samorządów i mieszkańców Gminy. Funkcjonujący w Polsce system finansowania, stanowiący wielopoziomowe i zróżnicowane narzędzie finansowania, ma na celu ułatwić i wpłynąć na realizację wyznaczonych celów rozwojowych. System ten obejmuje finansowanie w formie bezzwrotnej (dotacje) oraz zwrotnej (pożyczki). W jego zakres wchodzi również projekty dotyczące realizacji sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury technicznej i społecznej, które mają przyczynić się do osiągnięcia najważniejszych, krajowych i unijnych celów rozwojowych. Wśród celów dotyczących analizowanego zakresu można wyróżnić m.in. ustanowienie

i rozwijanie sieci transeuropejskich (TEN) w dziedzinie transportu, energetyki i telekomunikacji, wzrost spójności i konkurencyjności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wspieranie inteligentnego i zrównoważonego rozwoju.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne inicjowane przez samorząd mogą być zatem zasilane zarówno z zasobów finansowych budżetu gminy, które są jednak ograniczone jak i ze źródeł zewnętrznych od prywatnych inwestorów czy publicznych instytucji finansowych. Do najważniejszych z wymienionych źródeł należą:

Źródła wewnętrzne

Dochody własne JST – dochodem własnym gminy jest każdy dochód niebędący subwencją ogólną lub dotacją z budżetu państwa.

Dotacje celowe – pochodzące z budżetu państwa w celu dofinansowanie zadań własnych JST, które mogą dotyczyć m.in.:

- inwestycji w szkoły i placówki oświatowe (do 50% planowanych wydatków na urzeczywistnienie podjętego zadania, jeżeli przepisy odrębne nie stanowią inaczej),
- inicjatyw związanych ze wspieraniem oświaty na obszarach wiejskich
- przedsięwzięć objęte mecenatem państwa w dziedzinie kultury

Źródła zewnętrzne

Źródła finansowania regionalnego:

- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – narzędzie wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Zajmuje się m.in. współfinansowaniem ze środków państwowych projektów, które uzyskały lub przewidziane są do dofinansowania ze środków unijnych.

Źródła finansowania krajowego :

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – wraz z wojewódzkimi funduszami tworzy system finansowania ochrony środowiska przyrodniczego i gospodarki wodnej w kraju;
- Fundusz Dopłat to rządowym programem wspomagania budownictwa socjalnego. Adresatami programu są podmioty podejmujące zadania z zakresu budowy zasobów lokali socjalnych, mieszkań chronionych oraz noclegowni i domów dla bezdomnych. Wsparcia finansowego w ramach programu udziela Bank Gospodarstwa Krajowego na wniosek gminy, związku międzygminnego lub powiatu;

- Fundusz Leśny to fundusz celowy Lasów Państwowych stanowiący pomoc w wyrównywaniu deficytów finansowych w nadleśnictwach, prosperujących w niekorzystnych warunkach przyrodniczo–ekonomicznych dla realizowania celów gospodarki leśnej. Fundusz zasila także wspólne działania jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych dotyczących np. prowadzenia badań, tworzenie niezbędnej infrastruktury.

Źródła finansowania unijnego:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - jego istotą jest minimalizacja różnic w rozwoju regionów UE oraz wzmacnianie jedności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii jako wspólnoty. Poprzez fundusz można zyskać wsparcie w m.in. realizacji inwestycji produkcyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw;
- Europejski Fundusz Społeczny - stworzony do walki z bezrobociem (np. poprzez kształcenie) w krajach należących do UE. Z jego kapitału współfinansowane są inicjatywy mające na celu pomoc regionom i grupom społecznym, zwłaszcza dla osób zagrożonych ubóstwem oraz młodych stawiających pierwsze kroki na rynku pracy;
- Z EFRR oraz EFS obecnie finansowane są programy regionalne w tym dla województwa mazowieckiego na lata 2014-2020 szczególnie istotne przy finansowaniu inwestycji infrastrukturalnych;
- Europejski Fundusz Spójności – ustalony w celu redukcji różnic gospodarczych i społecznych oraz promowania zrównoważonego rozwoju szczególnie przez inwestycje w zakresie infrastruktury transportowej i ochrony środowiska;
- Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – oprócz przekształceń struktury rolnej danego państwa stanowi pomoc w rozwoju obszarów wiejskich;
- Fundusz „Łącząc Europę” - powstały w miejscu programu TEN-T. Wspiera rozwój trzech sektorów: sieci transportowej, energetycznej oraz telekomunikacyjnej.

Ograniczenia w swobodzie inwestowania infrastruktury z zasobów własnych, wzrastająca konkurencja wśród jednostek samorządowych, intensywne procesy demograficzne, wzrastające wymagania użytkowników, nieustanny postęp technologiczny wymuszają na włodarzach poszukiwanie alternatywnych sposobów urzeczywistniania potrzebnych inwestycji.

Przy poszukiwaniu możliwości realizacji celów infrastrukturalnych niezbędne jest

także rozpoznanie w możliwościach zaangażowania obszaru prywatnego. Wśród najczęściej stosowanych form współpracy międzysektorowej wyróżniamy:

- partnerstwo publiczno-prywatne – rodzaj kooperacji podmiotu publicznego z prywatnym przy przedsięwzięciach mających na celu realizację zadań publicznych poprzez wykreowanie, niezbędnego do realizacji zamierzeń zaplecza finansowego, organizacyjnego i technicznego. Za zaangażowanie własnych środków prywatnemu partnerowi zapewnia się możliwość korzystania z inwestycji. Poprzez PPP obie strony zyskują korzyści zarówno w obszarze celów społecznych, jak i komercyjnych danego przedsięwzięcia;
- project finance – instytucja lub zespół instytucji finansowych oraz inwestorzy kapitałowi zapewniają środki na pokrycie nakładów związanych z urzeczywistnieniem przedsięwzięcia pod warunkiem, że zainwestowany kapitał zostanie zwrócony z nadwyżek płynących z eksploatacji inwestycji.
- leasing, najem, dzierżawa – polega na użyczeniu jednej stronie dobra do odpłatnego korzystania. Gmina w tym przypadku może obrać rolę korzystającego (leasingobiorcy) lub wyznaczyć do tego podległą jednostkę. Leasing oznacza zobowiązanie leasingodawcy do nabycia rzeczy od zbywającego w warunkach zamieszczonych w umowie i oddanie jej korzystającemu (np. gminie) do użytkowania przez dany czas, natomiast korzystający zgadza się spłacić finansującemu wynagrodzenie pieniężne równe minimum cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia dobra przez finansującego;
- fundusz venture capital – JST mogą z niego korzystać gdy stworzą spółkę o charakterze użyteczności publicznej. Jest to więc finansowanie z zewnątrz z zamiarem osiągnięcia długo i krótkoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału. Istota inwestycji venture capital dotyczy zasilania kapitałem przedsiębiorstwa we wczesnej fazie jego rozwoju poprzez objęcie jego akcji lub udziałów. Inwestor finansujący z tytułu finansowania w ramach venture capital (fundusz venture capital) zostaje współwłaścicielem spółki.

8.10. Analiza SWOT

Klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej, jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości), O - Opportunities (możliwości), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie

i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W ramach analizy SWOT skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów gminy, jej atutów i problemów wynikających z przedstawionych uwarunkowań społecznych, gospodarczych, przyrodniczych, infrastrukturalnych i ekonomicznych.

Do mocnych stron gminy Obryte zakwalifikowano, takie elementy jak:

- wartościowy potencjał ludzki – mieszkańcy, zaangażowani w sprawy gminy i jej rozwoju;
- obiekty zabytkowe kościoły, cmentarze;
- wysoko rozwinięty system sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej;
- własne ośrodki zdrowia.

Do słabych stron gminy Obryte zaliczono:

- brak dobrze rozwiniętej infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej;
- brak na terenie gminy głównych szlaków komunikacyjnych (dróg wojewódzkich, krajowych oraz linii kolejowej);
- niedostateczna ilość planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy;
- brak dużych zakładów pracy.

Do szans gminy Obryte zaliczono:

- bardziej efektywna promocja gminy;
- rozwój agroturystyki;
- dostęp do funduszy unijnych;
- wykreowanie konkurencyjnego wizerunku gminy przyjaznej dla ludzi i środowiska;
- popyt na tereny inwestycyjne w otoczeniu terenów zieleni (duża lesistość gminy).

Do zagrożeń gminy Obryte zakwalifikowano:

- niedobór środków własnych gminy;
- niski przyrost naturalny;
- ucieczka firm w inne regiony kraju w poszukiwaniu odbiorców oferowanych usług i produktów;
- niekorzystne praktyki inwestycyjne, gdzie interes prywatnego inwestora przedkładany jest nad dobro ogółu zwłaszcza w warunkach braku regulacji prawnych w kontekście planowania przestrzennego.

9. Stan prawny gruntów

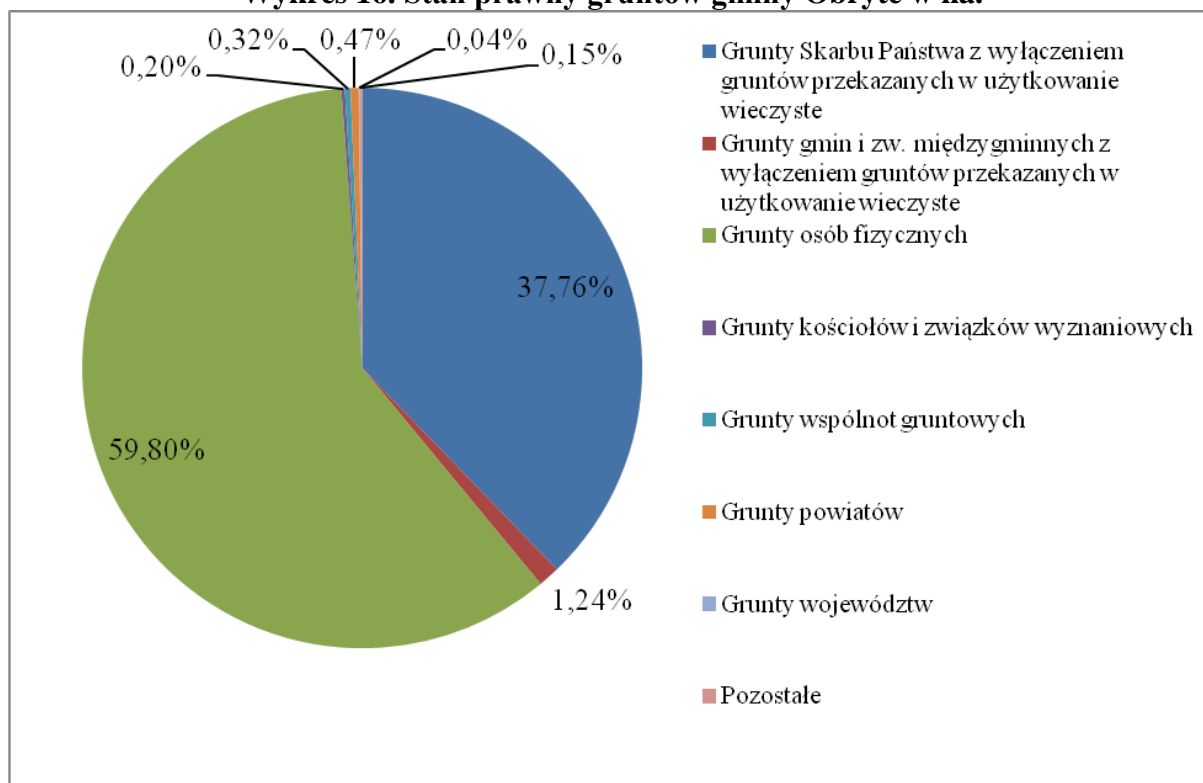
W poniższej tabeli i na wykresie zestawiono grunty gminy Obyryte według stanu prawnego. Dane pochodzą z Urzędu Gminy Obyryte.

Tabela 30. Stan prawny gruntów gminy Obyryte.

Wyszczególnienie gruntów	Powierzchnia ewidencyjna gruntów w ha
Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	5278
Grunty gmin i zw. międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste	173
Grunty osób fizycznych	8358
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	28
Grunty wspólnot gruntowych	45
Grunty powiatów	66
Grunty województw	6
Pozostałe	22
R A Z E M	13976

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy Obyryte.

Wykres 16. Stan prawny gruntów gminy Obyryte w ha.

Źródło: Opracowanie własne.

10. Występowanie obiektów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

10.1. Formy ochrony przyrody

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. 2018 r. poz. 142 z późn. zm.) rozróżnia następujące formy ochrony przyrody (art. 6 ust. 1):

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W granicach obszaru gminy Obryte znajdują się:

- 2 obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Puszcza Biała PLB140007 i Dolina Dolnej Narwi PLB140014),
- 2 rezerваты przyrody (rezerwat Bartnia i rezerwat Popławy),
- 2 pomniki przyrody (4 pojedyncze drzewa).

10.2. Obszar Natura 2000 Puszcza Biała

Kod obszaru: PLB140007

Data wyznaczenia: 2004-11-05

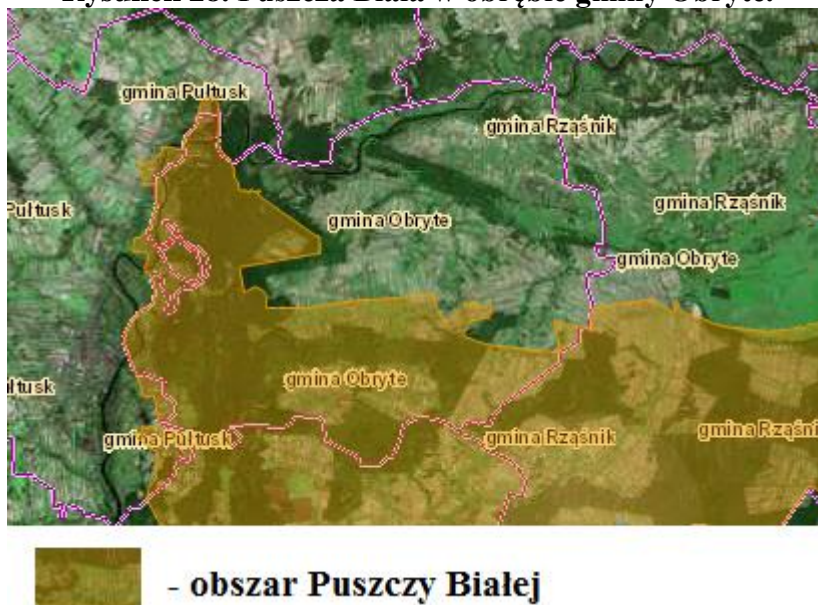
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21.07.2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.04.229.2313)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia

Powierzchnia [ha]: 83779,7400

Położenie administracyjne: obszar położony jest w województwie mazowieckim na terenie 5 powiatów: ostrowskiego, wyszkowskiego, pułtuskiego, ostrołęckiego i legionowskiego. Zasięg obszaru obejmuje teren 15 gmin, w tym na obszarze gminy Obryte, zajmując 6884 ha.

Rysunek 28. Puszcza Biała w obrębie gminy Obryte.

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>.

Położenie fizyczno-geograficzne: obszar położony jest na terenie dwóch makroregionów: na Nizinie Północnomazowieckiej i Nizinie Północnopodlaskiej oraz w niewielkim stopniu na północnych obrzeżach makroregionu Niziny Środkowomazowieckiej. Większość terenu Puszczy Białej to mezoregion Międzyrzecza Łomżyńskiego, obejmujący morenową i sandrową wysoczyznę położoną pomiędzy dolinami dwóch dużych nizinnych rzek: Bugu i Narwi.

Charakterystyka: Jest to wyżyna o wyrównanej powierzchni budowanej przez utwory piaszczyste i piaszczysto-gliniaste. Krawędź wysoczyzny opada wyraźną skarpą w kierunku dolin rzecznych Narwi i Bugu. Piaszczyste tarasy w obrębie doliny porośnięte są borami sosnowymi. Obszar stanowią głównie tereny leśne. Zajmują one większość terenu wysoczyzny i obejmują głównie drzewostany sosnowe rosnące na ubogich utworach glebowych. W mniejszym zakresie Puszcza Biała budowana jest przez liściaste gatunki drzew: dęba, olszę, brzozę. Tereny nieleśne funkcjonalnie związane są z dolinami niewielkich rzek, wzdłuż których rozwija się rolnictwo. Tereny te obecnie zajęte są głównie przez łąki, role oraz tereny zabudowane. Brak jest tu większych miejscowości, dominuje raczej zabudowa wiejska. Ekosystemy leśne to generalnie lasy iglaste, zdominowane przez sosnę. W części centralnej, do krawędzi skarpy doliny Narwi siedliska są nieco żyzniejsze, porastają je drzewostany liściaste. W dolinkach śródleśnych cieków występują lasy łąkowe i olsowe budowane przez olszę, brzozę i jesion. Łąki i pastwiska zachowały się głównie w dolinach rzeczek i strumieni. Zazwyczaj są to łąki użytkowane w sposób kośny lub kośno-pastwiskowy.

Tabela 31. Siedliska przyrodnicze na terenie Puszczy Białej.

Lp.	Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
1	N19 – Lasy mieszane	5,8
2	N23 – Pozostałe tereny (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe)	0,87
3	N16 – Lasy liściaste zrzucające liście na zimę	4,87
4	N06 – Wody śródlądowe (stojące i płynące)	0,18
5	N10 – Łąki wilgotne, łąki świeże	9,21
6	N07 – Torfowiska, mokradła, bagna, roślinność granicząca z wodami	0,04
7	N17 – Lasy iglaste	52,65
8	N12 – Ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie)	26,38

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>.

Jakość i znaczenie: W obszarze stwierdzono 20 lęgowych gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Wśród 11 gatunków uznanych za przedmioty ochrony aż 9 jest umieszczonych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Do przedmiotów ochrony należą zarówno gatunki leśne (bocian czarny, kobuz, lelek, dzięcioł czarny) jak i zamieszkujące mozaikowy krajobraz rolniczy (błotniak łąkowy, dudek, gąsiorek, jarzębatka) oraz wilgotne łąki (derkacz) i piaszczyste pola oraz ugory (świergotek polny, lerka). W przypadku świergotka polnego Puszcza stanowi największą ostoję tego gatunku w Polsce, a w przypadku lerki i lerka jedną z największych.

Tabela 32. Gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej występujące na terenie Puszczy Białej.

Lp	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ogólna ocena	Liczebność na terenie Puszczy Białej	Procent krajowej populacji
1	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	C	10 par	0,7 %
2	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	D	75 – 88 par	Nieistotne
3	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	D	7 – 10 par	Nieistotne
4	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	D	2 pary	Nieistotne
5	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	D	7 – 9 par	Nieistotne
6	Błotniak łąkowy	<i>Circus pygargus</i>	C	7 – 12 par	0,7%
7	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>	D	0 – 1 para	Nieistotne
8	Jarząbek zwyczajny	<i>bonasa bonasia</i>	D	-	Nieistotne
9	Derkacz	<i>Crex crex</i>	C	50 – 150 samców	0,4%
10	Żuraw	<i>Grus grus</i>	D	43 – 50 par	Nieistotne
11	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	B	100 – 150 par	3%
12	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	D	1 – 2 pary	Nieistotne
13	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C	300 – 350 par	0,9%
14	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	D	40 par	Nieistotne
15	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	C	900 par	0,5%

16	Jarzębatka	<i>Sylvia nisoria</i>	C	200 – 250 par	0,7%
17	Świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	C	300 – 350 par	2,7%
18	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	C	ok. 1000 par	0,17%
19	Ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	D	100 par	Nieistotne
20	Kobuz	<i>Falco subbuteo</i>	C	20 – 30 par	1%
21	Dudek	<i>Upupa epos</i>	C	100 – 150 par	1,5%
22	Siniak	<i>Columba oenas</i>	D	50 par	Nieistotne
23	Kszyk	<i>Gallinago Gallinago</i>	D	10 – 15 par	Nieistotne
24	Rycyk	<i>Limosa limosa</i>	D	2 pary	nieistotne
25	Krwawodziób	<i>Tringa tetanus</i>	D	1 para	Nieistotne
26	Kraska	<i>Coracias garrulus</i>	D	-	Nieistotne

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>.

10.3. Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi

Data wyznaczenia: 2007-10-13

Kod obszaru: PLB140014

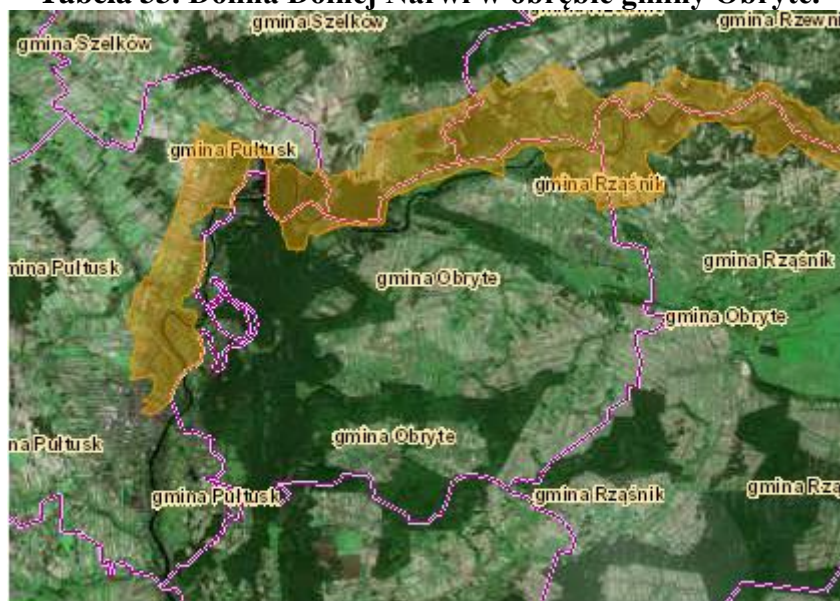
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. zmieniające Rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz.U.07.179.1275)

Rodzaj ochrony: Dyrektywa ptasia

Powierzchnia [ha]: 26527,9200

Położenie administracyjne: obszar położony w województwie mazowieckim i podlaskim, na terenie powiatów: pułtuskiego, makowskiego, wyszkowskiego, ostrołęckiego, łomżyńskiego, kolneńskiego. Zasięg obszaru obejmuje teren 19 gmin, w tym na obszarze gminy Obryte, zajmując 691,3 ha.

Tabela 33. Dolina Dolnej Narwi w obrębie gminy Obryte.

- obszar Doliny Dolnej Narwi

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>.

Położenie fizyczno-geograficzne: Nizina Północnomazowiecka między Łomżą a Pułtuskim.

Charakterystyka: długości nurtu rzeki Narew wynosi ok.140 km, a szerokość doliny zmienia się w zakresie 1,5-7 km. Niemal na całym odcinku rzeka silnie meandruje. Brzegi rzeki są generalnie strome, szerokość nurtu wynosi 80-100 m, występują tu wypłyenia i łachy, liczne są starorzecza. W dolinie występują zadrzewienia wierzbowe i olchowe oraz niewielkie połacie borów sosnowych. Obszary leśne są poprzeplatane terenami otwartymi, na których dominują pastwiska.

Tabela 34. Siedliska przyrodnicze na terenie Puszczy Białej.

Lp.	Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
1	N19 – Lasy mieszane	3,75
2	N23 – Pozostałe tereny (w tym miasta, wsie, drogi, wysypiska śmieci, kopalnie, tereny przemysłowe)	1,28
3	N16 – Lasy liściaste zrzucające liście na zimę	2,49
4	N06 – Wody śródlądowe (stojące i płynące)	5,87
5	N10 – Łąki wilgotne, łąki świeże	38,75
6	N17 – Lasy iglaste	13,04
7	N12 – Ekstensywne uprawy zbóż (w tym z zastosowaniem ugorowania w płodozmianie)	34,83

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>.

Jakość i znaczenie: Występuje co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 19 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Bardzo ważna ostoja ptaków wodno-błotnych, szczególnie w okresie lęgowym. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C3, C6) następujących gatunków ptaków: batalion (PCK), błotniak łąkowy, dubelt (PCK), kraska (PCK), krwawodziób, kulik wielki (PCK), kulon (PCK), łabędź krzykliwy, rybitwa białoczarna (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, rycyk, sieweczka rzeczna, sowa błotna (PCK), zimorodek. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C3) bataliona oraz stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga rybitwa białoskrzydła.

10.4. Rezerwat przyrody „Bartnia”

Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 kwietnia 1977 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. z 1977 r. Nr 10, poz. 64).

Data uznania: 1977-05-15

Powierzchnia [ha]: 14,6000

Rodzaj rezerwatu: leśny o charakterze częściowym

Typ rezerwatu: fitocenotyczny

Podtyp rezerwatu: zbiorowisk leśnych

Typ ekosystemu: leśny i borowy

Podtyp ekosystemu: borów nizinnych

Położenie: Rezerwat położony blisko koryta Narwi na zachodnim skraju gminy, na skraju Puszczy Białej w Nadleśnictwie Pułtusk, w leśnictwie Zambski. Znajduje się w obrębie wału nadrzecznego.

Rysunek 29. Położenie rezerwatu przyrody Bartnia.

Źródło: www.pultusk.warszawa.lasy.gov.pl, www.wikipedia.pl.

Charakterystyka: Teren charakteryzuje się zróżnicowaną, falistą rzeźbą. W momencie tworzenia był to rezerwat faunistyczny. Na samym początku celem ochrony było zachowanie miejsc lęgowych czapli siwej („czapliniec”). Jednak po pewnym czasie z powodu prowadzonych w pobliżu prac leśnych czaple opuściły to miejsce i przenieśli się na olchy stojące na mokradłach bliżej koryta Narwi i wsi Pawłówek. Rezerwat jednak nie został zlikwidowany ze względu na walory przyrodnicze tego miejsca – drzewostan sosnowy pochodzenia naturalnego w wieku 140-180 lat zachowany w stanie niezmienionym, z bogatą florą i fauną.

Fauna: wiewiórka, sarna, dzik, jeź, borsuk, ryjówka aksamitna, nornica ruda, zając szarak, jeleń, kuna leśna, tchórz zwyczajny, sowa pójdzka, wilga, kukułka, drozd śpiewak, słowik szary, pustułka, dzięcioł czarny, kowalik, mysikrólik, bocian czarny, kilka gatunków sikor, padalec, zaskroniec, żaba trawna, żmija zygzakowata, ropucha zwyczajna.

Flora: bogata, w runie występują m.in.: lilia złotogłów, konwalia majowa, kostrzewa owcza, pszeniec zwyczajny, borówka brusznica, kokoryczka wonna, wrzosa, gorysz pagórkowy, jastrzębiec kosmaczek, trzcinnik leśny, poziomka, goździk kartuzek, malina, kosmatka owłosiona, rozchodnik, gruszyczka jednostronna, niekiedy sasanka otwarta. Rośnie tu także kilka gatunków mchów: gajnik lśniący, widłoząb falisty, modraczek, rokitnik pospolity. Największą atrakcją rezerwatu są dwie sosny bartne rosnące na jego pn. krańcu, jedne z ostatnich, jakie ostały się jeszcze w Polsce. W tym też rejonie w głębokim parowie stanowiącym ślad jednego z dawnych koryt rzecznych rośnie pomnikowy dąb szypułkowy.

10.5. Rezerwat przyrody „Popławy”

Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 4 kwietnia 1977 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M. P. z 1977 r. Nr 10, poz. 64).

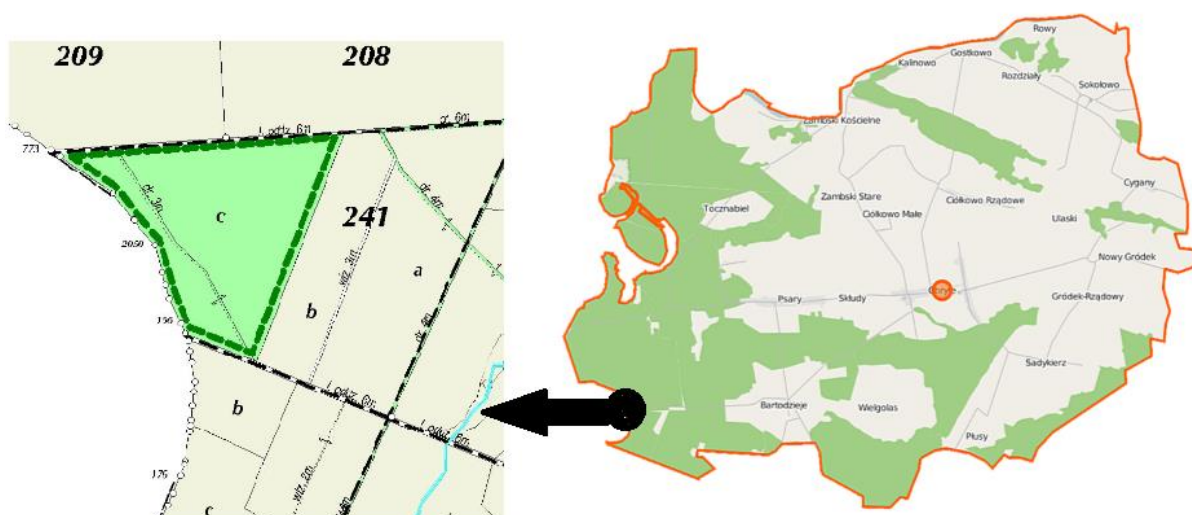
Data uznania: 1977-05-15

Powierzchnia [ha]: 6,2800

Rodzaj rezerwatu: leśny

Położony: w pobliżu należącego do miasta Pułtusk osiedla Popławy – skąd pochodzi nazwa rezerwatu. Od zachodu graniczy z gruntami wsi Grabówiec w leśnictwie Grabówiec. Usytuowany jest we wschodniej części uroczyska Popławy.

Rysunek 30. Położenie rezerwatu przyrody Popławy.

Źródło: www.pultusk.warszawa.lasy.gov.pl, www.wikipedia.pl.

Charakterystyka: od zachodu drzewostan rezerwatu dochodzi do wyraźnie zarysowanej skarpy stanowiącej lewobrzeżną krawędź doliny Narwi, opadającej kilkumetrowym uskokiem ku łąkom zwanym „bielami”, na których znajduje się przysiółek Biele. Obejmuje fragment typowego boru świeżego z ponad 180-letnimi drzewostanami sosnowymi, z dobrze wykształconym i charakterystycznym runem. Na pofałdowanej i rozciętej głębokimi jarami erozyjnymi krawędzi doliny występuje bór mieszany z dużym udziałem dębu, w tym starych okazów.

Flora: w podszyciu bardzo liczne jałowce, a także kruszyna, porzeczka czarna, malina. Spośród wielu gatunków roślin typowych dla borów mieszanych licznie spotykane są: mchy, wrzos, widłaki, orlica pospolita, narecznica samcza, kokoryczka wonna, konwalia majowa, borówka czarna, borówka brusznicowa, poziomka. Rzadziej występują orlik pospolity, sasanka, wawrzynek wilczętyko, pomocnik baldaszkowaty, goryczka wąskolistna. Występują także stanowiska roślin bardzo rzadkich: kosaciec syberyjski, pierwiosnka lekarska, lilia złotogłów, mieczyk dachówkowaty, miodunka wąskolistna.

Fauna: bóbr, dzik, jeź, wiewiórka, kret, ryjówka aksamitna, nornica ruda, tchórz zwyczajny, jelen, kuna leśna, borsuk, puszczyk, orzechówka, sójka, kilka gatunków sikorek i dzięciołów, kowalik, sowa pójdzka, kukułka, wilga, słowik śpiewak, pustułka, kos, zięba, brodziec samotny, jaszczurka zwinka, zaskroniec, padalec, żmija zygzakowata oraz ropucha zwyczajna i zielona.

10.6. Rezerwat przyrody „Wielgolas”

Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 3 grudnia 1981 r. (M.P. z 1981 r. Nr 29, poz. 271).

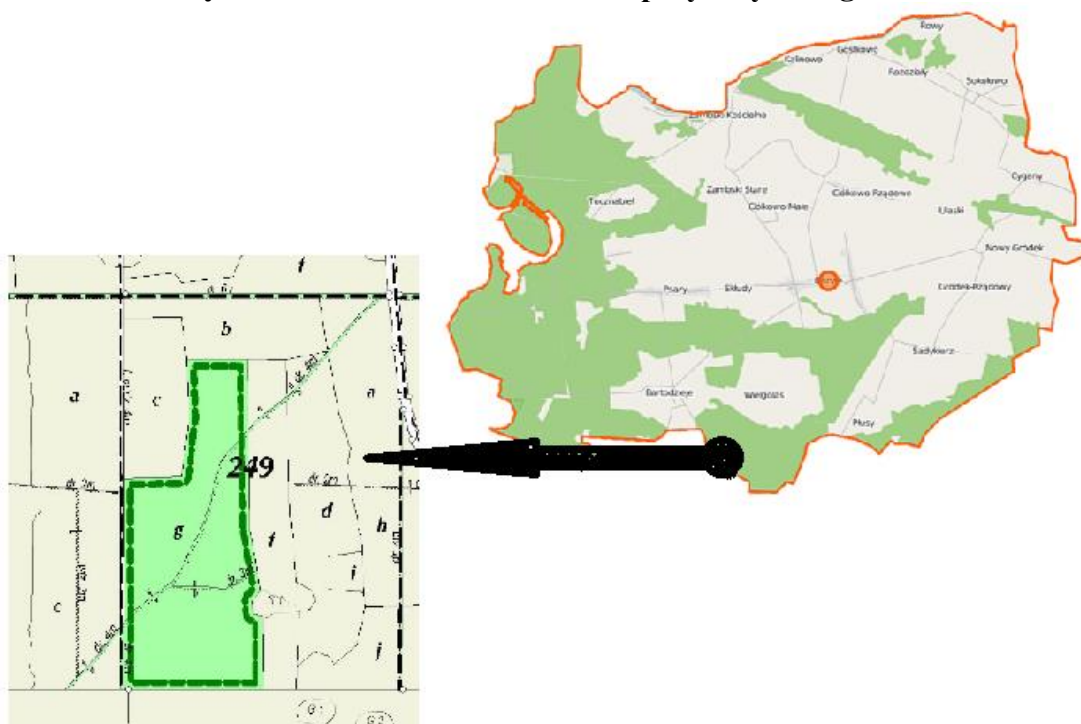
Data uznania: 1982-01-01

Powierzchnia [ha]: 6,7300

Rodzaj rezerwatu: leśny o charakterze częściowym

Położenie: w Nadleśnictwie Pułtusk, położony w gminie Zatory, położony tuż przy granicy z gminą Obryte.

Rysunek 31. Położenie rezerwatu przyrody Wielgolas.

Źródło: www.pultusk.warszawa.lasy.gov.pl, www.wikipedia.pl.

Charakterystyka: ochroną objęty jest tu fragment lasu mieszanego świeżego i boru świeżego o cechach zbliżonych do naturalnych. Górne piętro stanowi 120-, 180-letni drzewostan sosnowy z pięknymi sosnami masztowymi, piętro niższe tworzą drzewa liściaste, najczęściej dąb, grab i brzoza. Przyrodnicy zwracają uwagę na jeszcze jedno zjawisko ważne dla przyszłości tego rezerwatu. Rosnące tu sosny dożywają swego wieku i, wprowadzone w przeszłości sztucznie, nie odnawiają się (brak ich w podrościach). Można przypuszczać, że za kilkadziesiąt lat drzewostan rezerwatu przekształci się w grąd grabowo-dębowy z niewielką domieszką innych drzew liściastych, podobny do tego, jaki zachował się na pn. od rezerwatu od strony wsi Bartodzieje, gdzie rosną liczne stare dęby (część objęta ochroną jako pomniki przyrody).

Flora: w podszyciu występuje lipa, grab, leszczyna, jarzębina, kruszyna, a przy zachodniej granicy rezerwatu kolumnowe jałowce. W dobrze wykształconym, obfitym runie występuje wiele gatunków roślin typowych dla borów mieszanych, m.in. kilka gatunków mchów (płonnik, merzyk, rokieta, widłoząb), borówka czernica, poziomka, szczawik zajęczy, kostrzewa owcza, turzyca palczasta, perlówka zwisła, gwiazdnica wielkokwiatowa, tomka wonna, a także rzadsze: turzyca orzęsiona, zawilec, konwalia, konwalijka dwulistna, fiołki.

Flora: bogata awifauna, występują gatunki dzięciołów: zielony, pstry, duży, czarny, dzięciołek, krętogłów. Występuje tu także pełzacz leśny, kowalik, mysikrólik, puszczyk, pójdzka.

10.7. Nadbużański Park Krajobrazowy

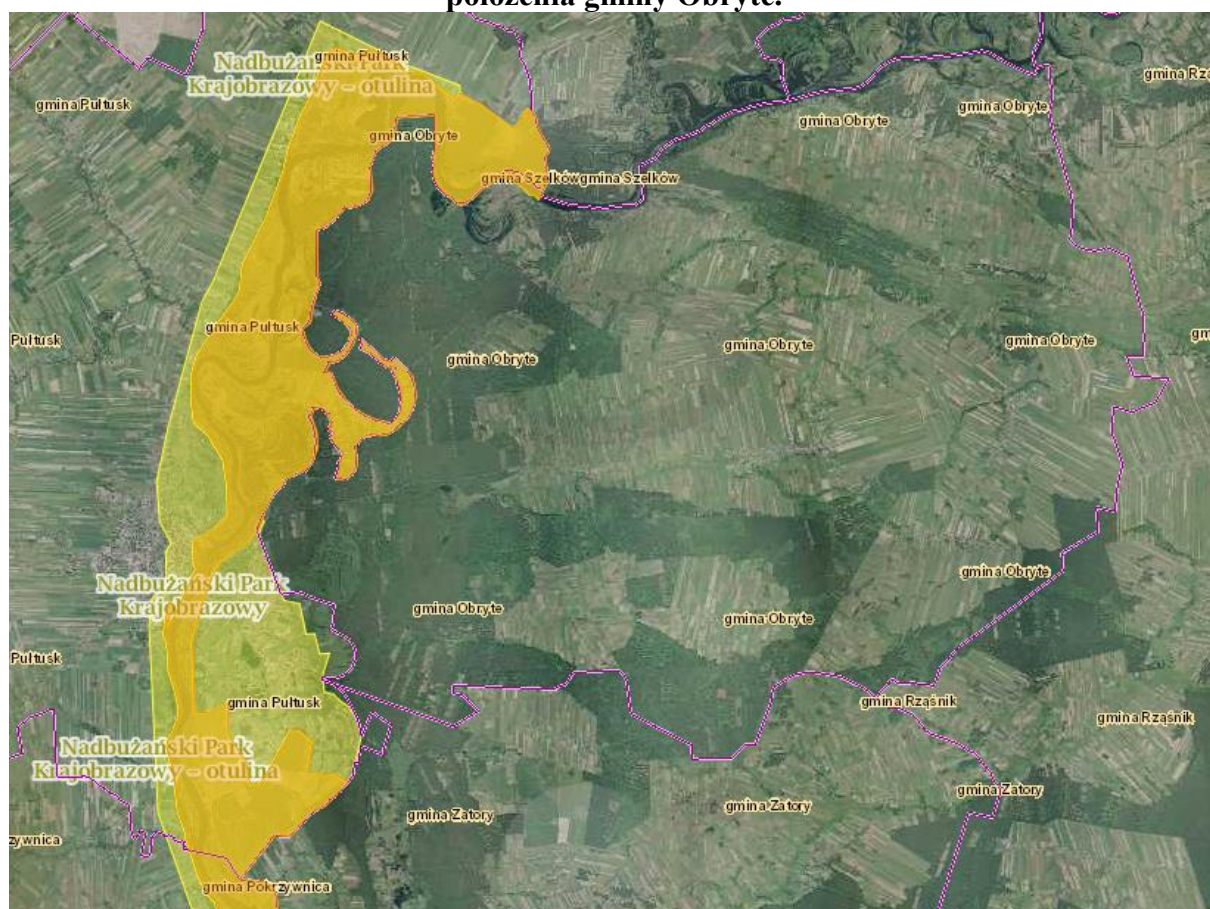
Data utworzenia: 1993-11-12

Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu: Rozporządzenie Nr 36/93 Wojewody Siedleckiego z dnia 30 września 1993 r. w sprawie utworzenia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego. Dz. Urz. Woj. Siedleckiego Nr 8, poz. 166 z 28 października 1993 r

Powierzchnia otuliny [ha]: 39,535.1992

Charakterystyka: Utworzony w dolnym biegu rzeki Bug, obejmuje fragment dolnej Narwi i Liwca. Do terenu Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego zalicza się obszary leśne Puszczy Białej, Borów Łochowskich i Lasów Ceranowskich. Nie leży w gminie Obryte, lecz bezpośrednio graniczy z gminą (rys. 47). Park został założony, aby uchronić przed zniszczeniem nie tylko brzegi pięknej meandrującej rzeki, ale także lasy i tradycyjną wiejską zabudowę, zwłaszcza w najbliższych okolicach. W obrębie parku zlokalizowanych jest 14 rezerwatów. Park jest istnym rajem dla miłośników ptaków. Duża jest także liczebność ssaków, szczególnie kopytnych, spotykane były bobry, wydry, a nawet wilki. Flora parku liczy około 1300 gatunków, w tym 38 gatunków drzew i 59 gatunków krzewów. Występuje tu 60 gatunków chronionych oraz 170 zaliczanych do rzadkich w skali kraju lub regionu.

Rysunek 32. Położenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>.

10.8. Pomniki przyrody

Za pomniki przyrody na terenie gminy Obryte, na podstawie Rozporządzenia Nr 37 Wojewody Mazowieckiego z dnia 18 sierpnia 2008 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu pułtuskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z dnia 07.09.2008 r. Nr 152, poz. 5335) uznano 2 elementy o unikatowych wartościach, są to 4 pojedyncze drzewa. Ich szczegółowa charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela 35. Pomniki przyrody występujące na terenie gminy Obryte.

Lp.	Nazwa i forma ochrony przyrody	Data utworzenia	Położenie geograficzne i administracyjne (obręb ewidencyjny, gmina, powiat, województwo)	Opis przedmiotu	Miejsce i data ogłoszenia aktu o uznaniu lub utworzeniu formy ochrony przyrody	Forma ochrony przyrody (w zakresie międzynarodowego prawa ochrony przyrody)
1.	Pomnik przyrody	15.03.1975r.	Gmina Obryte Nadleśnictwo Pułtusk - Leśnictwo Wielgolas oddz. 215	1.Dąb szypułkowy - obw. na wys. 1,3 m		

				470cm -wys. ca. 26m		
2.	Pomnik przyrody	15.03.1975r.	Gmina Obryte, Nadleśnictwo Pułtusk - Leśnictwo Zambski oddz. 31	1. Dąb szypułkowy - obw. na wys. 1,3 m 350m Wys. ca. 26m 2. 3.Dęby szypułkowe - obw. na wys. 1,3 m: 350, 270,290 cm -wys. ca. 23-25 m		

Źródło: Materiały pozyskane z Urzędu Gminy Obryte.

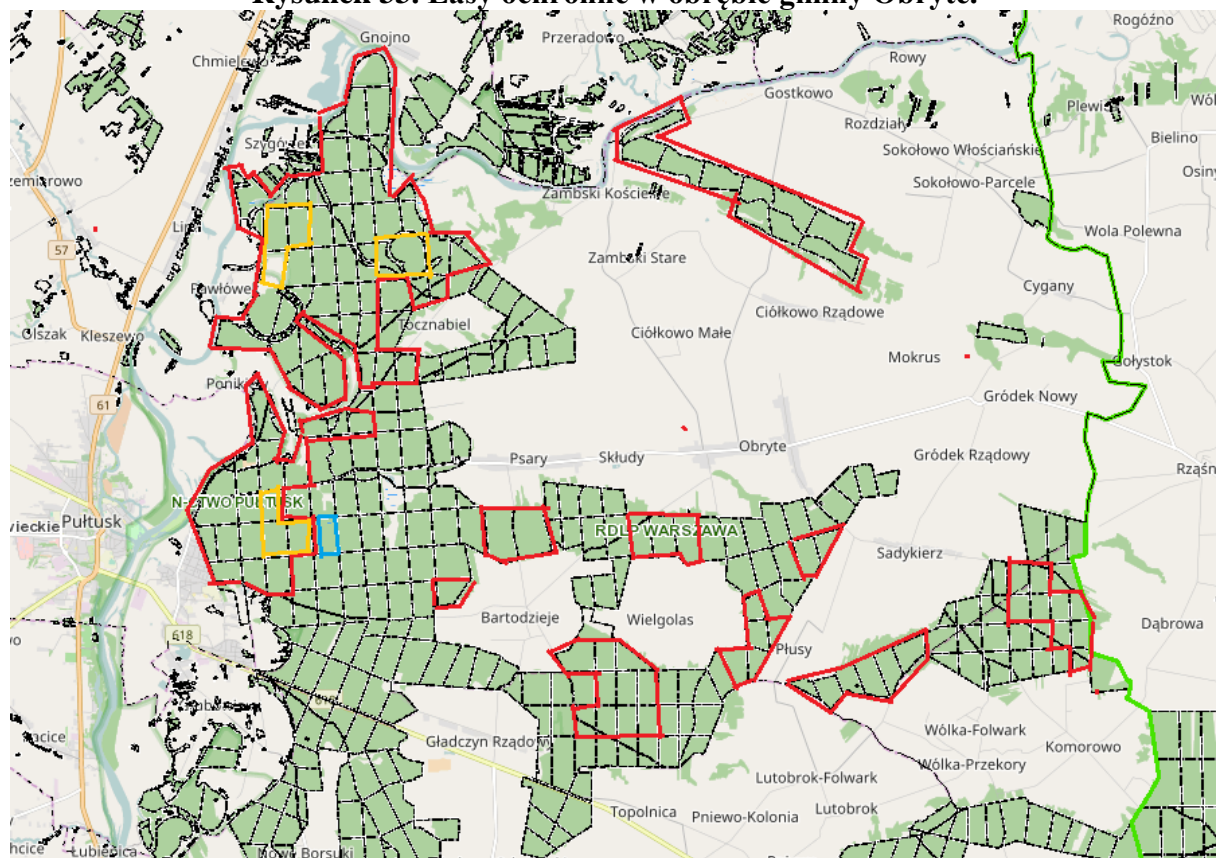
10.9. Zielone Płuca Polski

Cała gmina Obryte wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski. Cechy wyróżniające ten obszar stanowią szczególny, złożony, niezwykle atrakcyjny produkt. Tworzą go: niska gęstość zaludnienia i dostosowana do warunków naturalnych; zrównoważona sieć osadnicza; spokój i czyste powietrze; dobra jakość środowiska przyrodniczego; unikatowa różnorodność systemu przyrodniczego; atrakcyjne kompleksy lasów, jezior i użytków zielonych; możliwość obcowania z przyrodą nie zmienioną przez cywilizację; bogactwo oraz różnorodność kultur obyczajów; dobre warunki do produkcji zdrowej żywności i lokalizacji „czystego przemysłu”.

10.10. Lasy ochronne

Las ochronny to las pełniący (wyłącznie lub dodatkowo) funkcję pozaprodukcyjną związaną z ochroną gruntów, wód, infrastruktury oraz terenów zamieszkałych przez człowieka i zagrożonych skutkami zjawisk żywiołowych, np. powodzią. W gminie Obryte można wyróżnić lasy wodochronne, których główną funkcją jest ochrona stosunków wodnych na danym terenie, ochrona brzegów rzek przed obsuwaniem się i obrywaniem, ochrona przeciwpowodziowa, zatrzymywanie zanieczyszczeń dopływających z terenów przylegających do zbiorników wodnych i cieków. Występują w oddziałach: 5-14, 17, 18-42, 46, 48a, 49a-c, 54-57, 62-67, 77-80, 83- 86, 94-98, 111fgh, 113 bc, 116-120, 124-126, 131, 132, 140 –144, 149 fh, 150 dfg, 152 df, 153 dfg, 154 c-g, 155a-f, 159, 160a, 166-171, 173a, 180, 181, 195 –197, 199, 200, 202, 211- 215, 219, 220, 225-227, 245-248. Powyższe oddziały stanowią jednocześnie ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej. Zostały także wyróżnione oddziały występowania bociana czarnego – oddz. 40a-h, 41bcfg, 35, 36, 46a, 111h, 140, 141 (rys.). Lasy stanowią cenne fragmenty rodzimej przyrody w oddz. 139 dfi. Położenie lasów ochronnych na terenie gminy przedstawia rysunek 15.

Rysunek 33. Lasy ochronne w obrębie gminy Obryte.

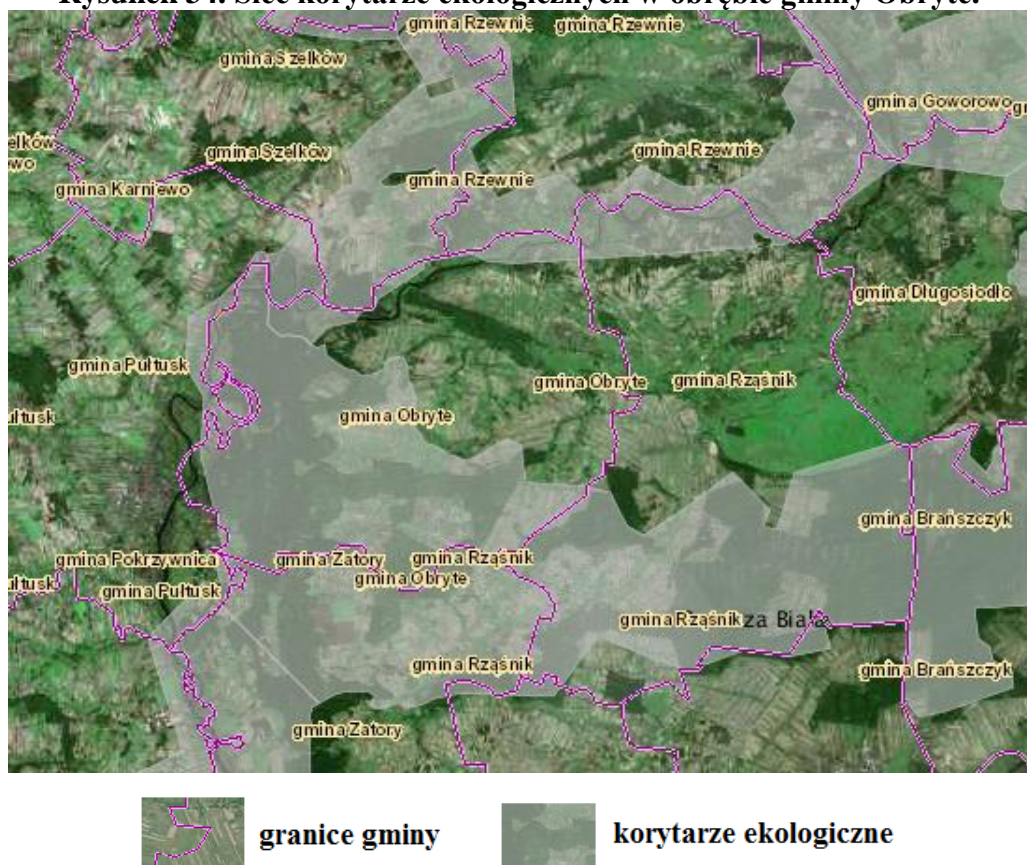
- lasy wodochronne
- lasy stanowiące jednocześnie ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej - bociana czarnego
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody

Źródło: <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portals/mapy>.

10.11. Korytarze ekologiczne

Ważnym elementem zapewniającym łączność i spójność ekologiczną są korytarze ekologiczne (rys. 16). Rola korytarzy posiada kluczowe znaczenie w ochronie przyrody oraz krajobrazu. Korytarze ekologiczne nie są prawną formą ochrony przyrody, jednakże przeciwdziałają izolacji najcenniejszych przyrodniczo obszarów, co w konsekwencji przyczynia się do utrzymania oraz wzrostu różnorodności na poziomie ekosystemu, gatunkowym oraz genowym (stała migracja gatunków flory i fauny).

Rysunek 34. Sieć korytarze ekologicznych w obrębie gminy Obryte.

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>.

Obszary niezabudowane, doliny rzek, łąki, lasy stanowią zasadniczy element systemu połączeń przyrodniczych i stwarza warunki do migracji fauny i flory. Korytarze ekologiczne w gminie najczęściej przyjmują postać pasa zieleni i cieków wodnych. Znaczącym korytarzem ekologicznym są: Puszcza Biała i Dolina Dolnej Narwi, wraz z znajdującymi się na jej obszarze dolinami rzecznyymi, lasami, i innymi ekosystemami. Wspomniane tereny tworzą ważny, krajowy korytarz ekologiczny EKONET, umożliwiający przemieszczanie się organizmów i zapobiegający izolacji parków narodowych i krajobrazowych. Struktura geomorfologiczna spełnia wymogi przyrodnicze, sprzyjające rozwojowi i zachowaniu siedlisk hydrogenicznym. W Dolinie Dolnej Narwi i Puszczy Białej istnieją sprzyjające warunki dla zachowania siedlisk roślinnych o charakterze półnaturalnym. Ponadto, obszary te tworzą warunki dla zachowania drobnoprzestrzennych fragmentów roślinności o wysokim stopniu naturalności. Dolina Narwi stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym. Narew wraz z Wisłą i Bugiem tworzą w Kotlinie Warszawskiej największy w kraju i jeden z największych w Europie węzeł wodny.

10.12. Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych

W stosunku do gruntów rolnych klasy bonitacyjnej I-III obowiązują przepisy dotyczące ochrony zasobów glebowych przez zmianą sposobu użytkowania, w myśl Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tj. Dz. U. 2017 r. poz. 1161). Stosownie do przepisów w/w/ ustawy zmianę przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nieleśne dokonuje się w procedurze sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

10.13. Ochrona gruntów leśnych

Ochrona zasobów leśnych powinna polegać przede wszystkim przeciwdziałaniu przeznaczaniu gruntów leśnych na cele nieleśne. Przed wycinką chronić należy zwłaszcza lasy ponadlokalnego systemu przyrodniczego gminy i regionu oraz lasy porastające wały wydymowe. Ponadto wskazane jest racjonalne kształtowanie terenów zieleni wysokiej poprzez zalesianie niektórych gruntów, mało przydatnych dla rolnictwa lub osadnictwa (grunty najniższych klas bonitacyjnych i nieużytki), w nawiązaniu do istniejących systemów zieleni, dostosowując nasadzenia do typu siedlisk naturalnych.

Przed wycinką chronić należy zwłaszcza lasy ponadlokalnego systemu przyrodniczego Gminy i regionu oraz lasy porastające brzegi wód i stoki wysoczyznowe o znacznym nachyleniu. Ponadto wskazane jest racjonalne kształtowanie terenów zieleni wysokiej poprzez zalesianie niektórych gruntów, mało przydatnych dla rolnictwa lub osadnictwa (grunty najniższych klas bonitacyjnych i nieużytki), w nawiązaniu do istniejących systemów zieleni, dostosowując nasadzenia do typu siedlisk naturalnych.

Podobnie jak w przypadku gruntów rolnych klasy I-III, zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokonuje się w drodze sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

10.14. Strefy ograniczonego użytkowania od linii elektroenergetycznych

Dla istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia oraz dla projektowanych linii elektroenergetycznych należy wyznaczyć pasy techniczne (strefy ograniczonego użytkowania) zgodnie z wytycznymi gestora sieci oraz obowiązującymi normami. W obszarze pasów technicznych (stref ograniczonego użytkowania) należy uwzględnić następujące wymagania:

- nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przeznaczonych na stały pobyt ludzi, w indywidualnych przypadkach odstępstwa od tej zasady może udzielić właściciel linii na określonych przez siebie warunkach;
- pod linią nie należy sadzić roślinności wysokiej, zalesienia terenów rolnych w pasie technicznym linii mogą być przeprowadzane w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną wysokość sadzonych drzew i krzewów;
- teren w pasie technicznym linii nie może być kwalifikowany jako teren przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową ani jako teren związany z działalnością gospodarczą (przesyłową) właściciela linii.

11. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów naturalnych zagrożeń geologicznych

Obszar gminy Obryte charakteryzuje stabilność morfodynamiczna tj. brak zagrożeń związanych z erozją i ruchami masowymi.

12. Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

12.1. Udokumentowane złoża kopalin

W granicach gminy Obryte znajdują się **dwa udokumentowane złoża kruszywa naturalnego:**

- **Złoże piasku ze żwirem „Tocznabiel-Kępista”** położone jest w obrębie tarasu nadzalewowego Narwi, na południe od wsi Gnojno. Tworzą je dwa bloki złożowe zajmujące powierzchnię 21 872 m² (blok A) i 20 419 m² (blok B). Serię złożową tworzy warstwa żwirowo-piaszczysta, charakteryzująca się dużą zmiennością, zarówno warunków zalegania, jak i jakości. Kopalinę stanowią płaski ze żwirem o miąższości od 4,9 m (blok B) do 5,3 m (blok A). Średnia grubość nadkładu w obu polach waha się od 3,7 do 3,8 m., i stanowią go gleba oraz piaski z detrytusem roślinnym. Złoże jest całkowicie zawodnione. Kopalina spełnia wymogi jakościowe dla kruszywa naturalnego grubego i może znaleźć zastosowanie w budownictwie ogólnym. Złoże nie jest eksploatowane.

- **Złoże kruszywa naturalnego „Gródek”** znajduje się we wsi Nowy Gródek. Kopalinę stanowią piaski ze żwirem o średniej miąższości 3,4 m. Średnia grubość nadkładu wynosi 0,9 m. Złoże nie jest eksploatowane.

Zasoby geologiczne ww. złóż przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Bilans zasobów złóż kopalin na terenie gminy Obryte wg stanu na 31.XII.2015 r.

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagrożenia	Zasoby geologiczne bilansowe	Zasoby przemysłowe	Wydobycie
1	Toczniabel-Kępiasta	R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C ₁)	413 tys. ton	Brak	Brak
2	Gródek	Z - złożo, z którego wydobyte zostało zaniechane	103 tys. Ton	Brak	Brak

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2015 r.

Dodatkowo stwierdzono występowanie:

- niedaleko złoża „Toczniabel-Kępiasta” serii piasków o różnej granulacji z soczewkami żwirowymi o miąższości od 1,7 do 12,0 m, średnio około 4,7 m, grubość nadkładu waha się od 2,5 do ponad 8,0 m, średnio około 4,5 m,
- częściowo na terenie gminy w sąsiedztwie dzielnicy Pułtusa - Popławy, na powierzchni 65 ha piasków ze żwirem. Miąższość serii złożowej wynosi od 1,0 do 4,7 m. (średnio: 2,7 m), a piaszczysty nadkład nie przekracza 4,0 m grubości,
- na wschód od Popław na obszarze 130 ha zawodnionych serii piaszczysto-żwirowych o miąższości od 3,6 do 5,0 m, pod nadkładem grubości 2,6-6,0 m.

12.2. Zasoby wód podziemnych

Zgodnie z regionalnym podziałem zwykłych wód podziemnych przyjętym w Atlasie Hydrogeologicznym Polski gmina Obryte znajduje się w obrębie **regionu mazowieckiego**.

Użytkowane są poziomy wodonośne **JCWPD nr 51 i JCWPD nr 54** (rys. 35), które związane są głównie z utworami czwartorzędowymi o zróżnicowanej miąższości, wahającej się od kilku do ponad 100 m, których podłoże stanowią trzeciorzędowe ily pliocenu lub seria burowęglowa miocenu.

Rysunek 35. Poziomy wodonośne na terenie gminy Obryte.

Źródło: www.psh.gov.pl.

Na obszarze gminy można wyróżnić **kilka piętér wodonośnych**, powiązane siecią hydrauliczną, lecz różniące się genezą. Występuje poziom:

- przypowierzchniowy – związany z utworami akumulacji rzecznej oraz z piasków fluwio-glacyjnych z okresu zlodowaceń północnopolskich i środkowopolskich. Warstwa wodonośna leży na poziomie 0 – 20 m, natomiast jej miąższość do 40 m. Występuje głównie w dolinie Narwi. Swobodne zwierciadło wody występuje przeważnie na głębokości mniejszej niż 5 metrów. Poziom wodonośny doliny Narwi nie jest izolowany od powierzchni terenu, co ma wpływ na sezonowe wahania zwierciadła jego wód, zależne także od stanów wody w rzece. Drenujący charakter Narwi determinuje główne kierunki spływu wód podziemnych omawianego obszaru.
- międzymorenowy (I) – obejmujący osady fluwio-glacialne zlodowaceń środkowopolskich oraz interglacjału mazowieckiego. Głębokość do poziomu wynosi do 0 do 40 m, warstwa wodonośna osiąga miąższość do 60 m (izolowana jest warstwą glin zwałowych). Poziom znajduje się strefowo głównie w dolinie Narwi i wysoczyźnie. Występuje on w śródglinowych warstewkach lub soczewkach piasków części wysoczyzny. Przydolinne formy tego poziomu wypełniają piaski średnio i gruboziarniste ze żwirem, rzadziej drobnoziarniste, o miąższ ościach przekraczających nawet 30 m. Drugi poziom wodonośny

wysoczyzny może mieć bardzo zróżnicowaną izolację, w zależności od głębokości występowania warstwy wodonośnej. Występują więzi hydrauliczne między pierwszym poziomem wód doliny Narwi, a drugim poziomem wodonośnym wysoczyzny.

- międzymorenowy (II) – występuje w piaskach wodnolodowcowych, związany z działalnością lądolodu zlodowaceń południowopolskich. Jest to poziom dobrze izolowany, występuje na wysokości 50 – 120 m, a poziom wodonośny znajduje się na głębokości 60 m. Występuje dość powszechnie na obszarze gminy. Nie wykształcił się jedynie w okolicach Sokołowa i Obrytego. Trzeci poziom wodonośny również drenowany jest przez rzekę Narew.

Dodatkowo w centralnej i południowej części można wyróżnić strop pliocenu. Jednak warstwa wodonośna jest tutaj słabo wykształcona w postaci piasków pylastych o znikomej miąższości.

Obszar opracowania położony jest w obrębie zbiorników: **GZWP 215 – Subniecka Warszawska** oraz **GZWP 215 A – Subniecka Warszawska – część centralna**. Ze względu na dominujące znaczenie użytkowe piętra czwartorzędowego poziomu wodonośnego, poziomy wodonośne piętra trzeciorzędowego nie zostały ostatecznie rozpoznane.

Na terenie gminy wydzielono jednostki hydrogeologiczne:

- **Jednostka 6 aQII/Q** – jednostka ta obejmuje dolinę Narwi. Przestrzenny rozkład miąższości ma charakter pasmowy z wyraźnie zaznaczającymi się dwoma równoległe biegnącymi wzdłuż doliny przegłębieniami, gdzie miąższość wodonośca przekracza 30 m. Między tymi formami oraz w strefach przykrawędziowych doliny miąższości są mniejsze 10 - 20 m i mogą w skrajnych przypadkach być zaledwie kilkumetrowe. Przeciętną miąższość określono na 17 m. Przewodność w przedziale 42 - 968 m²/24h, przeciętna 320 m²/24h. Wydajność wynosi od 10 m³/h do ponad 70 m³/h. Utwory poddolinne są rozpoznane studniami wierconymi do głębokości niespełna 80 m. Warstwa wodonośna o miąższości 14 - 16 m, występuje na głębokości 56 - 59 m. Między trzecim poziomem wysoczyzny, a pierwszym poziomem doliny Narwi nie występują więzi hydrauliczne.
- **Jednostka 10 bQI** – występuje w okolicy miejscowości Zambski Kościelne, studnie wiercone do głębokości 69,5 m. Główny użytkowy poziom wodonośny,

wykształcony jako piaski drobnoziarniste i pylaste rozdzielone mułami lub iłami, występuje na głębokości około 25 - 30 m i jest słabo izolowany od powierzchni terenu. Przewodność wynosi $30 \text{ m}^2/24\text{h}$, przy średniej miąższości około 25 m. Wydajność to przedział 10 - 30 m^3/h .

- **Jednostka 11 abQII/Q** – występuje w przydolinnej strefie lewobrzeżnej wysoczyzny. Główny poziom użytkowy rozpoznany studniami wierconymi, występuje w pobliżu doliny na głębokości 2 - 3 m i bardziej ku wschodowi do 15 m. Słaba izolacja od powierzchni terenu istnieje tylko we wschodniej części jednostki. Miąższość piasków różnoziarnistych ze żwirem, drugiego tu poziomu wysoczyzny wynosi średnio 21 m, a przewodność $290 \text{ m}^2/24\text{h}$. Wydajność potencjalną studni określono na 30 - 70 m^3/h .
- **Jednostka 12 bQI** – położona w obrębie lewobrzeżnej części wysoczyzny na południu gminy. Główny poziom użytkowy rozpoznany studniami wierconymi znajduje się na głębokości 20 – 35 m i jest słabo izolowany od powierzchni terenu. Wodonoścem trzeciego tu poziomu wysoczyzny są piaski drobnoziarniste o miąższości od około 10 m na północy do niespełna 30 m na południu. Przeciętna przewodność wynosi około $100 \text{ m}^2/24\text{h}$ natomiast wydajność $20 \text{ m}^3/\text{h}$ – $50 \text{ m}^3/\text{h}$. W centralnej i południowej części gminy wydzielono obszar bez użytkowego poziomu wodonośnego, związanego z kulminacją podłoża plioceńskiego (wypiętrzenia iłów plioceńskich) i braku utworów stanowiących warstwy wodonośne.
- **Jednostka 2 aQII/Q** – jednostka obejmuje dolinę Narwi. Głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest na ogół pierwszy od powierzchni poziom utworzony z rzecznych osadów zlodowacenia północnopolskiego oraz z wodnolodowcowych piasków zlodowacenia środkowopolskiego. Główny użytkowy poziom wodonośny występuje na głębokości mniejszej niż 5 metrów. Średnia miąższość wynosi 23 m. Przewodność w granicach $100 - 200 \text{ m}^2/24\text{h}$. Wydajność potencjalna w zakresie od 30 do 70 m^3/h .
- **Jednostka 4 aQI** – jednostka obejmuje niewielki fragment gminy w okolicy wsi Cygany. Główny użytkowy poziom wodonośny stanowi pierwszy poziom wodonośny w utworach czwartorzędowych. Poziom ten występuje na głębokości do 5 m, cechuje się niską odpornością na zanieczyszczenie. Lokalnie, w rejonie Cygan zwierciadło wody jest lekko napięte. Na pozostałym obszarze zwierciadło

jest swobodne. Średnią miąższość przyjęto w wysokości 10 m. Przewodność średnia wynosi $180 \text{ m}^2/24\text{h}$, wydajność w zakresie $10 - 50 \text{ m}^3/\text{h}$.

Jednostka 5 cQI – jednostka obejmuje fragment gminy w okolicy wsi Gródek Główny poziom użytkowy występuje na głębokości ponad 100 m w rejonie Gródka. Średnia miąższość poziomu wodonośnego wynosi 22 m. Wodoprzewodność w rejonie Gródka wynosi $<100 \text{ m}^2/24\text{h}$ i zwiększa się w kierunku wschodnim osiągając w rejonie Rząśnika ok. $400 \text{ m}^2/24\text{h}$. Wydajności w granicach $10-30 \text{ m}^3/\text{h}$ w okolicach Gródka, a w okolicach Rząśnika – $100 \text{ m}^3/\text{h}$. Poziom jest dobrze izolowany, wykazuje wysoką odporność na zanieczyszczenie.

12.3. Udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach obszaru gminy Obryte nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

13. Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych na podstawie przepisów odrębnych

W granicach obszaru gminy Obryte występuje teren górniczy o nazwie „GRÓDEK”. Obszar i teren górniczy został ustanowiony decyzją nr 283/16/PE.I udzielającą koncesji na wydobywanie piasków skaleniowo-kwarcowych ze złoża „Gródek” udokumentowanego na działkach nr 84/1, 84/2, 84/3 położonych w obrębie Gródek Nowy. Ustanowiony obszar i teren górniczy stanowi powierzchnię 46913 m^2 . Projekt zagospodarowania złoża został zatwierdzony decyzją znak: PE-I.7427.50.2016.KK z dnia 23 maja 2016 r.

Na podstawie ww. koncesji po działalności górniczej rekultywację i zagospodarowanie terenu należy prowadzić zgodnie z ustaleniami przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w uzgodnieniu z właściwymi organami określonymi w tych przepisach.

14. Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

14.1. Komunikacja drogowa

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi gminne:

Tabela 37. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Obryte.

Lp.	Nowy numer drogi	Stary numer drogi	Lokalizacja drogi /nazwa drogi/ miasto	Powiat / miasto na prawach powiatu	gmina
1.	340201W	2823001	Komorowo-Sandykierz	pułtuski	Obryte
2.	340202W	2823002	Sokołowo-Bielino	pułtuski	Obryte
3.	340203W	2823003	Bartdzieje-Psary	pułtuski	Obryte
4.	340204W	2823004	Bartdzieje-Wielgolas	pułtuski	Obryte
5.	340205W	2823005	Bartdzieje-Pniewo-Kolonia	pułtuski	Obryte
6.	340206W	2823006	Toczniabel-Zambski Kościelne-Ciółkowo Gródek	pułtuski	Obryte
7.	340207W	2823007	Rowy-Sokołowo Parcele-Obryte	pułtuski	Obryte
8.	340208W	2823008	Psary-Nowiny-Ciółkowo Małe	pułtuski	Obryte
9.	340209W	2823009	Toczniabel-Zambski Kościelne	pułtuski	Obryte
10.	340210W	2823010	Rozdziały-Sokołowo	pułtuski	Obryte
11.	340211W	2823011	Popławy-Zambski	pułtuski	Obryte
12.	340212W	2823012	Gródek-Cygany	pułtuski	Obryte
13.	340213W	2823013	Popławy-Pawłówek	pułtuski	Obryte
14.	340214W	2823014	Toczniabel-Ciółkowo Małe	pułtuski	Obryte
15.	340215W	2823015	Psary-Zambski	pułtuski	Obryte
16.	340216W	2823016	Bartdzieje-Popławy	pułtuski	Obryte
17.	340217W	2823017	Sokołowo Parcele-Ułaski-Obryte Kolonia	pułtuski	Obryte
18.	340218W	bn	Sandykierz-gr. gminy	pułtuski	Obryte
19.	340219W	3424W	Obryte Kolonia-Sandykierz	pułtuski	Obryte
20.	340220W	3425W	Sandykierz-Gródek Rządowy	pułtuski	Obryte
21.	340221W	bn	Psary Nowiny do drogi powiatowej Pułusk-Porządzie	pułtuski	Obryte
22.	340222W	bn	droga w m. Psary- od drogi powiatowej 4407W do wsi Psary (maliki)	pułtuski	Obryte
23.	340223W	bn	droga w m. Zambski Kościelne- od drogi gminnej nr 340211W do drogi powiatowej nr 3434W	pułtuski	Obryte

Źródło: Opracowanie własne według na podstawie danych Urzędu Gminy Obryte.

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

Tabela 38. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Obryte.

Lp.	Nr drogi	Klasa	Nazwa ciągu drogowego	Odcinek na terenie powiatu pułtuskiego	Od km do km	długość
1.	3421W	L	Sokołowo-Obryte-Pniewo-Zatory	Lutobork Folwark-Lutobork-Pniewo	12+295 do 23+069	10,774 km
2.	3422W	L	Lemany-Obryte	Lemany-Pniewo-Kolonia Wielgolas-Obryte	0+000 do 3+700	3,700 km
3.	3433W	L	Gostkowo-Obryte-Gładczyn	Gostkowo-Ciółkowo	0+000 do 24+203	24,203 km

4.	3434W	Z	Obryte-Zambski-Zakrzewo	Obryte-Ciółkowo Małe-Zambski Stare-Zambski Kościelne-Kalinowo-Gostkowo-Rozdziały-Sokołowo Włociańskie-Cygany	0+000 do 16+397	16,397 km
----	-------	---	-------------------------	--	-----------------	-----------

Źródło: Opracowanie własne według na podstawie danych Urzędu Gminy Obryte.

Przez teren gminy Obryte przebiega również fragment drogi wojewódzkiej nr 618 obejmujący obszar działki nr 393/1. Graficzne rozmieszczenie dróg przebiegających przez teren gminy Obryte przedstawiono na załączniku graficznym do Studium.

14.2. Komunikacja kolejowa

Przez teren gminy Obryte nie przebiega linia kolejowa.

14.3. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę obszaru gminy Obryte realizowane jest za pomocą trzech stacji wodociągowych. Z sieci wodociągowej korzysta 23 na 24 miejscowości gminy⁶.

W układzie gminy woda dostarczana jest z ujęć zlokalizowanych w miejscowościach: Bartodzieje, Cygany i Gródek Rządowy. Wydajność stacji wynosi: Bartodzieje – 704,0 m³ wody/dobę, Cygany – 523,6 m³ wody/dobę, Gródek Rządowy – 630,0 m³ wody/dobę. Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie gminy według stanu GUS na koniec 2015 r. wynosiła 89,3 km. Stacje doprowadzają wodę do 1463 przyłączy wodociągowych, do 20 sołectw, tj. 98% ludności gminy.

Tabela 39. Urządzenia wodociągowe na terenie gminy Obryte.

Lp.	URZĄDZENIA WODOCIĄGOWE	2015 r.
1.	Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	89,3
2.	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	1463
3.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (os.)	4180
4.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca (m ³)	33,3

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy Obryte.

Sieci wodociągowej nie posiadają dwie miejscowości to jest Rowy (sołectwo Kalinowo-Gostkowo-Rowy) oraz Mokrus (sołectwo Gródek Rządowy-Mokrus).

⁶ Materiał źródłowy: Strategia Rozwoju Gminy Obryte na lata 2016-2025

14.4. Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków typu biologicznego, we wsiach: Obryte, Psary i Gródek Rządowy. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy według stanu GUS na koniec 2015 r. wynosiła 27,3 km, ilość przyłączy 546 sztuk. Wydajność oczyszczalni wynosi: Obryte – 250,0 m³ wody/dobę, Psary – 53,4 m³ wody/dobę, Gródek Rządowy – 100,0 m³ wody/dobę. Na terenie gminy nie ma obecnie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 40. Urządzenia sieciowe kanalizacyjne na terenie gminy Obryte.

Lp.	URZĄDZENIA SIECIOWE KANALIZACYJNE	2015 r.
1.	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	27,3
2.	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	546
3.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (os.)	1676

Źródło: Opracowano na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Urzędu Gminy Obryte.

14.5. Elektroenergetyka

Na obszarze gminy Obryte zlokalizowane są linie napowietrzne średniego napięcia SN i nn. Stan linii elektroenergetycznych, przebiegających przez teren gminy określa się jako dobry.

14.6. Gazownictwo

Według Strategii Rozwoju Gminy Obryte na lata 2016-2025 na terenie gminy Obryte nie funkcjonuje spółka dostarczająca gaz jak również sieć gazu przewodowego. Ze względu na duże rozproszenie zabudowy oraz coraz lepszą dostępność alternatywnych źródeł energii budowa sieci gazowej w gminie Obryte jest nieopłacalna z punktu widzenia potencjalnego przedsięwzięcia.

14.7. Ciepłownictwo

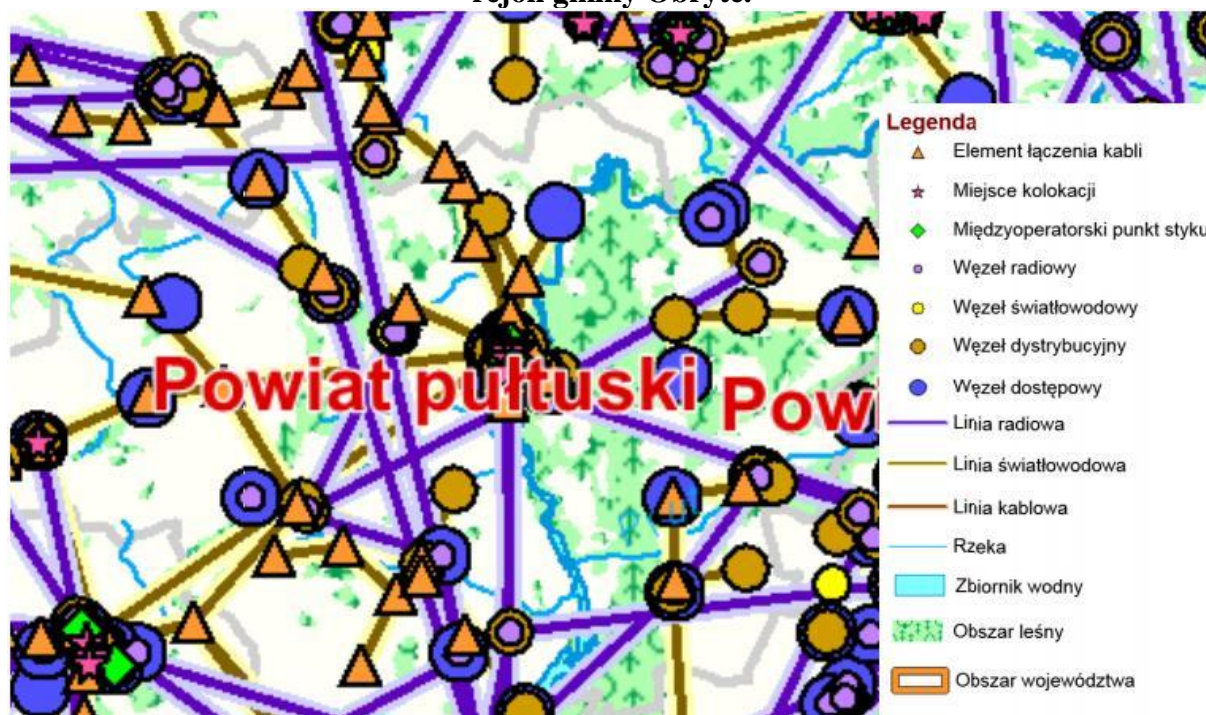
Przez teren gminy Obryte nie przebiega sieć ciepłownicza. Podstawowym sposobem pokrywania potrzeb cieplnych gminy są indywidualne źródła ciepła oraz lokalne kotłownie. Do produkcji ciepła wykorzystuje się głównie węgiel, koks, olej opałowy, gaz płynny propan-butan, drewno oraz energię elektryczną.

14.8. Telekomunikacja

Weryfikacji występującej na terenie gminy Obryte infrastruktury telekomunikacyjnej dokonano na podstawie *Raportu pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną*

wykonanego przez Urząd Komunikacji Elektronicznej w 2015 r.

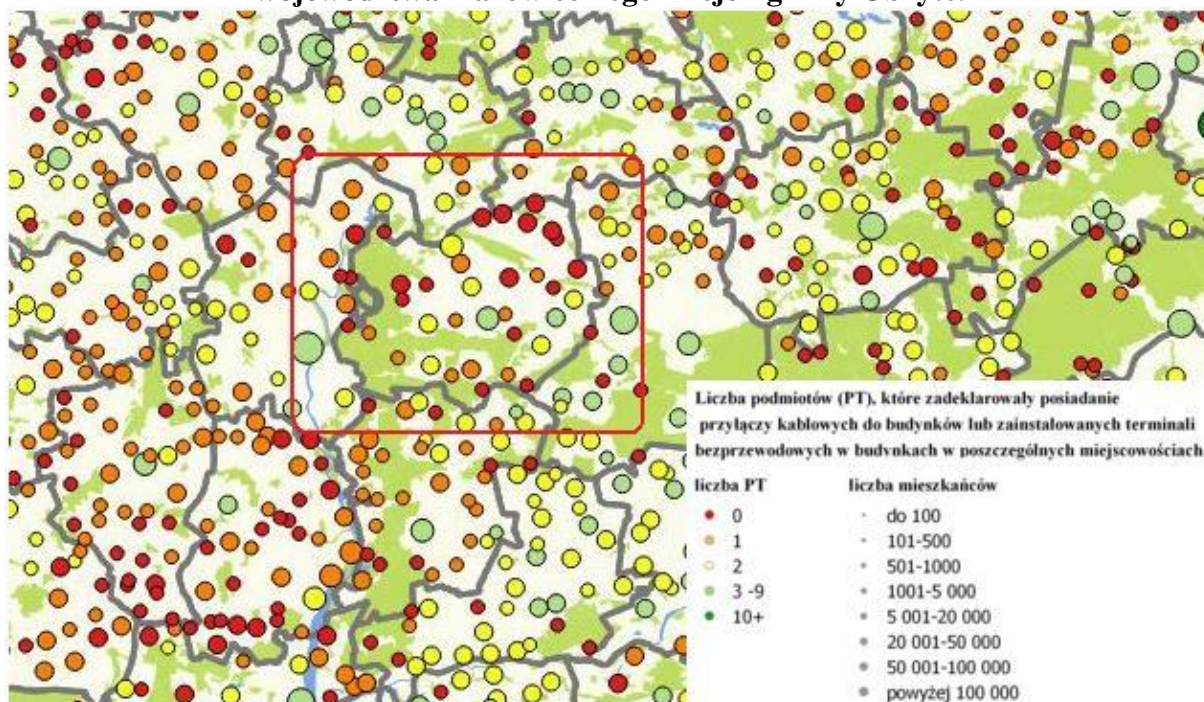
Rysunek 36. Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej województwa mazowieckiego – rejon gminy Obryte.

Źródło: Raport pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną UKE z 2015 r.

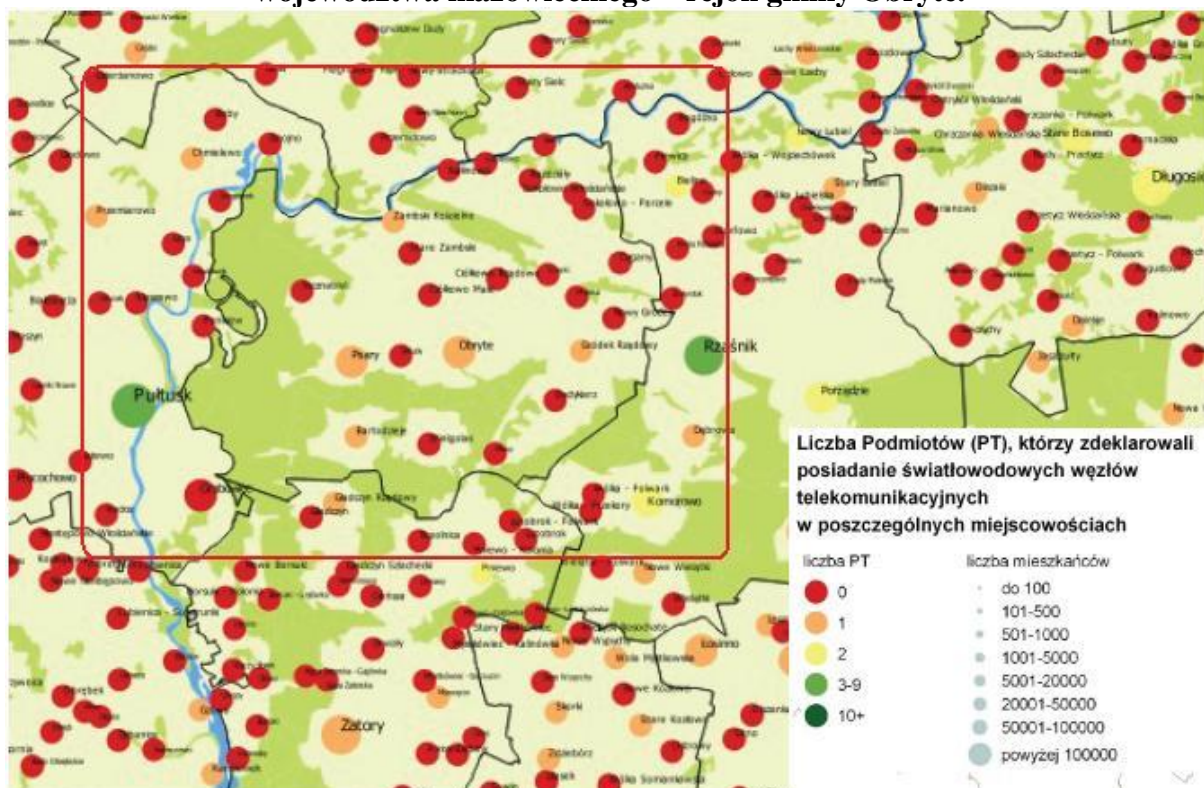
Na powyższym rysunku przedstawiono liczbę przedsiębiorców telekomunikacyjnych posiadających przyłącze kablowe do budynków lub zainstalowanych terminali bezprzewodowych. Z przedstawionego poniżej rysunku wynika, że powierzchnię gminy Obryte obsługują różni operatorzy telekomunikacyjni.

Rysunek 37. Zasięg działania sieci kablowych i bezprzewodowych na terenie województwa mazowieckiego – rejon gminy Obryte.

Źródło: Raport pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną UKE z 2015 r.

Rysunek 38. Występowanie światłowodowych węzłów telekomunikacyjnych na terenie województwa mazowieckiego – rejon gminy Obryte.

Źródło: Raport pokrycia Polski infrastrukturą telekomunikacyjną UKE z 2014 r.

Przez teren gminy Obryte przebiegają światłowody telekomunikacyjne należące do jednego przedsiębiorstwa.

14.9. Gospodarka odpadami

Podstawą funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi na terenie województwa mazowieckiego, w tym na terenie gminy Obryte, jest „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2016-2021 z uwzględnieniem lat 2022 - 2027”, z listopada 2015 roku. W myśl tego Dokumentu: podstawą tworzenia i funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w kraju jest jego regionalizacja. Według tej zasady w województwie mazowieckim wyodrębnionych zostało 6 regionów gospodarki odpadami komunalnymi (...), na terenie których wskazano regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych oraz instalacje służące do zastępczej obsługi regionów. Gmina Obryte, położona jest w Regionie Zachodnim, liczącym łącznie 95 gmin.

Wraz z uchwaleniem Planu gospodarki odpadami zostały wyznaczone regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie oraz regionalne instalacje do przetwarzania odpadów w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów.

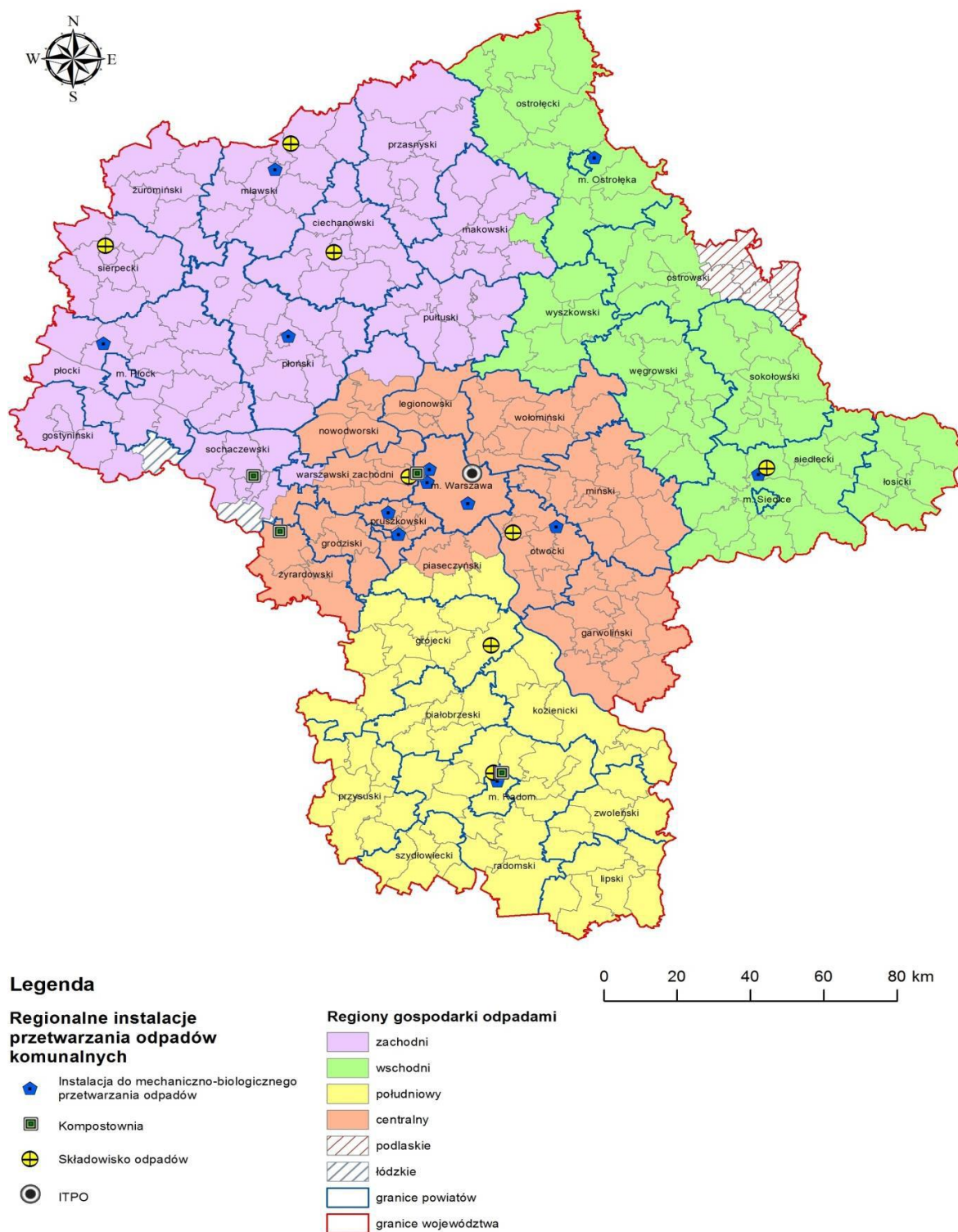
Zgodnie z powyższym Dokumentem, dla Regionu Zachodniego instalacjami do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych są:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o., ul. Adama Mickiewicza 4, 09-100 Płońsk;
- NOVAGO Sp. z o.o., ul. Płocka 102, 06-500 Mława;
- Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/ Płocka Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością; 09-413 Sikórz; Kobierniki 42.

Dodatkowo, zgodnie z powyższym Dokumentem, w ramach Regionu Zachodniego przewidziano instalacje zastępcze do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów, na wypadek awarii instalacji regionalnej lub niemożliwości przyjmowania odpadów przez instalację regionalną z innych przyczyn:

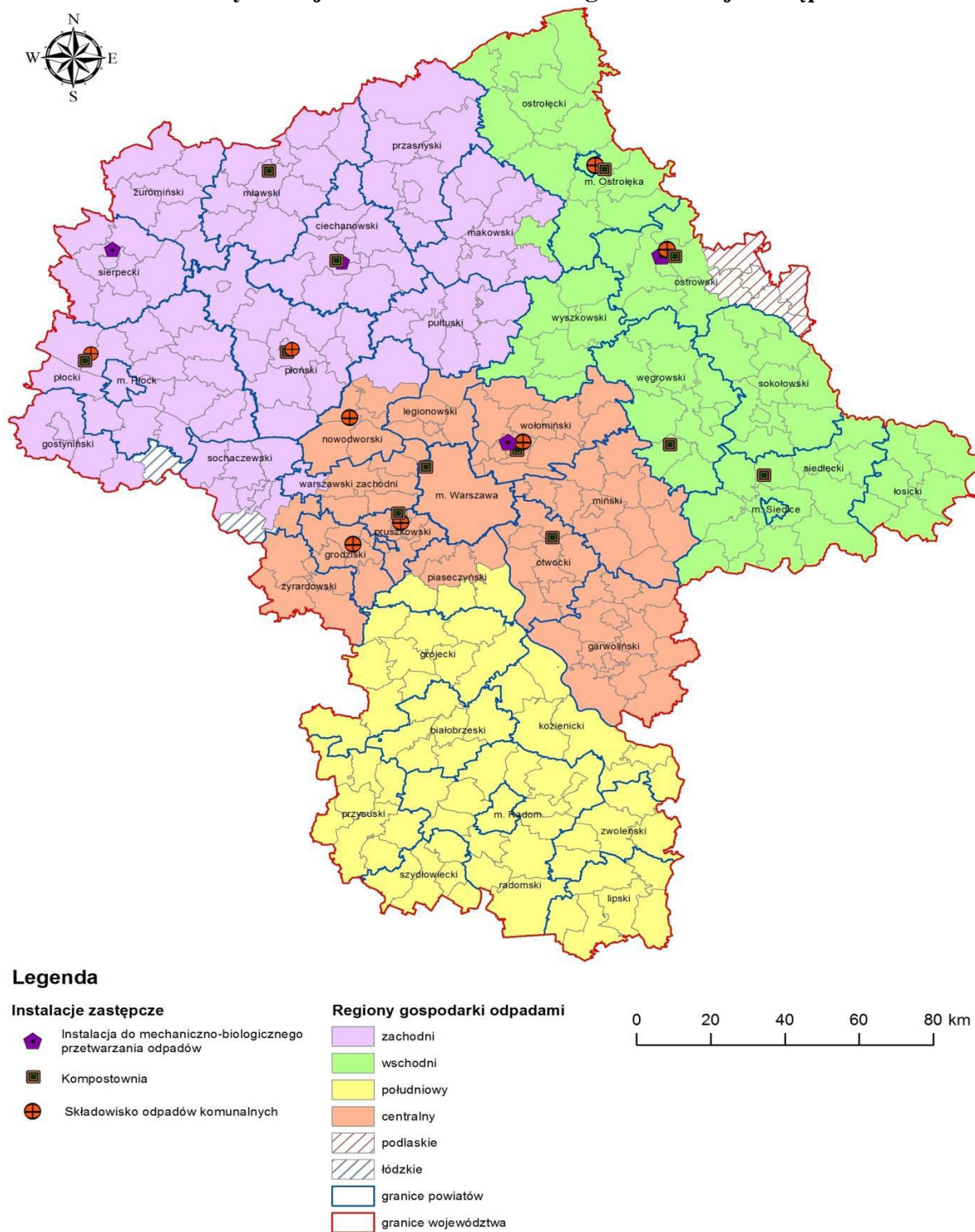
- PUK Sp. z o.o. w Ciechanowie, ul. Gostkowska 83, 06 -400 Ciechanów;
- ZGKiM Sp. z o.o. ul. Traugutta 30, 09 – 300 Sierpc.

Rysunek 39. Położenie gminy Obryte w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2016 - 2021 z uwzględnieniem lat 2022 - 2027.

Rysunek 40. Położenie gminy Obryte w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – instalacje zastępcze.

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2016 - 2021 z uwzględnieniem lat 2022 - 2027.

15. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

W niniejszym rozdziale odniesiono się do dokumentów strategicznych dotyczących szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego.

Wykorzystano takie dokumenty jak:

- Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju;
- Krajowy Program Zwiększania Lesistości;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego;
- Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Mazowieckiego;
- Strategię Rozwoju Powiatu Pułtuskiego.

15.1. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju

Dnia 13 grudnia 2011 r. Rada Ministrów przyjęła Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030 roku. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego nadrzędnym celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych w dążeniu do konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie czasu.

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju do 2030 roku kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymanie ładu przestrzennego, ponieważ decyduje on o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe. Formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego. Poniżej przedstawiono aspekty zawarte i odnoszące się do gminy Obryte:

- struktura osadnicza – przeciętna wielkość wsi określana jest na powyżej 20 wsi na 100 km², powyżej 250 mieszkańców przeciętnie w jednej wsi;
- wewnętrzne powiązania funkcjonalne:
 - siła i kierunki ciążen społeczno-gospodarczych według modelu grawitacyjnego na poziomie 0,5 – 1 promila,
 - kierunki i wielkość rejestrowanych migracji międzypowiatowych w 2006 r. kształtują się na poziomie 200 – 300;
- struktura demograficzna:

- wyższy od przeciętnego udział mieszkańców w wieku przed- i poprodukcyjnym,
- przewidywane zmiany zaludnienia – ubytek o 5-10 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym;
- sieć transportowa:
 - wskaźnik międzygałęziowej dostępności transportowej na poziomie 0,30 – 0,35 według metodyki Instytutu Gospodarki i Przestrzennego Zagospodarowania PAN (T. Konarski z zespołem 2010),
- gospodarka wodna:
 - gęstość sieci wodociągowej 50 – 100 km/100 km²;
- elektroenergetyka:
 - zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca 700 – 800 kWh;
- obszarowa ochrona przyrody:
 - udział obszarów chronionych w powierzchni gminy na poziomie 75-90%;
- krajobraz kulturowy:
 - nasycenie zabytkami nieruchomymi (według danych Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków z 2010 r.) na poziomie 10 – 15 na 1 000 ha;
- zasoby energii odnawialnej:
 - energia wodna - średni rzeczny odpływ jednostkowy na poziomie 3-4 l/s/km² (według J. Stachy'ego i B. Biernata),
 - energia wiatrowa - gmina Obryte położona jest w II bardzo korzystnej strefie energetycznej wiatru,
 - energia słoneczna - średnie całkowite promieniowanie słoneczne w roku na poziomie 10 – 10,25 MJ/m² x doba (według J. Paszyńskiego i K. Miary, 1994);
- zagrożenia utrudnienia naturalne:
 - zagrożenia i utrudnienia klimatyczne:
 - bonitacja klimatyczna dla rolnictwa (najlepsze warunki w Polsce – 100) na poziomie 90-92 (według Górskiego, 1994),
 - zagrożenia i utrudnienia hydrologiczne:
 - przeważające rodzaje wezbrań określono jako roztopowe (według Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie);
 - gmina Obryte należy do obszarów objętych groźnymi powodziąmi po II wojnie światowej;

- silne zagrożenie pustynnieniem w skutek niskiej retencji (według P. Kowalczaka, 2001);
- odcinek Narwi przy północnej granicy gminy określony jako odcinek o dużej zmienności przepływu dobowego powyżej 150% (według I. Dynowskiej, 1994);
- zagrożenia glebowe i geomorfologiczne – obszar o średnim nasileniu splukiwania potencjalnego gleby (według Cz. Józefaciuka, 1995);
- zagrożenia i ochrona przeciwpowodziowa – udział powierzchni gminy zagrożonych powodzią lub podtopieniami na poziomie 20-30% (szacunek na podstawie mapy roślinności potencjalnej J.M. Matuszkiewicza – Instytut Gospodarki i Przestrzennego Zagospodarowania PAN oraz bazy mokradeł Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych).

15.2. Krajowy Program Zwiększania Lesistości

Realizacja zwiększania lesistości jest jednym z ważniejszych elementów polityki leśnej państwa. Konsekwentna realizacja celów tej polityki powinna zapewnić zwiększenie lesistości kraju do poziomu 30% w roku 2020 i 33% po roku 2050.

Szczególną funkcją zalesień powinno być zatem odpowiednie kształtowanie struktur przestrzennych zasobów przyrody, zwiększanie ich biologicznej aktywności i różnorodności, a także estetycznych walorów krajobrazu. Ważnym zadaniem programu zalesień jest ochrona i wzmocnienie oraz łączenie we wspólny system najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Bardzo istotnym problemem jest też racjonalne przestrzenne rozmieszczenie przyszłych zalesień. Rozmiar zadań, potrzeba systemowych rozwiązań w skali kraju i regionu, a przede wszystkim znaczenie zalesień dla ochrony środowiska, racjonalizacji struktury użytkowania ziemi i tworzenia ładu w gospodarce przestrzennej, nadają temu problemowi wysoką rangę.

Celem rządowego programu zwiększania lesistości do roku 2020 jest zatem zapewnienie warunków do zwiększenia lesistości do 30%, ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz wykorzystanie ich do optymalnego rozmieszczenia zalesień, a także opracowanie odpowiednich instrumentów realizacyjnych.

Integralną częścią programu jest:

- przestrzenny model zwiększania lesistości (obejmujący ustalenie preferencji zalesieniowych gmin) oraz rozmiar zalesień w układzie kraju, województw i powiatów;
- założenia programów regionalnych i lokalnych;

- zadania dla administracji rządowej, władz samorządowych na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i gminnym oraz dla gospodarki leśnej;
- harmonogram realizacji i aspekty ekonomiczne.

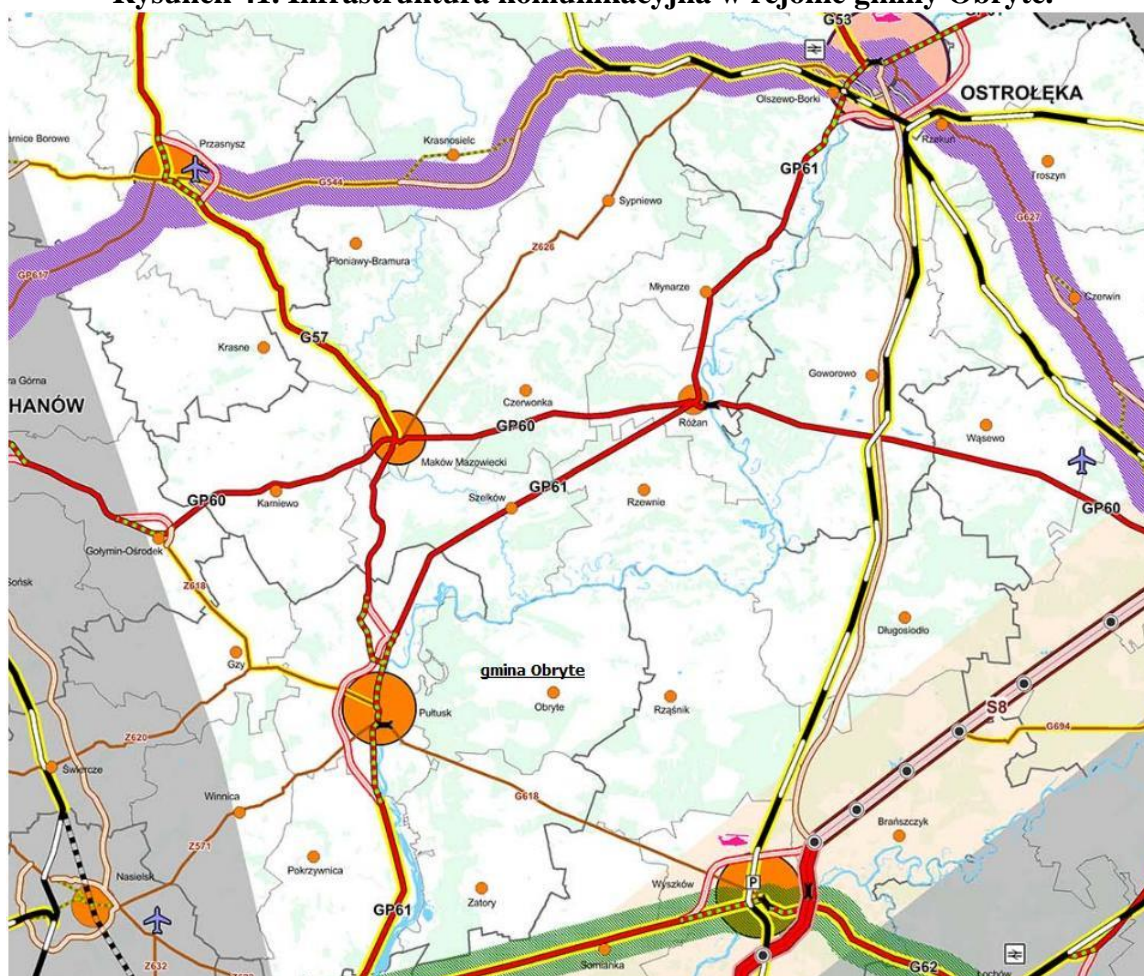
15.3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 180/14 na posiedzeniu 7 lipca 2014 roku. Dokument ten porusza najważniejsze aspekty polityki przestrzennej w wymiarze wojewódzkim. Ogólne zagadnienia, które odnoszą się do gminy Obryte zaprezentowano poniżej.

Infrastruktura komunikacyjna

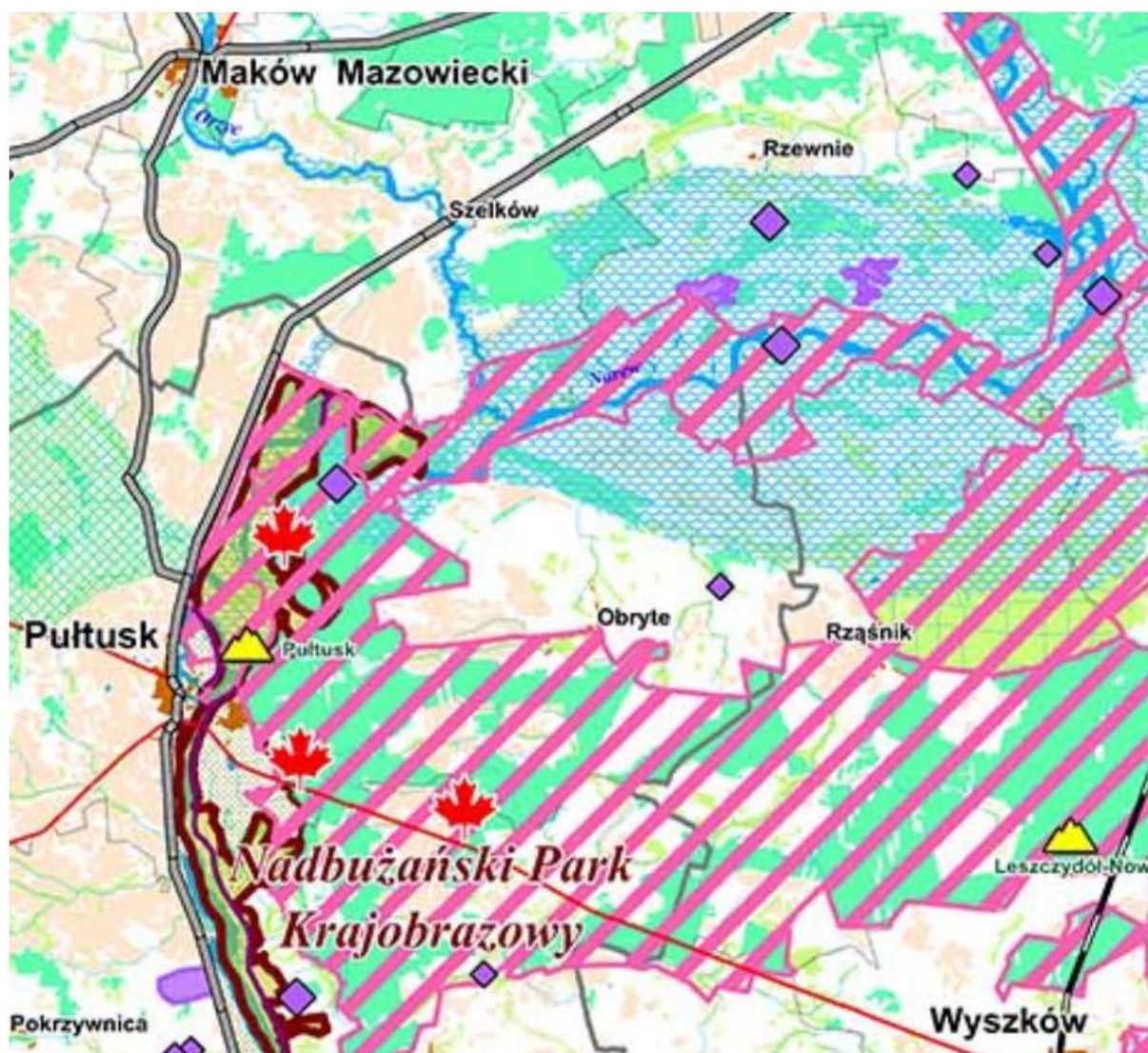
Gmina Obryte położona jest poza zasięgiem ważniejszych szlaków komunikacyjnych szczebla krajowego. Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie ani też drogi główne ruchu przyspieszonego.

Rysunek 41. Infrastruktura komunikacyjna w rejonie gminy Obryte.

Zgodnie z rys. 41. gmina Obyrte w swoich granicach mieści obszary Natura 2000, obszary zagrożone powodzią w północno-wschodniej części, obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin skalnych o powierzchni poniżej 10 ha, lasy głównie w południowej i zachodniej części gminy, ale również grunty orne bardzo dobre i dobre.

Rysunek 42. Środowisko przyrodnicze w rejonie gminy Obyrte.

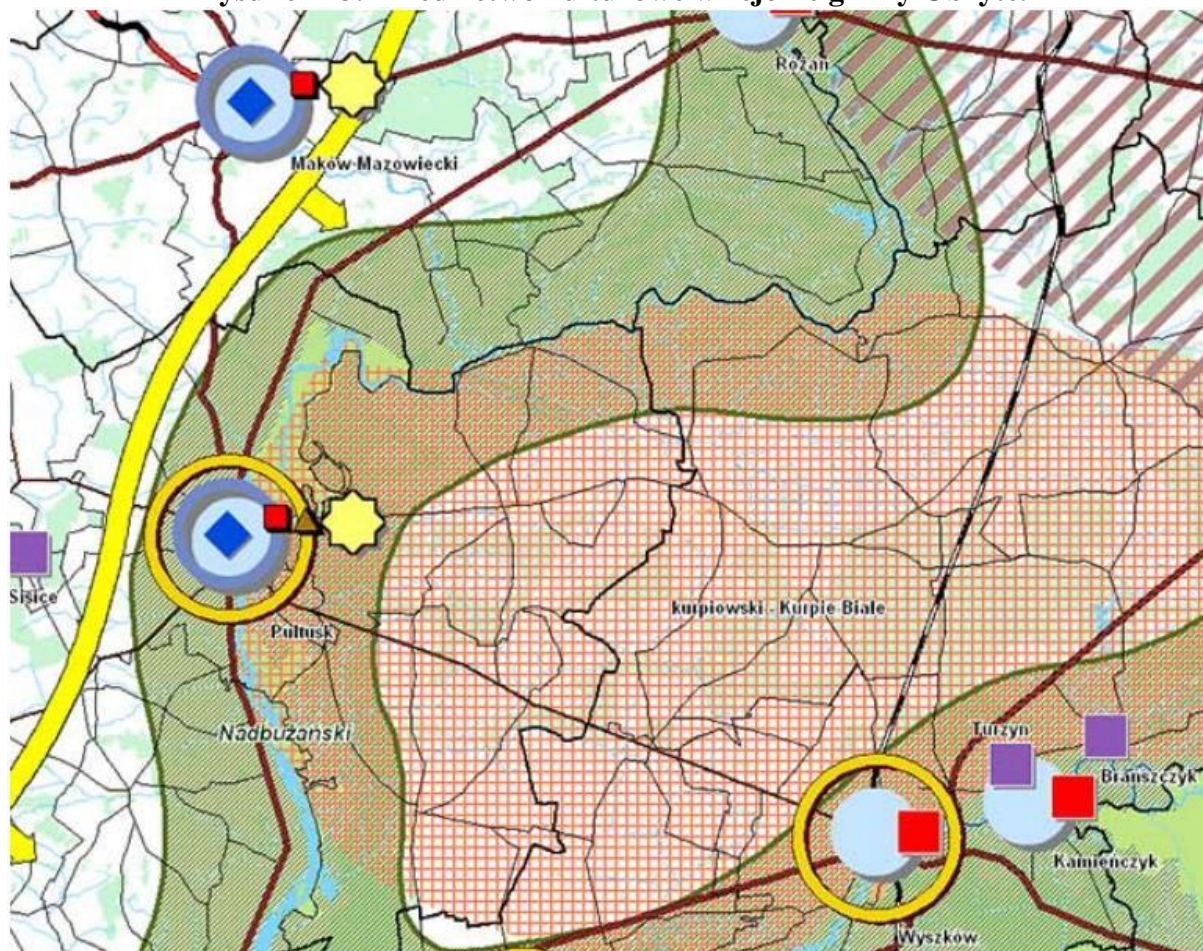

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

Gmina Obyrte należy do gmin województwa mazowieckiego, przez które przebiega nadbużańskie pasmo przyrodniczo-kulturowe rzeczne wyznaczone w Wojewódzkim Programie Opieki nad Zabytkami. Cały obszar gminy znajduje się również na terenie kurpiewskiego regionu etnograficznego – Kurpie Białe. Sąsiaduje również z miastem

powiatowym Pułtusk oznaczonym jako ośrodek budowania tożsamości z krajobrazem kulturowym o randze regionalnej.

Rysunek 43. Dziedzictwo kulturowe w rejonie gminy Obryte.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.

W odniesieniu do gminy Obryte istotne znaczenie mają aspekty ujęte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego odnoszące się do:

- polityki poprawy dostępności i efektywności transportowej województwa poprzez wzmocnienie systemu powiązań drogowych – Wyszów – Pułtusk – Ciechanów Mława z obejściami Ciechanowa i Pułtuska w wykorzystaniu dróg wojewódzkich nr 618 i 615;
- polityki poprawy odporności na zagrożenia naturalne i wspierania wzrostu bezpieczeństwa publicznego:
 - uwzględnienie obszarów zagrożenia powodzią,
 - wprowadzenie zakazów i ograniczeń w użytkowaniu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
 - uwzględnienie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym, sporządzanych przez KZGW,

- polityki rozwoju i modernizacji obszarów wiejskich:
 - ograniczenie przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze przez przeciwdziałanie przeznaczaniu gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
 - upowszechnienie działań rolno – środowiskowo – klimatycznych zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych,
 - rozbudowa systemów wodociągowo – kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej,
- polityki kształtowania i ochrony zasobów i walorów przyrodniczych oraz poprawy standardów środowiska:
 - utrzymanie potencjału przyrodniczego obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000,
 - kształtowanie stosunków wodnych m.in. poprzez: zwiększenie retencyjności zlewni (realizacja Programu Małej Retencji dla Województwa Mazowieckiego), racjonalizację zużycia wód podziemnych, zwiększenie lesistości w celu poprawy retencji gruntowej, maksymalne odprowadzanie wód opadowych do ziemi a minimalizowanie ich odprowadzania do kanalizacji,
 - ochronę jakościową wód, w tym m.in. ograniczenie emisji ścieków komunalnych i spływów powierzchniowych zanieczyszczeń z terenów zurbanizowanych i rolnych oraz realizacja zadań KPOŚK,
 - ochronę i racjonalne użytkowanie kopalin w odniesieniu do złóż udokumentowanych i obszarów perspektywicznych i prognostycznych,
 - zapewnienie ochrony krajobrazów zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej,
 - ochronę dolin rzecznych i kompleksów leśnych, które stwarzają doskonałe warunki migracyjne zwierząt,
 - upowszechnienie działań rolno – środowiskowo – klimatycznych, zapewniających rozwój gospodarki rolnej zintegrowanej z ochroną zasobów i walorów przyrodniczych,
 - wprowadzanie zalesień na gruntach rolnych V i VI klasy bonitacyjnej,
 - ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami, w tym ograniczenie emisji

ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych.

15.4. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku została przyjęta 28 października 2013 r. wraz z podjęciem Uchwały Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Nadrzędnym celem Strategii jest *zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie*. Został on sformułowany na podstawie wyznaczonej wizji niniejszego Dokumentu, która to określa Mazowsze jako *region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców*.

Cel strategiczny ma zostać zrealizowany za pomocą różnorodnych celów rozwojowych i kierunków działań. Wszystkie bazują na priorytetowym celu strategicznym, który skupia się na przemyśle i produkcji – *„Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym”*.

Pozostałe cele rozwojowe zostały określone w następujących dziedzinach:

- Gospodarka – *„Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii”*;
- Przestrzeń i transport – *„Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego”*;
- Społeczeństwo – *„Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki”*;
- Kultura i dziedzictwo – *„Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”*;
- Środowisko i energetyka – *„Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska”*;
- Turystyka – *„Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”*.

15.5. Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Pułtuskiego na lata 2016 – 2030 została przyjęta wraz z podjęciem Uchwały XXV/143/2016 Rady Powiatu w Pułtusku z dnia 28 grudnia 2016 r. Formułuje ona wizję powiatu następująco: *„Powiat Pułtuski w 2030 roku będzie jedynym z głównych ośrodków turystyczno-kulturalnych Mazowsza. Będzie miejscem atrakcyjnym, przyjaznym i bezpiecznym dla mieszkańców i inwestorów. To obszar posiadający dobrze rozwiniętą infrastrukturę i jednocześnie czyste środowisko, promujący lokalną kulturę, tradycję i historię, w którym otwarta na współpracę i sprawna administracja publiczna zapienia rozwój społeczny i gospodarczy”*.

W celu realizacji ww. postulatu gminy powiatu pułtuskiego powinny realizować następujące cele, które ściśle są związane z Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

- 1. Rozwój edukacji publicznej i poprawa jakości kształcenia.*
- 2. Drogi publiczne.*
- 3. Promocja i ochrona zdrowia mieszkańców powiatu.*
- 4. Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli, ochrona środowiska naturalnego.*
- 5. Rozwój kultury i dziedzictwa historycznego.*
- 6. Rozwój przedsiębiorczości i turystyki.*
- 7. Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.*
- 8. Przeciwdziałanie bezrobociu.*
- 9. Zapewnienie efektywnej pomocy społecznej, skutecznej polityki prorodzinnej oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami.*
- 10. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i pożytku publicznego.*

15.6. Strategia Gminy Obryte na lata 2016 – 2025.

Strategia Gminy Obryte na lata 2016 - 2020 stanowi załącznik do Uchwały Nr XIII/82/2016 Rady Gminy Obryte z dnia 5 lutego 2016 r. Strategia sformułowała misję Gminy w sposób następujący: *„Podstawową zasadą i racją istnienia wspólnoty samorządowej jest dbałość o stabilny rozwój wspólnoty samorządowej, wzrost zamożności mieszkańców gminy oraz poprawę jakości ich życia. Gmina jest miejscem, w którym mieszkańcy, przedsiębiorcy i osoby czasowo przebywających w gminie, znajdują konkurencyjne warunki realizacji ich potrzeb bytowych, społecznych, kulturowych i ekonomicznych. Zarządzających Gminą i aktywnych członków społeczności lokalnej cechuje*

wytrwałość w ujawnianiu i pełnym wykorzystywaniu potencjału społecznego i gospodarczego Gminy”.

Wizja rozwoju gminy powinna być wypełniania poprzez realizację następujących kierunków i celów strategicznych:

1. *Gospodarka. Przedsiębiorczość.*

Cel strategiczny nr 1 – Zwiększenie liczby i jakości lokalnych miejsc pracy oraz rozwój nowych sektorów lokalnej gospodarki.

2. *Spółeczeństwo.*

Cel strategiczny nr 2 – Rozwój usług społecznych oraz integracja mieszkańców gminy.

3. *Oferta cywilizacyjna. Budownictwo.*

Cel strategiczny nr 3 – Poprawa jakości i dostępności usług użyteczności publicznej oraz rozwój infrastruktury komunalnej i budownictwa.

4. *Zarządzanie gminą. Promocja i partnerstwo.*

Cel strategiczny nr 4 – Rozwój zarządzania strategicznego, współpracy partnerskiej oraz systemów komunikacji i promocji.

16. Uwarunkowania wynikające z wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej

Zgodnie z ustawą Prawo wodne (Dz. U. 2017 poz. 1566 z późn. zm.) przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

W celu zwiększenia bezpieczeństwa obywateli oraz ograniczenia negatywnych skutków powodzi, zgodnie z zapisami Dyrektywy Powodziowej oraz ustawy Prawo wodne, KZGW prowadzi prace związane z opracowaniem planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Prace nad planami zostały poprzedzone przygotowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) oraz

map zagrożenia powodziowego (MZP) i map ryzyka powodziowego (MRP).

Obecnie na bazie przygotowanych dotychczas dokumentów planistycznych oraz zgromadzonych danych przygotowywane są plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla dwóch poziomów odniesienia w stosunku do powierzchni kraju, czyli dla obszarów dorzeczy oraz dla regionów wodnych. Celem planów zarządzania ryzykiem powodziowym jest ograniczenie skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację wybranych działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te, muszą także prowadzić do obniżania strat powodziowych. Obowiązek sporządzenia planów wynika z Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, tzw. Dyrektywy Powodziowej. Zgodnie z ustawą Prawo wodne za opracowanie planów odpowiedzialny jest prezes KZGW na poziomie obszarów dorzeczy oraz dyrektorzy poszczególnych RZGW dla regionów wodnych⁷.

Dla terenu gminy Obryte sporządzono mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Zgodnie ze wskazanymi mapami wzdłuż rzeki Narew występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią na których:

- prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%),
- prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%).

Ponadto na terenie gminy występują również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%).

W części graficznej projektu Studium przedstawiono ogólny zasięg obszarów zagrożenia powodzią na terenie gminy Obryte obejmujący obszary szczególnego zagrożenia powodzią (Q10% i Q1%) oraz obszary zagrożenia powodzią (Q 0,2%).

Na terenie gminy występują podmokłości związane głównie z doliną rzeczną, które są w większości podmokłościami stałymi. W obrębie gminy wyróżniono 6 wsi narażonych na możliwość wystąpienia powodzi czy podtopień: Zambski Kościelne, Gostkowo, Kalinowo, Rozdziały, Rowy, Sokołowo Włociańskie.

⁷ Materiał źródłowy: Dane Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, <http://www.powodz.gov.pl/>

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie gminy Obryte na tle powiatu pułtuskiego.	9
Rysunek 2. Położenie gminy Obryte na tle jednostek fizycznogeograficznych.	14
Rysunek 3. Położenie rzeki Narew z uwzględnieniem gminy Obryte.	18
Rysunek 4. Lokalizacja dopływów rzeki Narwi na terenie gminy Obryte.	19
Rysunek 5. Średnia roczna temperatura w województwie mazowieckim w 2015 r. z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.	20
Rysunek 6. Średnia roczna ilość opadów (w mm) w województwie mazowieckim w 2015 r. z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.	21
Rysunek 7. Rozkład średniej wilgotności względnej powietrza [%] w 2015 r. z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.	22
Rysunek 8. Mapa miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Warszawa. .	79
Rysunek 9. Granice jednostki osadniczej Bartodzieje.	85
Rysunek 10. Granice jednostki osadniczej Ciólkowo.	85
Rysunek 11. Granice jednostki osadniczej Cygany.	86
Rysunek 12. Granice jednostki osadniczej Gostkowo.	86
Rysunek 13. Granice jednostki osadniczej Gródek.	87
Rysunek 14. Granice jednostki osadniczej Kalinowo.	87
Rysunek 15. Granice jednostki osadniczej Obryte.	88
Rysunek 16. Granice jednostki osadniczej Płusy.	88
Rysunek 17. Granice jednostki osadniczej Psary.	89
Rysunek 18. Granice jednostki osadniczej Rowy.	89
Rysunek 19. Granice jednostki osadniczej Rozdziały.	90
Rysunek 20. Granice jednostki osadniczej Sadykierz.	90
Rysunek 21. Granice jednostki osadniczej Sokołowo Włociańskie.	91
Rysunek 22. Granice jednostki osadniczej Sokołowo Parcele.	91
Rysunek 23. Granice jednostki osadniczej Toczna Biel.	92
Rysunek 24. Granice jednostki osadniczej Ulaski.	92
Rysunek 25. Granice jednostki osadniczej Wielgolas.	93
Rysunek 26. Granice jednostki osadniczej Zambski Kościelne.	93
Rysunek 27. Granice jednostki osadniczej Zambski Stare.	94
Rysunek 28. Puszcza Biała w obrębie gminy Obryte.	107
Rysunek 29. Położenie rezerwatu przyrody Bartnia.	111

Rysunek 30. Położenie rezerwatu przyrody Popławy.....	113
Rysunek 31. Położenie rezerwatu przyrody Wielgolas.....	114
Rysunek 32. Położenie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego z uwzględnieniem położenia gminy Obryte.....	116
Rysunek 33. Lasy ochronne w obrębie gminy Obryte.	118
Rysunek 34. Sieć korytarze ekologicznych w obrębie gminy Obryte.	119
Rysunek 35. Poziomy wodonośne na terenie gminy Obryte.	123
Rysunek 36. Mapa infrastruktury telekomunikacyjnej województwa mazowieckiego – rejon gminy Obryte.....	130
Rysunek 37. Zasięg działania sieci kablowych i bezprzewodowych na terenie województwa mazowieckiego – rejon gminy Obryte.	131
Rysunek 38. Występowanie światłowodowych węzłów telekomunikacyjnych na terenie województwa mazowieckiego – rejon gminy Obryte.	131
Rysunek 39. Położenie gminy Obryte w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych.	133
Rysunek 40. Położenie gminy Obryte w stosunku do regionów gospodarki odpadami komunalnymi województwa mazowieckiego – instalacje zastępcze.	134
Rysunek 41. Infrastruktura komunikacyjna w rejonie gminy Obryte.....	138
Rysunek 42. Środowisko przyrodnicze w rejonie gminy Obryte.....	139
Rysunek 43. Dziedzictwo kulturowe w rejonie gminy Obryte.	140

SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura użytkowania gruntów gminy Obryte.	10
Tabela 2. Główne wskaźniki dotyczące uzbrojenia terenu gminy Obryte na tle powiatu pułtuskiego i województwa mazowieckiego.....	11
Tabela 3. Wydane decyzje o warunkach zabudowy na terenie gminy Obryte w latach 2010-2015.....	12
Tabela 4. Analiza wydanych decyzji o warunkach zabudowy na terenie gminy Obryte na tle gmin powiatu pułtuskiego i powiatu ogółem w latach 2010-2015.	13
Tabela 5. Parametry charakteryzujące klimat w gminie Obryte.	22
Tabela 6. Porównanie wyników badań odczynu i zasobności w makroelementy gleb w gminie Obryte do wyników badań gleb w powiecie pułtuskim i w woj. mazowieckim.....	23
Tabela 7. Klasy bonitacyjne użytków rolnych oraz ich użytkowanie na terenie opracowania.	24

Tabela 8. Wykaz zabytków nieruchomości w granicach gminy Obryte wpisanych do rejestru zabytków	37
Tabela 9. Wykaz zabytków ruchomych w granicach gminy Obryte wpisanych do rejestru zabytków.	38
Tabela 10. Wykaz zabytków ujętych w Gminnej ewidencji zabytków.	39
Tabela 11. Podstawowe wskaźniki demograficzne gminy Obryte na przełomie lat 2006-2015.....	47
Tabela 12. Ruch naturalny na terenie gminy Obryte na przełomie lat 2006-2015.	49
Tabela 13. Ludność według grup wiekowych na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.....	50
Tabela 14. Migracje ludności gminy Obryte w latach 2006-2015.....	51
Tabela 15. Zatrudnieni na terenie gminy Obryte według płci w latach 2006-2015.....	52
Tabela 16. Bezrobotni według płci na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.....	54
Tabela 17. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych w gminie Obryte w latach 2006-2015.	56
Tabela 18. Liczba pracujących mieszkańców gminy Obryte na tle powiatu pułtuskiego i województwa mazowieckiego w latach 2013-2015.....	73
Tabela 19. Placówki szkolne i przedszkolne w gminie Obryte.....	74
Tabela 20. Liczba uczniów i absolwentów w szkołach podstawowych gminy Obryte na tle powiatu i województwa.....	74
Tabela 21. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach gminy Obryte na tle powiatu i województwa.....	75
Tabela 22. Liczba porad udzielonych w placówkach opieki zdrowotnej w gminie Obryte na tle powiatu i województwa w latach 2013-2015.....	75
Tabela 23. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Obryte na tle powiatu i województwa w latach 2013 – 2015.	75
Tabela 24. Ludność korzystająca z infrastruktury technicznej w gminie Obryte w latach 2013-2015.....	76
Tabela 25. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę.....	82
Tabela 26. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	94
Tabela 27. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z rezerwami terenu.	98
Tabela 28. Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę na terenie gminy Obryte.	99

Tabela 29. Stan prawny gruntów gminy Obryte.	105
Tabela 30. Siedliska przyrodnicze na terenie Puszczy Białej.	108
Tabela 31. Gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej występujące na terenie Puszczy Białej.	108
Tabela 32. Dolina Dolnej Narwi w obrębie gminy Obryte.	110
Tabela 33. Siedliska przyrodnicze na terenie Puszczy Białej.	110
Tabela 34. Pomniki przyrody występujące na terenie gminy Obryte.	116
Tabela 35. Bilans zasobów złóż kopalin na terenie gminy Obryte wg stanu na 31.XII.2015 r.	122
Tabela 36. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Obryte.	127
Tabela 37. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Obryte.	127
Tabela 38. Urządzenia wodociągowe na terenie gminy Obryte.	128
Tabela 39. Urządzenia sieciowe kanalizacyjne na terenie gminy Obryte.	129

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ludności gminy Obryte w latach 2006-2015.	48
Wykres 2. Urodzenia żywe, zgony, przyrost naturalny na terenie gminy Obryte na przełomie lat 2006-2015.	50
Wykres 3. Ludność według grup ekonomicznych wieku gminy Obryte.	52
Wykres 4. Zatrudnieni na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.	53
Wykres 5. Pracujący na terenie gminy Obryte w latach 2006-2015.	54
Wykres 6. Bezrobotni według płci w gminie Obryte w latach 2006-2015.	55
Wykres 7. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD w gminie Obryte w 2015 roku.	57
Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej ogółem zarejestrowane w rejestrze REGON w gminie Obryte w latach 2009-2015.	66
Wykres 9. Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w gminie Obryte latach 2011-2015.	67
Wykres 10. Lesistość na terenie gminy Obryte w latach 2010-2015.	69
Wykres 11. Prognozowana zmiana liczby ludności w powiecie pułtuskim w latach 2015, 2020, 2025, 2030, 2035, 2040, 2045, 2050.	77
Wykres 12. Prognoza ludności powiatu pułtuskiego według podziału na funkcjonalne grupy wiekowe.	78
Wykres 13. Stan ludności na terenie gminy Obryte w latach 2011-2015.	96
Wykres 14. Stan zasobów mieszkaniowych gminy Obryte w latach 2011-2015.	97

Wykres 15. Udział poszczególnych funkcji zabudowy w ogólnej powierzchni terenów przeznaczonych pod nową zabudowę.	100
Wykres 16. Stan prawny gruntów gminy Obryte w ha.	105